

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τμήμα
Φιλοσοφίας
και
Παιδαγωγικής

Οδηγός
Σπουδών
2025–2026

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Οδηγός σπουδών **ακαδημαϊκού έτους 2025-2026**

Επιμέλεια:

Χρίστος Ντούσκος, επίκουρος καθηγητής Τομέα Φιλοσοφίας

Αντιγόνη Σαρακινιώτη, επίκουρη καθηγήτρια Τομέα Παιδαγωγικής

<http://www.edlit.auth.gr>

Περιεχόμενα

Πρόλογος Προέδρου	5
ΓΕΝΙΚΑ	7
Διοικητικά όργανα	9
Το προσωπικό του Τμήματος	11
Βιβλιοθήκες	15
Νησίδα Η/Υ	16
Εργαστήρια	16
Ερευνητικές μονάδες	17
Ηλεκτρονική διδασκαλία	18
Κινητικότητα φοιτητών σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού (LLP/Erasmus)	19
Υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας	23
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	27
Γενικές πληροφορίες	29
Πρόγραμμα Σπουδών	35
Πρακτική Άσκηση	40
ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	43
Προσφερόμενα προπτυχιακά μαθήματα	45
Περιγραφές προπτυχιακών μαθημάτων	58
Μαθήματα Φιλοσοφίας	58
Μαθήματα Παιδαγωγικής	69
Άλλα μαθήματα	98
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	100
1. Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών:	
Συστηματική Φιλοσοφία	102
2. Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Φιλοσοφική, Παιδαγωγική και Διεπιστημονική Ανθρωπολογία	103
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	104
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	108
Κανονισμοί διδακτορικών σπουδών	110
Χρήσιμες πληροφορίες	122

Αγαπητές φοιτήτριες, αγαπητοί φοιτητές,

Με την ευκαιρία της έναρξης του νέου ακαδημαϊκού έτους καθώς και της έκδοσης του φετινού οδηγού σπουδών (2025-2026) καλωσορίζω τις πρωτοετείς φοιτήτριες και τους πρωτοετείς φοιτητές και εύχομαι σε όλους, ανεξαρτήτως εξαμήνου φοίτησης και επιπέδου (προπτυχιακού, μεταπτυχιακού), καθώς και στα μέλη του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής (διδασκτικό, ερευνητικό, διοικητικό κ. ά. προσωπικό), υγεία, δημιουργικότητα και εν γένει μία καλή ακαδημαϊκή χρονιά.

Το πανεπιστήμιο ως ευρωπαϊκός θεσμός αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές ενσαρκώσεις της ρυθμιστικής ιδέας της αλήθειας. Στο πλαίσιο των αρχαίων σχολών, επί παραδείγματι της Ακαδημίας και του Λυκείου, επιχειρείται για πρώτη φορά η διασύνδεση της ως άνω ιδέας με την κοινή εργασία ερευνητών, οι οποίοι είναι συγχρόνως διδάσκαλοι, δεν διδάσκουν, επομένως, μια νεκρή γνωστική ύλη, αλλά υπό την σημασία της δραστηκής διεργασίας διερεύνησης του αληθούς καλλιεργούν την επιστήμη. Στον ορίζοντα αυτής της επιστήμης καθίσταται πρωτίστως δυνατή η διάνοιξη της μάζας του παραδεδομένου γνώριμου στο αληθές, και μάλιστα με όχημα την ίδια την ελεύθερη νοητική σύλληψη.

Η ιδέα της διάνοιξης του γνώριμου στο αληθές τέθηκε υπό την προστασία των ευρωπαϊκών κρατών και απόκτησε πραγματική υπόσταση ήδη κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους. Το πανεπιστήμιο ως θεσμός εδράζεται όντως στο ζωντανό πνεύμα της αλήθειας, το οποίο απελευθερώνει την γνώση από την εγγενή αδράνειά της. Το πνεύμα αυτό, αν και διέρχεται μέσα από πολλαπλές διενέξεις, αφορά στον συνολικό πνευματικό βίο του ανθρώπου. Αντιστοίχως, η απονέκρωση αυτού του πνεύματος συνεπάγεται τον θάνατο της επιστήμης και κατ' επέκτασιν του ιδίου του πανεπιστημίου, δηλαδή την μετατροπή της ζωής των ιδεών σε ένα ανομοιογενές σύνολο από ετερόκλητες ειδήσεις, οι οποίες προσλαμβάνονται από τον άνθρωπο μόνο παθητικά.

Το πανεπιστήμιο ενέχει, κατά συνέπεια, ήδη στην έννοιά του την διάσταση της διαπάλης των ιδεών, καλλιεργεί όμως συγχρόνως το ζωντανό πνεύμα της διαλλαγής, μεταστρέφοντας έτσι την πολεμική διάσταση του διαλέγεσθαι στην πράξη της αναγνώρισης του ετέρου λόγου ως ετέρου. Η γνώση απελευθερώνεται πρωτίστως από τον εγγενή εγωισμό της εντός του θεσμού αυτού, καθ' όσον ο ίδιος μέσα στην θρυμμάτιση των γνωστικών εικόνων, υποστηρίζει ανυποχώρητα την αποκατάσταση του νοηματικού συνεχούς, δηλαδή την ένταξη των κατακερματισμένων γνωστικών οπτικών γωνιών και προσεγγίσεων στην ενάργεια μιας γνώσης, η οποία αποκαθιστά την ενιαία συνείδηση του ανθρώπου.

Εύχομαι και πάλι να έχουμε όλες και όλοι μία καλή ακαδημαϊκή χρονιά, υπηρετώντας από κοινού την εδραίωση του κύρους του πανεπιστημίου μας.

Σεπτέμβριος 2025**Ο Πρόεδρος του Τμήματος**

Θεόδωρος Πενολίδης

Καθηγητής

Γενικά

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ****Πρύτανης:** Κυριάκος Αναστασιάδης**Αντιπρυτάνεις:**

Ιωάννης Ρέκανος, Αντιπρύτανης Έρευνας και Καινοτομίας

Νικόλαος Μαγγιώρος, Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Ανάπτυξης

Ιάκωβος Μιχαηλίδης, Αντιπρύτανης Διεθνών Σχέσεων, Εξωστρέφειας, Δια Βίου Μάθησης και Φοιτητικής Μέριμνας

<http://www.auth.gr/rect>**ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ**

Αποτελείται από τον Πρύτανη, τους Αντιπρυτάνεις, τους Κοσμήτορες των Σχολών, τους Προέδρους των Τμημάτων και εκπροσώπους των φοιτητών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών), Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π..

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1925 και άρχισε να λειτουργεί το 1926. Σήμερα απαρτίζεται από 8 Τμήματα.

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ**Κοσμήτορας:** Κωνσταντίνος Τσιούμης**Πρόεδροι των Τμημάτων της Σχολής:**

Τμήμα Φιλολογίας: Ιωάννα Καραμάνου

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας: Αθανάσιος Σέμογλου

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής: Θεόδωρος Πενολίδης

Τμήμα Ψυχολογίας: Σοφία-Ελευθερία Γωνίδα

Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας: Ζωή Δέτση

Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας: Παναγιώτης Αρβανίτης

Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας: Κωνσταντίνος Χατζηδήμου

Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας: Ελένη Λεονταρίδη

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Το Τμήμα απαρτίζεται από δύο Τομείς, τον Τομέα Φιλοσοφίας και τον Τομέα Παιδαγωγικής, προάγει την επιστήμη στα αντίστοιχα επιστημονικά πεδία και οργανώνει τη διδασκαλία στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών. Προσφέρει:

- ✓ πτυχίο Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής (με κατεύθυνση Φιλοσοφίας ή Παιδαγωγικής),
- ✓ μεταπτυχιακό δίπλωμα σε τρία προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών (δύο στη Φιλοσοφία και ένα στην Παιδαγωγική Επιστήμη) και
- ✓ διδακτορικό δίπλωμα στα πεδία της Φιλοσοφίας και της Παιδαγωγικής.

Το προσωπικό του Τμήματος αποτελείται από τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (καθηγητές), του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.ΤΕ.Π.), καθώς και τους διοικητικούς υπαλλήλους που υπηρετούν σ' αυτό. Όργανα του Τμήματος είναι: α) η Συνέλευση του Τμήματος, β) το Διοικητικό Συμβούλιο και γ) ο Πρόεδρος του Τμήματος.

Πρόεδρος: Θεόδωρος Πενολίδης
Αναπληρωτής Πρόεδρος: Βασιλική Παπαδοπούλου

Η **Συνέλευση** του Τμήματος απαρτίζεται (σε πλήρη σύνθεση) από:

- α) τον Πρόεδρο του Τμήματος
- β) τα μέλη ΔΕΠ (Καθηγητές) του Τμήματος,
- γ) έναν (1) εκπρόσωπο των μελών Ε.Δ.Ι.Π.,
- δ) τρεις (3) εκπροσώπους των φοιτητών/φοιτητριών, έναν (1) ανά κύκλο σπουδών.

Διοικητικό Συμβούλιο

Συμμετέχουν: ο Πρόεδρος και ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του Τμήματος, οι Διευθυντές των δύο Τομέων και ο εκπρόσωπος του Ε.Δ.Ι.Π.

Προϊστάμενος Γραμματείας

Σάββας Παπαδόπουλος 2310.99.5206, info@edlit.auth.gr

Τομέας Φιλοσοφίας

Διευθυντής: Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Γραμματεία: Αποστολία Μούντιου, 2310.99.7319, gramphilos@edlit.auth.gr

Τομέας Παιδαγωγικής

Διευθύντρια: Αναστασία Κεσίδου

Γραμματεία: Ελένη Ανθούλα, 2310.99.7358, eanthoul@edlit.auth.gr

Ο κάθε Τομέας διοικείται από τη **Γενική Συνέλευση του Τομέα**, η οποία απαρτίζεται (σε πλήρη σύνθεση) από:

- α) τον Διευθυντή του Τομέα
- β) τα μέλη ΔΕΠ (Καθηγητές) του Τομέα
- γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Ε.Δ.Ι.Π..

Όργανα Μεταπτυχιακών Σπουδών

1) Συνέλευση Τμήματος (για το μονοτμηματικό ΠΜΣ)

ΠΜΣ στην Παιδαγωγική Επιστήμη

Διευθυντής: Γεώργιος Ζαρίφης

Συντονιστική Επιτροπή: Γ. Ζαρίφης, Α. Κεσίδου, Β. Παπαδοπούλου, Δ. Σταμοβλάσης, Β. Φούκας

2) Ειδικές Επιτροπές Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (για τα ΔΠΜΣ)

Διδρυματικό ΠΜΣ “Συστηματική Φιλοσοφία”

Διευθυντής: Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Ειδική Διδρυματική Επιτροπή: Δ. Αθανασάκης, Γ. Αραμπατζής, Κ. Καβουλάκος, Θ. Πενολίδης, Ε. Πρωτοπαπαδάκης, Γ. Στείρης

Διατμηματικό ΠΜΣ “Φιλοσοφική, Παιδαγωγική και Διεπιστημονική Ανθρωπολογία”

Διευθυντής: Γ. Ζαρωτιάδης

Ειδική Διατμηματική Επιτροπή: Γ. Ζαρωτιάδης, Δ. Σταμοβλάσης, Χ. Χριστοδούλου

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Το επιστημονικό προσωπικό

	Τομέας Φιλοσοφίας			
	Βαθμίδα	Γραφείο	Τηλέφωνο	Email
Αθανασάκης Δημήτρης <i>Νεότερη Φιλοσοφία</i>	Αναπληρωτής Καθηγητής	208α ΠΚ	2310.997585	athanasakis@edlit.auth.gr
Γκολίτσης Παντελής <i>Αρχαία και Μεσαιωνική Φιλοσοφία</i>	Αναπληρωτής καθηγητής	208ε ΠΚ	2310.997365	pgolitsis@edlit.auth.gr
Δασκαλάκη Μαρία <i>Γνωσιοθεωρία και Μεταφυσική: 18ος και 19ος αιώνας</i>	Επίκουρη Καθηγήτρια	216στΠΚ		mdaskalaki@edlit.auth.gr
Ζωγραφίδης Γιώργος <i>Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Φιλοσοφία</i>	Καθηγητής	208η ΠΚ	2310.997995	zograf@edlit.auth.gr
Καβουλάκος Κωνσταντίνος <i>Νεότερη και σύγχρονη φιλοσοφία, κοινωνική και πολιτική φιλοσοφία</i>	Καθηγητής	206 ΠΚ	2310.997321	kavoulakos@edlit.auth.gr
Κόκορης Δημήτρης <i>Νεοελληνική γραμματεία: φιλολογικές & φιλοσοφικές διαστάσεις</i>	Καθηγητής Άδεια 10.02.2026-09.06.2026	216α ΠΚ	2310.997315	dkokoris@edlit.auth.gr
Ντούσκος Χρίστος <i>Λογική, Φιλοσοφία της γλώσσας, Φιλοσοφία της επιστήμης</i>	Επίκουρος καθηγητής	208δ ΠΚ	2310.997311	cidou@edlit.auth.gr
Πενολίδης Θεόδωρος <i>Φιλοσοφία: Οντολογία και Γνωσιολογία</i>	Καθηγητής	214 ΠΚ	2310.997564	thepenol@edlit.auth.gr
Σαργέντης Κωνσταντίνος <i>Ηθική Φιλοσοφία</i>	Αναπληρωτής καθηγητής	209α ΠΚ		ksargen@edlit.auth.gr
Σταμπουλής Χαρίλαος <i>Φιλοσοφία του Δικαίου</i>	Επίκουρος καθηγητής	208 ΠΚ		cstampoc@edlit.auth.gr
Γιάννου Τριανταφυλλιά <i>Αρχαία Ελληνική Φιλολογία με έμφαση στα φιλοσοφικά κείμενα και τις ψηφιακές ανθρωπιστικές σπουδές</i>	ΕΔΙΠ	421ε ΝΚ	2310.997374	giannoutr@edlit.auth.gr

	Τομέας Παιδαγωγικής			
	Βαθμίδα	Γραφείο	Τηλέφωνο	Email
Αυγητίδου Σοφία <i>Παιδαγωγική – Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών</i>	Καθηγήτρια	209β ΠΚ	2310.997343	savgitidou@edlit.auth.gr
Δόικου Μάρω <i>Ειδική Αγωγή</i>	Επίκουρη καθηγήτρια	208ζ ΠΚ	2310.997312	maro@edlit.auth.gr
Δούναβη Κατερίνα <i>Εκπαιδευτική ψυχολογία- Ακαδημαϊκή και ψυχοκοινωνική στήριξη παιδιών και νέων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες</i>	Αναπληρώτ ρια καθηγήτρια	208θ ΠΚ	2310.997556	kdounavi@edlit.auth.gr
Ζαρίφης Γεώργιος <i>Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση</i>	Καθηγητής	216β ΠΚ	2310.997893	gzarifis@edlit.auth.gr
Κεσίδου Αναστασία <i>Συγκριτική Παιδαγωγική & Διαπολιτισμική Εκπαίδευση</i>	Αναπληρώτ ρια καθηγήτρια	216γ ΠΚ	2310.997580	akesidou@edlit.auth.gr
Παντελιάδου Σουζάνα <i>Ειδική Αγωγή – Μαθησιακές δυσκολίες</i>	Καθηγήτρια Άδεια 1.10.2025- 22.5.2026	216δ ΠΚ	2310.997204	spadeli@edlit.auth.gr
Παπαδημητρίου Αχιλλέας <i>Συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση</i>	Επίκουρος καθηγητής	216β ΠΚ	2310.997893	achipap@edlit.auth.gr
Παπαδοπούλου Βασιλική <i>Σχολική Παιδαγωγική</i>	Καθηγήτρια	216ζ ΠΚ	2310.997330	<a href="mailto:vpapadopou-
lou@edlit.auth.gr">vpapadopou- lou@edlit.auth.gr
Σαπουνίδης Θεοδόσιος <i>Εκπαιδευτικές τεχνολογίες απτικών διεπαφών και εκπαιδευτική ρομποτική</i>	Αναπληρωτή ς καθηγητής	111 ΠΚ	2310.997412	teo@edlit.auth.gr
Σαρακινιώτη Αντιγόνη <i>Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης</i>	Επίκουρη καθηγήτρια	216ε ΠΚ	2310.997367	sarakinioti@edlit.auth.gr
Σταμοβλάσης Δημήτρης <i>Μέθοδοι έρευνας κοινωνικών επιστημών – Στατιστική</i>	Καθηγητής	209γ ΠΚ	2310.997405	stadi@edlit.auth.gr
Τσιούμης Κωνσταντίνος <i>Μειονότητες: Ιστορία και Εκπαίδευση</i>	Καθηγητής	216 ΠΚ	2310.997380	ktsioumi@edlit.auth.gr
Φούκας Α. Βασίλης <i>Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης</i>	Καθηγητής	110 ΠΚ	2310.997190	vfoukas@edlit.auth.gr
Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα <i>Διδακτική Μεθοδολογία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας</i>	ΕΔΙΠ	111 ΠΚ	2310.997283	kiliopoulou@edlit.auth.gr
Παντούλη Όλγα <i>Έμφυλες διαστάσεις της Παιδαγωγικής Διαδικασίας</i>	ΕΔΙΠ	216ε ΠΚ	2310 997348	pantouli@edlit.auth.gr
Τολούδη Φωτεινή <i>Διδακτική Μεθοδολογία του μαθήματος της Ιστορίας</i>	ΕΔΙΠ	5α Ν.Πτ.	2310.997302	ftoloudi@edlit.auth.gr

Λοιπό επιστημονικό προσωπικό Τμήματος

Ονοματεπώνυμο	Κατηγορία	Γραφείο	Τηλέφωνο	Email
Τσανίδης Χάρης <i>Ψηφιακά Περιβάλλοντα Μάθησης και Διδασκαλίας: Ανάπτυξη και Αξιολόγηση</i>	ΕΔΙΠ	111 ΠΚ	2310.997412	tsanidis@edlit.auth.gr
Βολιώτη Χριστίνα <i>Εκπαιδευτικές τεχνολογίες: Διεπαφές υλικού και λογισμικού</i>	ΕΔΙΠ	Άδεια 29.5.2025- 28.2.2026		

Το διοικητικό προσωπικό

Ονοματεπώνυμο	Αρμοδιότητα	Γραφείο	Τηλέφωνο	Email
Ανθούλα Ελένη	Γραμματεία ΤΠ	215 ΠΚ	2310.99.7358	eanthoul@edlit.auth.gr
Δημητριάδου Μαρία	Βιβλιοθήκη ΤΠ	207 ΠΚ	2310.99.7329	library@edlit.auth.gr
Κουγιουμτζόγλου Σάββας	Γραμματεία Τμήματος	302ΚΔ	2310.99.1608	savvas@edlit.auth.gr
Μούντιου Αποστολία	Γραμματεία ΤΦ	215 ΠΚ	2310.99.7319	mountiou@edlit.auth.gr
Παπαδόπουλος Σάββας	Γραμματέας Τμήματος	302 ΚΔ	2310.99.5206	savaspap@ad.auth.gr
Πειραζερίδου Ευαγγελία	Γραμματεία Τμήματος	302 ΚΔ	2310.99.5220	epeiraze@edlit.auth.gr
Τριανταφύλλου Αιμιλία	Βιβλιοθήκη ΤΦ	204 ΠΚ	2310.99.7318	atr@edlit.auth.gr

ΚΔ: Κτήριο Διοίκησης Α.Π.Θ.**Ν.Πτ.:** Νέα Πτέρυγα Φιλοσοφικής Σχολής**ΝΚ:** Νέο Κτήριο Φιλοσοφικής Σχολής**ΠΚ:** Παλαιό Κτήριο Φιλοσοφικής Σχολής**ΤΠ:** Τομέας Παιδαγωγικής**ΤΦ:** Τομέας Φιλοσοφίας**Επίτιμοι Διδάκτορες – Ομότιμοι, αφυπηρετήσαντες και πρώην Καθηγητές****Επίτιμοι Διδάκτορες**

John Anton (1920-2014)	Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας, Παν/μιο South Florida, Η.Π.Α.
Κώστας Αξελός (1924-2010)	Φιλόσοφος, Πανεπιστήμιο Paris I, Sorbonne
Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος (1913-2016)	Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας, Μέλος Ακαδημίας Αθηνών
Λάμπρος Κουλουμπαρίτσας	Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας, Université Libre de Bruxelles
Ευάγγελος Μουτσόπουλος (1930-2021)	Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας, Μέλος Ακαδημίας Αθηνών
Αλέξανδρος Νεχαμάς	Καθηγητής Φιλοσοφίας, Παν/μιο Princeton, Μέλος Ακαδημίας Αθηνών
Ilya Prigogine (1917-2003)	Université Libre de Bruxelles, Βραβείο Νόμπελ Χημείας 1977
Hermann Röhrs (1915-2012)	Πανεπιστήμιο Χαϊδελβέργης
Josef Simon (1930-2016)	Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Βόννης

Ομότιμοι Καθηγητές

Ανδριόπουλος Δημήτριος
Αυγελής Νικόλαος

nikosavgelis@gmail.com

Δελιγιώργη Αλεξάνδρα	deligiorgia@gmail.com
Ζιώγου-Καραστεργίου Σιδηρούλα	ziogou@edlit.auth.gr
Κάλφας Βασίλης	kalfasvassilis@gmail.com
Κελπανίδης Μιχάλης †	
Μαυροσκούφης Δημήτριος	dmavrosk@edlit.auth.gr
Μιχαηλίδης-Νουάρως Ανδρέας †	
Ξωχέλλης Παναγιώτης	xochelis@edlit.auth.gr
Παπαναούμ Ζωή	zoipapa@edlit.auth.gr
Παρισάκη Θεόπη	thparisa@edlit.auth.gr
Πεντζοπούλου-Βαλαλά Αθηνά-Τερέζα	
Πλάγγεσης Ιωάννης	yplanges@edlit.auth.gr
Σφενδόνη-Μέντζου Δήμητρα	sfendoni@edlit.auth.gr
Τερζής Νικόλαος	terzis@edlit.auth.gr
Χατζηδήμου Δημήτρης	dimch@edlit.auth.gr

Αφυπηρετήσαντες και πρώην Καθηγητές

Βαμπούλης Επαμεινώνδας †	
Βαρμάζης Νικόλαος	nvarmazis@gmail.com
Δεληβογιατζής Σωκράτης	sodelis4@gmail.com
Δόικος Παναγιώτης	podoikos@edlit.auth.gr
Θανασάς Παναγιώτης	pan@thanassas.gr
Καϊμάκης Παύλος	pavloskaimakis@gmail.com
Καλοκαιρινού Ελένη	ekalo@edlit.auth.gr
Μπίκος Κωνσταντίνος	bikos@edlit.auth.gr
Μπονίδης Κυριάκος	bonidis@eled.auth.gr
Παιονίδης Φιλήμων	peonidis@edlit.auth.gr
Χοντολίδου Ελένη	hodol@edlit.auth.gr

Βιβλιοθήκη Φιλοσοφίας (Παλαιό Κτήριο, αίθ. 204)

Η βιβλιοθήκη του Τομέα Φιλοσοφίας είναι η αρχαιότερη του Α.Π.Θ. και αποτελείται από 21.000 τόμους βιβλίων, ενώ πλαισιώνεται από τις δωρεές των αείμνηστων καθηγητών της Σχολής Χαράλαμπου Θεοδωρίδη και Γιάννη Ιμβριώτη· τα φιλοσοφικά περιοδικά βρίσκονται στη Θεματική Βιβλιοθήκη της Σχολής. Καλύπτει όλες τις περιόδους του φιλοσοφικού στοχασμού (Αρχαία

Ελληνική, Μεσαιωνική, Νεότερη Ευρωπαϊκή και Σύγχρονη), καθώς και όλους τους βασικούς κλάδους της Φιλοσοφίας (Οντολογία, Μεταφυσική, Γνωσιολογία, Ηθική και Πολιτική Φιλοσοφία, Αισθητική, Φιλοσοφία της Επιστήμης, Λογική, Φιλοσοφία της Γλώσσας, Φιλοσοφική Ανθρωπολογία, Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών κ.ά.). Η βιβλιοθήκη είναι μηχανογραφημένη, διαθέτει Η/Υ για αναζήτηση βιβλιογραφίας και ο κατάλογός της είναι προσβάσιμος από την ιστοσελίδα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΑΠΘ (<http://www.lib.auth.gr>). Δικαίωμα δανεισμού έχουν όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Α.Π.Θ.

Υπεύθυνος: Γιώργος Ζωγραφίδης. Προσωπικό Βιβλιοθήκης: Αιμιλία Τριανταφύλλου, 2310.99.7953, e-mail: libphil@edlit.auth.gr

Βιβλιοθήκη Παιδαγωγικής (Παλαιό Κτήριο, αίθ. 207)

Η βιβλιοθήκη έχει στη συλλογή της 23.000 τόμους βιβλίων από τους οποίους οι 22.000 περίπου είναι βιβλία (στην ελληνική, αγγλική, γερμανική και γαλλική γλώσσα), ενώ τα υπόλοιπα είναι εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, διατριβές και διπλωματικές εργασίες.

Το υλικό της συλλογής κατατάσσεται στις παρακάτω θεματικές ενότητες: Ιστορία της Αγωγής, Ιστορία της Εκπαίδευσης, Γενική και Ειδική Παιδαγωγική, Γενική και Ειδική Διδακτική, Κοινωνιολογία της τάξης και του σχολείου, Εκπαίδευση Ενηλίκων,

Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Παιδαγωγική Ψυχολογία, Τεχνολογία της Εκπαίδευσης και Ειδική Αγωγή. Η βιβλιοθήκη είναι μηχανογραφημένη και διαθέτει Η/Υ για αναζήτηση βιβλιογραφίας. Δικαίωμα δανεισμού έχουν όλα τα μέλη που ανήκουν στην ακαδημαϊκή κοινότητα του Α.Π.Θ. καθώς και οι εξωτερικοί χρήστες που πληρώνουν συνδρομή.

Υπεύθυνη: Αντιγόνη Σαρακινιώτη. Προσωπικό Βιβλιοθήκης: Μαρία Δημητριάδου, 2310.99.7329, 2310.99.7348
e-mail: libed@edlit.auth.gr

ΝΗΣΙΔΑ Η/Υ

Η Νησίδα βρίσκεται στην αίθουσα 04, στο υπόγειο του Παλαιού Κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής. Η αίθουσα διαθέτει 12 υπολογιστές που είναι προσβάσιμοι στους προπτυχιακούς φοιτητές και τις προπτυχιακές φοιτήτριες του Τμήματος κατά τις περιόδους δηλώσεων μαθημάτων, κατά τη διεξαγωγή των μαθημάτων που απαιτούν υπολογιστή και κατά τις συνεδρίες της πρακτικής άσκησης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και οι μεταπτυχιακές φοιτήτριες, καθώς και οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν ελεύθερη πρόσβαση στη νησίδα όλες τις ημέρες και ώρες κατόπιν συνεννόησης με τον υπεύθυνο.

Υπεύθυνος: Θεοδόσιος Σαπουνίδης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήριο φιλοσοφίας των κοινωνικών επιστημών (Νέα Πτέρυγα, αίθ. 5α2, τηλ. 2310.99.7564)

Διευθυντής: Δημήτρης Αθανασάκης

Ιδρύθηκε το 2003 και ασχολείται με την επιστημολογική διερεύνηση παραδειγμάτων, εννοιών, κατηγοριών ανάλυσης και μεθόδων που εφαρμόζουν οι κοινωνικές επιστήμες. Στην ερευνητική δραστηριότητα του Εργαστηρίου συμμετέχουν μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες. Το Εργαστήριο προσκαλεί Έλληνες και ξένους ειδικούς για διαλέξεις και σεμινάρια.

Εργαστήριο Φιλοσοφίας: Κείμενα και ερμηνείες (Νέο Κτήριο, αίθ. 421ε, τηλ. 2310.99.7374)

Διευθυντής: Γιώργος Ζωγραφίδης

Ιδρύθηκε το 2016 και αποβλέπει στη μελέτη των κειμένων της φιλοσοφικής και ευρύτερα της θεωρητικής παράδοσης σε όλη της την έκταση, και σε συνδυασμό με τις πολλαπλές ερμηνείες αυτής της παράδοσης. Το Εργαστήριο οργανώνει φιλοσοφικά συνέδρια, σεμινάρια και διαλέξεις. Μέλη του εργαστηρίου είναι οι: Βασίλης Κάλφας, Φιλήμων Παιονίδης, Γιώργος Ζωγραφίδης, Δημήτρης Κόκορης και Παντελής Γκολίτσης.

Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής (Παλαιό Κτήριο, αίθ. 111, τηλ. 2310.99.7328)

Διευθυντής: Βασίλης Α. Φούκας

Το Εργαστήριο επεδίωξε να ιδρύσει ο Αλέξανδρος Δελμούζος, πρώτος καθηγητής της Παιδαγωγικής στη Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ. Η άρνηση, τότε, του Υπουργείου να δημιουργηθεί το Εργαστήριο ήταν ένας από τους λόγους που οδήγησαν τον Δελμούζο στην παραίτηση. Το Εργαστήριο στεγάζει σήμερα την ερευνητική και άλλη δραστηριότητα του Τομέα Παιδαγωγικής.

Εργαστήριο Μικροδιδασκαλίας (Νέα Πτέρυγα της Φιλοσοφικής Σχολής, αίθ. 4, τηλ. 2310.99.7302)

Διευθύντρια: Βασιλική Παπαδοπούλου

Ιδρύθηκε το 1999. Είναι εξοπλισμένο με σύγχρονα μέσα εκπαιδευτικής τεχνολογίας, διαθέτει εποπτικό και διδακτικό υλικό και ασκεί κυρίως τους φοιτητές και φοιτήτριες του Τομέα Παιδαγωγικής καθώς και τους μεταπτυχιακούς φοιτητές άλλων Τμημάτων σε παιδαγωγικές,

κοινωνικές και διδακτικές δεξιότητες. Στις ερευνητικές και διδακτικές του δραστηριότητες συμμετέχουν μεταπτυχιακοί φοιτητές και μεταπτυχιακές φοιτήτριες και εκπαιδευτικοί με απόσπαση από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Κέντρο Έρευνας Σχολικών Βιβλίων και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης «Παναγιώτης Ξωχέλλης»

Υπεύθυνη: Αναστασία Κεσίδου

Το Κέντρο Έρευνας Σχολικών Βιβλίων και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΚΕΣΒΙΔΕ) αποτελεί από 1.7.1999, έπειτα από σχετική απόφαση της Συγκλήτου, τη συνέχεια της «Μονάδας Έρευνας Σχολικού Βιβλίου» (ΜΟΕΣΒΙ), που ιδρύθηκε το 1992 μετά από πρωτοβουλία του ομότιμου καθηγητή Παναγιώτη Δ. Ξωχέλλη, και λειτουργεί στο πλαίσιο του Τομέα Παιδαγωγικής. Με βάση πρόταση του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, η Σύγκλητος του ΑΠΘ αποφάσισε από 26.5.2023 τη μετονομασία του σε «Παναγιώτης Ξωχέλλης» Κέντρο Έρευνας Σχολικών Βιβλίων και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, προς τιμήν του ιδρυτή του και προς αναγνώριση της πολύτιμης επιστημονικής του προσφοράς. Το Κέντρο έχει επιδείξει σημαντικό ερευνητικό έργο, με διεθνή εμβέλεια, στο πεδίο της εικόνας του «άλλου»/του γείτονα στα σχολικά βιβλία των βαλκανικών κρατών, με στόχο την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Σήμερα το Κέντρο εστιάζει στην έρευνα και την αξιολόγηση των σχολικών βιβλίων, των προγραμμάτων σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού, έντυπου και ψηφιακού, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, και αναπτύσσει ερευνητική δραστηριότητα στο σύνολο των πεδίων και των θεματικών της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Στους στόχους του συμπεριλαμβάνονται: 1) η σύνδεσή του και η συνεργασία με ομοειδή ερευνητικά κέντρα και ακαδημαϊκά δίκτυα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, με τη διεξαγωγή συγκριτικής έρευνας, 2) η οργάνωση σχετικών διεθνών συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, 3) η ενημέρωση και ο εμπλουτισμός του αρχείου σχολικών βιβλίων και της βιβλιοθήκης που διατηρεί, 4) η παραγωγή σχετικού εκπαιδευτικού υλικού, 5) η σύνδεσή του με Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, 6) η συνεργασία με εκπαιδευτικούς και σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και 7) η συμβολή στην ανάπτυξη εκπαιδευτικής πολιτικής, όσον αφορά το σχολικό βιβλίο και την εφαρμογή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σχολείο.

Ιστορικό Αρχείο Νεοελληνικής Εκπαίδευσης (Ι.Α.Ν.Ε.)

Υπεύθυνος: Βασίλης Α. Φούκας

Το Ι.Α.Ν.Ε. άρχισε τη λειτουργία του το 1992 (Ιδρυτική Πράξη Συγκλήτου: Α 9508/11-5-1992) ως υποστηρικτική δομή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τομέα Παιδαγωγικής και έχει ως βασικούς στόχους: α) τη συλλογή, την ταξινόμηση και τη διαφύλαξη αρχειακού υλικού και πηγών σχετικών με την ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης, β) την επεξεργασία και την αξιοποίηση του συλλεχθέντος υλικού, και γ) την έρευνα στην ιστορία της εκπαίδευσης, εν γένει. Στο Ι.Α.Ν.Ε. έχουν ήδη συγκεντρωθεί σημαντικές πρώτες πηγές και πλούσιο αρχειακό υλικό για την εκπαιδευτική κίνηση στον ευρύτερο χώρο της Βαλκανικής κατά την τελευταία περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Για την αξιοποίηση του υλικού αυτού έχουν ήδη ολοκληρωθεί ερευνητικά προγράμματα, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη νέες έρευνες που αναφέρονται στην εκπαιδευτική και πολιτιστική δραστηριότητα των ελληνικών πληθυσμών και κοινοτήτων κατά τον 18ο και 19ο αιώνα.

Ιστοσελίδα του Αρχείου: <http://iane.edlit.auth.gr/>

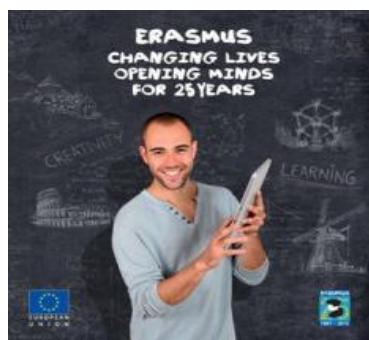
Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Σχολείων σε θέματα Διοίκησης και Επιμόρφωσης (Κ.Ε.Ρ.Υ.Σ.Δ.Ε.)

Υπεύθυνη: Σοφία Αυγητίδου

Το ΚΕΡΥΣΔΕ αποτελεί ερευνητική μονάδα του Τομέα Παιδαγωγικής και λειτουργεί από τον Σεπτέμβριο του 2004, ύστερα από απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου. Το Κέντρο έχει ως βασικούς στόχους: α) την εκπόνηση ερευνών που αφορούν τη διοίκηση σχολείου και την ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, β) την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε σχολεία που επιθυμούν να βελτιώσουν τις διοικητικές τους πρακτικές και να ενισχύσουν την επαγγελματική μάθηση του εκπαιδευτικού τους προσωπικού και γ) τη συγκρότηση «τράπεζας» δεδομένων (εφαρμογές από άλλες χώρες, βιβλιογραφική τεκμηρίωση, στατιστικά στοιχεία), καθώς και αρχείου σχετικού εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, προκειμένου να υποστηρίξει την ηλεκτρονική διδασκαλία, αξιοποιεί την πλατφόρμα φιλοξενίας ηλεκτρονικών μαθημάτων **elearning** που στηρίζεται στο λογισμικό ανοικτού κώδικα MOODLE. Το περιεχόμενο των ηλεκτρονικών μαθημάτων αναπτύσσεται από τους διδάσκοντες του Τμήματος. Παράλληλα, μέσα από τις πλατφόρμες παρουσιάζεται και υλικό θεματικών περιοχών γενικού ενδιαφέροντος (διαλέξεις, συνέδρια, κ.λπ.), που δεν εντάσσονται άμεσα στο Πρόγραμμα Σπουδών.

Οι φοιτητές και φοιτήτριες μπορούν να εγγράφονται και να χρησιμοποιούν τις σχετικές υπηρεσίες με τον ιδρυματικό λογαριασμό τους (xxx@edlit.auth.gr). **Η εγγραφή είναι απαραίτητη** για την

πρόσβαση στο ηλεκτρονικό υλικό και την παρακολούθηση των ανακοινώσεων κάθε μαθήματος. Η πλατφόρμα **elearning** είναι ένα διαδικτυακό εκπαιδευτικό περιβάλλον που διαθέτει η Βιβλιοθήκη του Αριστοτελείου σε όλη την ακαδημαϊκή κοινότητα του Α.Π.Θ. για τις εκπαιδευτικές και μαθησιακές ανάγκες του ιδρύματος. Τα e-μαθήματα υποστηρίζονται κεντρικά στο ΑΠΘ από τη Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης (ΒΚΠ) και το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΚΗΔ). Η **υπηρεσία ηλεκτρονικών μαθημάτων** προσφέρει βοήθεια (helpdesk) στους διδάσκοντες και φοιτητές σε θεωρητικής ή πρακτικής φύσης ερωτήματα που αφορούν τη χρήση του MOODLE.

Πρόσβαση στην υπηρεσία: <http://elearning.auth.gr>

Η Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης **Open eClass ΑΠΘ** αποτελεί ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων. Ακολουθεί τη φιλοσοφία του λογισμικού ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης

χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web browser) χωρίς να απαιτούνται εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις.

Στην πλατφόρμα φιλοξενούνται τα **Ανοιχτά Μαθήματα** του Τμήματος.

Ελεύθερη πρόσβαση: http://eclass.auth.gr/modules/course_metadata/opencourses.php?fc=25

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΕ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ (Πρόγραμμα LLP/Erasmus)

Στο πλαίσιο του προγράμματος LLP/Erasmus δίνεται η δυνατότητα σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και φοιτήτριες και σε υποψήφιους διδάκτορες να πραγματοποιήσουν ένα αναπόσπαστο κομμάτι των σπουδών τους στις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς στις συνεργαζόμενες χώρες Ισλανδία, Νορβηγία και Τουρκία. Επίσης, μέλη του Διδακτικού Προσωπικού έχουν την ευκαιρία με το ίδιο πρόγραμμα να μετακινηθούν με σκοπό τη διδασκαλία ή την επιμόρφωση, ενώ και το διοικητικό προσωπικό μπορεί να μετακινηθεί για επιμόρφωση.

Η **αναγνώριση και μεταφορά των πιστωτικών μονάδων** γίνεται με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Διδακτικών Μονάδων (European Credit Transfer System/ECTS), το οποίο έχει συμπεριληφθεί, τα τελευταία χρόνια, στις επιμέρους δράσεις του προγράμματος Erasmus με σκοπό την ενίσχυση της κινητικότητας των φοιτητών και φοιτητριών και της συνεργασίας μεταξύ των ανωτάτων ιδρυμάτων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι ανταλλαγές φοιτητών και φοιτητριών που προτείνονται για κινητικότητα βασίζονται σε διμερείς συμφωνίες μεταξύ ευρωπαϊκών πανεπιστημίων οι οποίες αφορούν το γνωστικό αντικείμενο, το επίπεδο σπουδών και τον μέγιστο αριθμό των φοιτητών και φοιτητριών που μπορούν να μετακινηθούν. Το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής έχει συνάψει **43 συμφωνίες μετακίνησης** με πανεπιστήμια του εξωτερικού, στο πλαίσιο των οποίων μπορούν να διακινηθούν περί τους εκατό φοιτητές και φοιτήτριες ετησίως. Προτεραιότητα διακίνησης με αυτές τις συμφωνίες έχουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Τμήματος· ειδικότερα, στα προγράμματα διακίνησης που αφορούν τη Φιλοσοφία δίνεται προτεραιότητα σε φοιτητές και φοιτήτριες που ακολουθούν την κατεύθυνση της Φιλοσοφίας, ενώ αντίστοιχα στις επιστημονικές συμφωνίες που αφορούν την Παιδαγωγική, προτεραιότητα δίνεται σε φοιτητές και φοιτήτριες που ακολουθούν την κατεύθυνση της Παιδαγωγικής.

Τα **κριτήρια επιλογής**, βάσει απόφασης της Συγκλήτου, είναι τα εξής:

1. Συμπλήρωση του 50% του συνόλου των πιστωτικών μονάδων που αναλογούν στο διάστημα έως και το τρέχον εξάμηνο φοίτησης.
2. Επαρκής γνώση της γλώσσας του προγράμματος που πρόκειται να παρακολουθήσει ο φοιτητής.
3. Επίπεδο σπουδών του φοιτητή ή της φοιτήτριας (υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί έχουν προτεραιότητα έναντι προπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών).
4. Έτος εισαγωγής (δεν προτιμούνται οι "λιμνάζοντες" φοιτητές και φοιτήτριες).
5. Συνολικός αριθμός πιστωτικών μονάδων των μαθημάτων στα οποία έχει εξετασθεί με επιτυχία ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έως τον χρόνο υποβολής της αίτησης.
6. Ακαδημαϊκή επίδοση (μέσος όρος βαθμολογίας μαθημάτων).
7. Βιογραφικό σημείωμα που συμπεριλαμβάνει τα κίνητρα συμμετοχής.
8. Βαθμός και διάρκεια κτήσης πτυχίου/μεταπτυχιακού διπλώματος σε περίπτωση μεταπτυχιακού φοιτητή ή φοιτήτριας ή υποψήφιου διδάκτορα.

Η **περίοδος σπουδών** στο εξωτερικό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος σπουδών του πανεπιστημίου προέλευσης, κυμαίνεται από τρεις έως και δώδεκα μήνες και **αναγνωρίζεται πλήρως**: το Ίδρυμα προέλευσης δεσμεύεται να διασφαλίσει την αναγνώριση της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό (συμπεριλαμβανομένων των εξετάσεων και άλλων μορφών αξιολόγησης) σε αντικατάσταση αντίστοιχης περιόδου σπουδών στο Ίδρυμα προέλευσης, ακόμη και

εάν το περιεχόμενο δεν ταυτίζεται απολύτως. Οι φοιτητές και φοιτήτριες πρέπει να ενημερώνονται για το περιεχόμενο των μαθημάτων, τα οποία θα παρακολουθήσουν στο εξωτερικό και να ετοιμάζουν τη Συμφωνία Σπουδών (Learning Agreement), η οποία υπογράφεται από κοινού από το Ίδρυμα προέλευσης και το Ίδρυμα υποδοχής. Μετά το τέλος της περιόδου το Ίδρυμα Υποδοχής οφείλει να χορηγήσει στον εισερχόμενο φοιτητή ή στην εισερχόμενη φοιτήτρια και στο Ίδρυμα προέλευσης αντίγραφο αναλυτικής βαθμολογίας, στο οποίο θα πιστοποιείται η ολοκλήρωση του προσυμφωνημένου προγράμματος σπουδών και όπου θα αναγράφονται η τοπική βαθμολογία του φοιτητή ή της φοιτήτριας, οι πιστωτικές μονάδες ECTS και η κατάταξη της βαθμολογίας του/της σε σχέση με εκείνες των υπόλοιπων συμφοιτητών και συμφοιτητριών του.

Στο Ίδρυμα υποδοχής δεν καταβάλλονται δίδακτρα, δικαίωμα εγγραφής, εξέταστρα, δικαίωμα πρόσβασης στις εγκαταστάσεις των εργαστηρίων, σε βιβλιοθήκες κτλ. Παρόλα αυτά, ενδέχεται να υπάρξουν μικρές επιβαρύνσεις για δαπάνες, όπως ασφάλιση, συνδρομή σε φοιτητικούς συλλόγους, χρήση διαφόρων ειδών εξοπλισμού, όπως φωτοτυπικά μηχανήματα, προϊόντα εργαστηρίου κ.λπ., εξίσου με τους λοιπούς φοιτητές και φοιτήτριες. Τυχόν καταβαλλόμενες εθνικές υποτροφίες και δάνεια εξακολουθούν να καταβάλλονται πλήρως στους εξερχόμενους φοιτητές και φοιτήτριες.

Φοιτητές και φοιτήτριες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus κατά τη διάρκεια της απουσίας τους στο εξωτερικό “μεταφέρουν” τυπικά το τρέχον εξάμηνο σπουδών τους από το Α.Π.Θ. στο ίδρυμα που τους υποδέχθηκε. Για τον λόγο αυτόν δεν δικαιούνται να υποβάλουν δήλωση μαθημάτων στο εξάμηνο εκείνο στο Τμήμα μας.

Για να έχουν **δικαίωμα συμμετοχής** στο Πρόγραμμα, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι **στο τρίτο ή σε μεγαλύτερο εξάμηνο**. Όσες και όσοι έχουν ήδη συμμετάσχει στο πρόγραμμα LLP/Erasmus για Σπουδές ως προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί φοιτητές/φοιτήτριες ή υποψήφιοι διδάκτορες, δεν έχουν το δικαίωμα να συμμετάσχουν και πάλι στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Ωστόσο, έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα Erasmus για Πρακτική Άσκηση (Erasmus Placement):

<https://eurep.auth.gr/el/students/traineeship>

Περισσότερες χρήσιμες πληροφορίες και όλα τα σχετικά έντυπα για το Erasmus, καθώς και για άλλα προγράμματα και συμφωνίες διακίνησης, υπάρχουν στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων: <http://www.eurep.auth.gr/index.php>

Πληροφορίες για εισερχόμενους φοιτητές/φοιτήτριες (Information for incoming students):

<https://eurep.auth.gr/en>

<https://www.edlit.auth.gr/en/erasmus-international-students>

Συντονιστές Erasmus (ECTS Coordinators) του Τμήματος:

- για φοιτητές και φοιτήτριες **κατεύθυνσης Φιλοσοφίας**: Δημήτρης Αθανασάκης, Αναπλ. Καθηγητής
- για φοιτητές και φοιτήτριες **κατεύθυνσης Παιδαγωγικής**: Κατερίνα Δούναβη, Αναπλ. Καθηγήτρια, αναπληρώτρια συντονίστρια: Αντιγόνη Σαρακινιώτη, Επικ. Καθηγήτρια

Διμερείς συμφωνίες του Τμήματος
στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ κατά το ακαδ. έτος 2025-2026

A/A	Χώρα μετακίνησης	Πανεπιστήμιο	Erasmus code	Υπεύθυνος συμφωνίας	Αριθμός μετακινούμενων φοιτητών	Διάρκεια μετακίνησης (μήνες)	Επίπεδο σπουδών
1	Αυστρία	Karl-Franzens-Universität Graz	A GRAZ01	Σαρακινιώτη Α.	2	10	FST
2	Αυστρία	Katholische Privat-Universität Linz	A LINZ11	Πενολίδης Θ.	2	6	FST
3	Αυστρία	Universität Wien	A WIEN01	Σαρακινιώτη Α.	2	10	FS
4	Βέλγιο	Université Libre de Bruxelles	B BRUXEL04	Γκολίτσης Π.	2	6	FST
5	Βουλγαρία	Ugozapaden Universitet 'Neophit Rilski'	BG BLAGOEV02	Ζαρίφης Γ.	2	6	FST
6	Βουλγαρία	Sofiiski Universitet 'Sveti Kliment Ohridski'	BG SOFIA06	Πενολίδης Θ.	2	6	FST
7	Βουλγαρία	Sofiiski Universitet 'Sveti Kliment Ohridski'	BG SOFIA06	Ζαρίφης Γ.	1	6	F
8	Γαλλία	Université Jean Moulin Lyon 3	F LYON03	Αθανασάκης Δ.	2	5	FS
9	Γαλλία	Université Paris 8 Vincennes - Saint-Denis	F PARIS008	Αθανασάκης Δ.	2	6	FST
10	Γερμανία	Freie Universität Berlin	D BERLIN01	Καβουλάκος Κ.	1	10	FST
11	Γερμανία	Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn	D BONN01	Πενολίδης Θ.	2	9	FST
12	Γερμανία	Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt	D EICHSTA01	Πενολίδης Θ.	3	6	FST
13	Γερμανία	Universität Duisburg-Essen	D ESSEN04	Ζαρίφης Γ.	2	6	FS
14	Γερμανία	Universität Hildesheim	D HILDESH01	Πενολίδης Θ.	3	5	FS
15	Γερμανία	Karlsruher Institut für Technologie (KIT)	D KARLSRU01	Παιονίδης Φ.	4	5	FST
16	Γερμανία	Ludwig-Maximilians-Universität München	D MUNCHEN01	Πενολίδης Θ.	2	5	FST
17	Γερμανία	Universität Münster	D MUNSTER01	Γκολίτσης Π.	2	5	FST
18	Γερμανία	Universität Regensburg	D REGENSB01	Κεσίδου Α.	1	6	FS
19	Γερμανία	Eberhard Karls Universität Tübingen	D TUBINGE01	Πενολίδης Θ.	3	10	FST
20	Γερμανία	Julius-Maximilians-Universität Würzburg	D WURZBUR01	Ζαρίφης Γ.	2	6	FST
21	Δανία	Aarhus Universitet	DK ARHUS01	Ζαρίφης Γ.	2	6	FST
22	Εσθονία	Tallinna Ülikool	EE TALLINN05	Ζαρίφης Γ.	2	6	FST

23	Ισπανία	Universitat de Barcelona	E BARCELO01	Κεσίδου Α.	2	6	FST
24	Ισπανία	Universidad de Cordoba	E CORDOBA01	Δούναβη Κ.	2	6	F
25	Ισπανία	Universidad Complutense de Madrid	E MADRID03	Αθανασάκης Δ.	2	4	FST
26	Ισπανία	Universidad de la Laguna	E TENERIF01	Δούναβη Κ.	2	6	F
27	Ισπανία	Universidad de Zaragoza	E ZARAGOZ01	Ζαρίφης Γ.	2	6	F
28	Ιταλία	Università degli Studi di Firenze	I FIRENZE01	Ζωγραφίδης Γ.	3	6	FST
29	Ιταλία	Università degli Studi di Napoli Federico II	I NAPOLI01	Καβουλάκος Κ.	2	10	FST
30	Ιταλία	Università degli Studi di Padova	I PADOVA01	Ζωγραφίδης Γ.	1	6	FS
31	Ιταλία	Università degli Studi Roma Tre	I ROMA16	Ζαρίφης Γ.	2	6	FST
32	Κύπρος	University of Cyprus	CY NICOSIA01	Ζαρίφης Γ.	2	6	FST
33	Κύπρος	European University Cyprus	CY NICOSIA24	Παντελιάδου Σ.	2	6	FST
34	Ολλανδία	University of Humanistic Studies	NL UTRECHT34	Κεσίδου Α.	2	6	FST
35	Ουγγαρία	University of Pécs	HU PECS01	Ζαρίφης Γ.	2	5	FST
36	Πολωνία	Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza	PL POZNAN01	Ζωγραφίδης Γ.	1	6	FST
37	Πολωνία	Uniwersytet Szczeciński	PL SZCZECI01	Ζωγραφίδης Γ.	1	5	FS
38	Πολωνία	Akademia Zamojska	PL ZAMOSC03	Δούναβη Κ.	2	6	F
39	Ρουμανία	Universitatea din Bucuresti	RO BUCURES09	Αθανασάκης Δ.	2	6	FST
40	Σλοβακία	Comenius University in Bratislava	SK BRATISL02	Τσιούμης Κ.	2	6	FST
41	Τσεχία	Masaryk University	CZ BRNO05	Ζαρίφης Γ.	6	5	FS
42	Τσεχία	Charles University	CZ PRAHA07	Κεσίδου Α.	1	5	FS
43	Φινλανδία	Tampere University	SF TAMPERE01	Ζαρίφης Γ.	1	9	FST

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΤΟ Α.Π.Θ.

Οι φοιτητές και φοιτήτριες του Α.Π.Θ. έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν τη συνδρομή ειδικών Υπηρεσιών του Πανεπιστημίου σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ή να γίνουν οι ίδιοι εθελοντές, προσφέροντας τις υπηρεσίες τους σε συναδέλφους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους που τις έχουν ανάγκη.

Επιτροπή Κοινωνικής Μέριμνας, Ψυχολογικής Υποστήριξης και Παρατηρητηρίου Φοιτητών

Η Επιτροπή Κοινωνικής Μέριμνας, Ψυχολογικής Υποστήριξης και Παρατηρητηρίου Φοιτητών έχει ως στόχο να δημιουργήσει συνθήκες που θα καταστήσουν το Πανεπιστήμιο χώρο προσβάσιμο σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνει στην κάλυψη αναγκών των φοιτητών και φοιτητριών Ευαίσθητων Κοινωνικών Ομάδων με κύριο στόχο να συνδράμει στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Μεριμνά για τη λειτουργία των πανεπιστημιακών δομών που αφορούν στην ψυχολογική υποστήριξη των φοιτητών και των φοιτητριών του Α.Π.Θ. Συγκεκριμένα, εισηγείται δράσεις για την οργάνωση και τη λειτουργία του Κέντρου Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης (ΚΕ.ΣΥ.ΨΥ.) καθώς και την προβολή του έργου του με στόχο την ενημέρωση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης (ΚΕ.ΣΥ.ΨΥ.)

Το Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης (ΚΕ.ΣΥ.ΨΥ.) λειτουργεί στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης από το 1999. Παρέχει στους φοιτητές και στις φοιτήτριες του Α.Π.Θ. δωρεάν υπηρεσίες συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης σε θέματα που τους απασχολούν όπως: άγχος, στρες, δυσκολίες προσαρμογής σε νέο περιβάλλον ή σε σπουδές, οικογενειακές/προσωπικές δυσκολίες, σεξουαλικά θέματα, ψυχοσωματικά προβλήματα, κ.ά.

Το ΚΕ.ΣΥ.ΨΥ. βρίσκεται στο ισόγειο της Κάτω Πανεπιστημιακής Φοιτητικής Λέσχης, στον χώρο της Υγιεινονομικής Υπηρεσίας, στα γραφεία 5 & 8.

E-mail: vpapadot@ad.auth.gr

Τηλ.: 2310 992643 & 2310 992621

Γραφείο υποστήριξης φοιτητών ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων

Το Γραφείο υποστήριξης φοιτητών ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων είναι υπό την αιγίδα της Αντιπρυτανείας Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας και στηρίζεται από το πρόγραμμα ΕΣΠΑ. Αποσκοπεί στη διασφάλιση των ίσων ευκαιριών στη μάθηση και της πρόσβασης των φοιτητών και των φοιτητριών του Α.Π.Θ. με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο μαθησιακό περιβάλλον του πανεπιστημίου. Στις δράσεις του συμπεριλαμβάνονται η καταγραφή των αναγκών των φοιτητών/φοιτητριών με αναπηρία/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η οργάνωση της μεταφοράς και μετακίνησής τους εντός και εκτός του πανεπιστημίου, η επίλυση καθημερινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, η διευκόλυνση της συμμετοχής τους στις εξετάσεις καθώς και η διευκόλυνση τόσο των συγκεκριμένων φοιτητών/φοιτητριών όσο και άλλων φοιτητών/φοιτητριών ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων στην παρακολούθηση των μαθημάτων.

Πληροφορίες και Online Υπηρεσίες:

<https://studentaid.auth.gr/>

Τηλ.: 2310999888

E-mail: studentcare@auth.gr

Παρατηρητήριο της Ακαδημαϊκής Πορείας Φοιτητών που ανήκουν σε Ευαίσθητες Κοινωνικές Ομάδες του Α.Π.Θ.

Το Παρατηρητήριο της Ακαδημαϊκής Πορείας των Φοιτητών ανήκει στις δράσεις της επιτροπής Κοινωνικής Μέριμνας, Ψυχολογικής Υποστήριξης και Παρατηρητηρίου Φοιτητών και έχει ως κύριο στόχο του να συνδράμει στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους:

- ✓ οι φοιτητές και φοιτήτριες με αναπηρία,
- ✓ οι αλλοδαποί φοιτητές και φοιτήτριες,
- ✓ οι μειονοτικοί και οι ομογενείς ή παλιννοστούντες φοιτητές και φοιτήτριες,
- ✓ οποιαδήποτε άλλη κατηγορία φοιτητών και φοιτητριών, που κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους παρουσιάζουν κάποιο ανασταλτικό για την πρόοδο των σπουδών τους πρόβλημα.

Συγκεκριμένα, οι δράσεις του Παρατηρητηρίου αποσκοπούν στη συγκέντρωση υλικού σχετικού με την ακαδημαϊκή πορεία, τις ανάγκες και τις δυσκολίες των εν λόγω φοιτητών/φοιτητριών κατά τη φοίτησή τους στο Πανεπιστήμιο, στη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με υπάρχουσες υπηρεσίες, πρωτοβουλίες και δράσεις στο ΑΠΘ, οι οποίες αφορούν στην υποστήριξή τους καθώς και στην καταγραφή καλών πρακτικών άλλων Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας και του εξωτερικού, καθώς και τη δυνατότητα συνεργασίας μαζί τους.

Τηλ.: 2310 997360

Σπουδές των φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρία/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο Α.Π.Θ.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότιμη συμμετοχή των φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρία/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι απαραίτητο να διαμορφωθούν κατά το δυνατόν οι συνθήκες που θα τους επιτρέπουν να παρακολουθούν τα μαθήματα και να αξιολογούνται με τρόπο που δεν έρχεται σε σύγκρουση με την αναπηρία τους. Σύμφωνα με Απόφαση της Συγκλήτου (Συνεδρίαση αριθμ. 2760/ 25.2.2004), για την εξέταση και την αξιολόγηση των φοιτητών και των φοιτητριών με ειδικές ανάγκες είναι σκόπιμο να τηρούνται τα εξής:

- ✓ Γνωριμία των διδασκόντων και διδασκουσών με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με ειδικές ανάγκες και συζήτηση μαζί τους για τις δυσκολίες που συναντούν κατά τη φοίτηση.
- ✓ Έγκαιρη ενημέρωση των φοιτητών και των φοιτητριών με ειδικές ανάγκες για την ύλη και τις απαιτήσεις του μαθήματος.
- ✓ Παροχή βοήθειας κατά την προετοιμασία του φοιτητή ή της φοιτήτριας μέσω φροντιστηριακών μαθημάτων.
- ✓ Επιλογή του κατάλληλου τρόπου εξέτασης ανάλογα με την αναπηρία του φοιτητή ή της φοιτήτριας (για παράδειγμα, προφορική εξέταση για τους τυφλούς, κινητικά ανάπηρους, δυσλεξικούς, γραπτή για τους κωφούς).
- ✓ Παρουσία διερμηνέα νοηματικής γλώσσας για τις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η γραπτή εξέταση των κωφών φοιτητών και φοιτητριών.

- ✓ Παροχή χρόνου προετοιμασίας (10'–15') πριν από την εξέταση, ώστε να μπορέσει ο φοιτητής ή η φοιτήτρια να εξοικειωθούν με τα θέματα και να αντισταθμιστεί η χαμηλή ταχύτητα γραφής.
- ✓ Μεγαλύτερη διάρκεια χρόνου κατά την προφορική ή γραπτή εξέταση, εφόσον αυτή απαιτείται.
- ✓ Μεγαλύτερη διάρκεια εξεταστικής περιόδου, εφόσον αυτή απαιτείται.
- ✓ Χρήση Η/Υ κατά την εξέταση, εάν αυτό είναι δυνατό.
- ✓ Εξετάσεις με τη μέθοδο πολλαπλής επιλογής, όπου είναι δυνατό.
- ✓ Ενδιάμεσες εξετάσεις προόδου αντί μίας τελικής αξιολόγησης.
- ✓ Χρήση άλλων εναλλακτικών τρόπων εξέτασης, για παράδειγμα, γραπτές εργασίες, συμμετοχή σε ερευνητικές εργασίες.

Στο Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότιμη συμμετοχή των φοιτητών και των φοιτητριών με αναπηρία/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα μαθήματα, παρέχονται, με βάση σχετική απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, οι ακόλουθες διευκολύνσεις:

- Ενημέρωση των φοιτητών και των φοιτητριών:

Ο σύμβουλος σπουδών ενημερώνει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με αναπηρίες/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για θέματα σπουδών, για τις παροχές ακαδημαϊκής στήριξης και εισηγείται στο Τμήμα για τροποποιήσεις που χρειάζονται κατά τη διδασκαλία και στον τρόπο αξιολόγησης. Επίσης, οι παραπάνω φοιτητές και φοιτήτριες ενημερώνονται από τη Γραμματεία ή τον σύμβουλο σπουδών για τυχόν αλλαγές στο πρόγραμμα μαθημάτων.

- Εκπαιδευτικές - διδακτικές διευκολύνσεις:

- ✓ έγκαιρη διανομή διδακτικών σημειώσεων
- ✓ διανομή διαγράμματος με τα κύρια σημεία του μαθήματος
- ✓ μαγνητοφώνηση των παραδόσεων κατόπιν σύμφωνης γνώμης του διδάσκοντα/ διδάσκουσας
- ✓ αύξηση του ορίου απουσιών στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο.

Σύμβουλος σπουδών του Τμήματος για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με αναπηρία/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Μάρω Δόικου, επίκουρη καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής (208ζ ΠΚ, 2310.99.7312, maro@edlit.auth.gr).

Υπεύθυνη στη Γραμματεία του Τμήματος για την εξυπηρέτηση των φοιτητών και των φοιτητριών με αναπηρία/ ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: **Ευαγγελία Πειραζερίδου** (2310.99.5220).

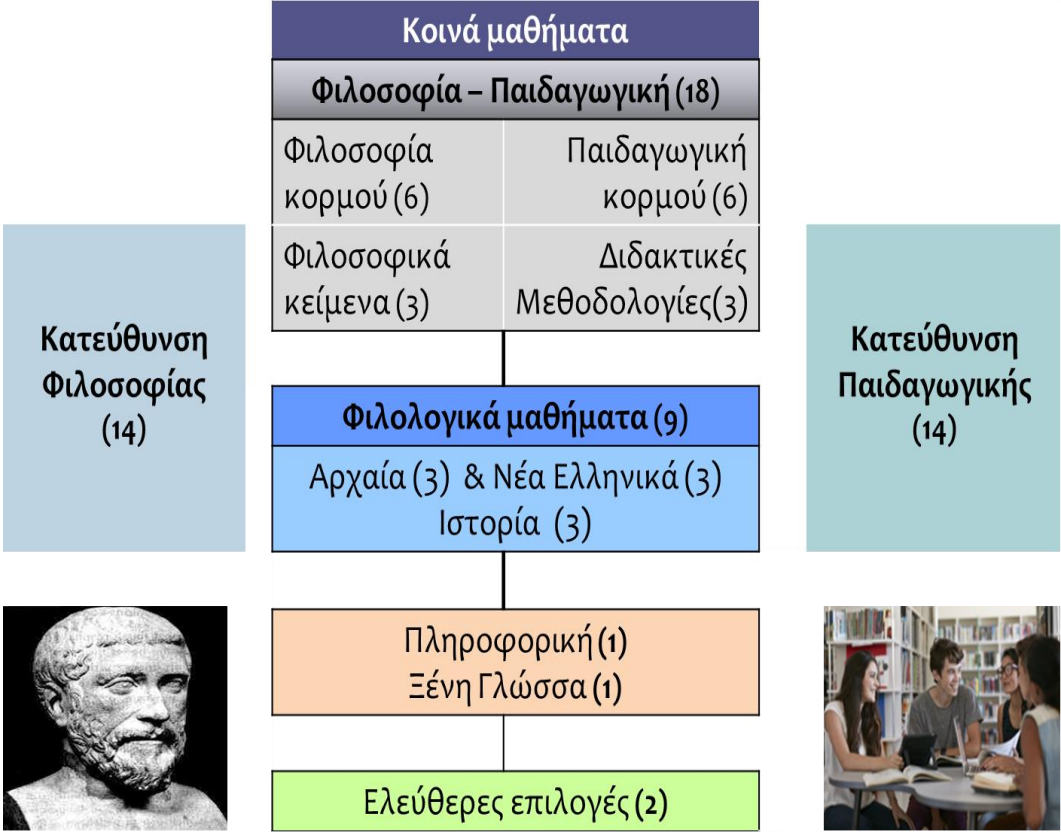
Σύμβουλοι Σπουδών

Μαρία Δασκαλάκη, επίκουρη καθηγήτρια, για τα μαθήματα Φιλοσοφίας
(γραφείο 216στ ΠΚ, mdaskalaki@edlit.auth.gr)

Βασίλης Α. Φούκας, καθηγητής, για τα μαθήματα Παιδαγωγικής
(γραφείο 110 ΠΚ 2310.997190, vfoukas@edlit.auth.gr)

Πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών

Η δομή του Προγράμματος Σπουδών

Διάρκεια Σπουδών

Η ελάχιστη διάρκεια σπουδών για την απόκτηση του πτυχίου είναι **οκτώ (8) ακαδημαϊκά εξάμηνα**.

Ανώτατη διάρκεια φοίτησης: Η ανώτατη διάρκεια είναι δώδεκα (12) ακαδημαϊκά εξάμηνα για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που εισάγονται από το ακαδ. έτος 2022-23 και εξής (άρθρο 76 παρ. 1 Ν.4957/22). Οι φοιτητές και φοιτήτριες που τον Φεβρουάριο του 2021 (α) φοιτούσαν έως και το όγδοο εξάμηνο σπουδών έχουν ανώτατο όριο φοίτησης το τέλος του ακαδ. έτους 2026-27, ενώ (β) όσοι και όσες είχαν υπερβεί το όγδοο εξάμηνο σπουδών το τέλος του ακαδ. έτους 2024-25.

Στον Εσωτερικό Κανονισμό του Α.Π.Θ. θα καθοριστούν οι διαδικασίες και τα δικαιολογητικά για την κατ' εξαίρεση υπέρβασης της ανώτατης χρονικής διάρκειας φοίτησης για σοβαρούς λόγους υγείας.

Δήλωση εγγραφής στο εξάμηνο: Στην αρχή κάθε εξαμήνου οι φοιτητές και φοιτήτριες υποβάλλουν ηλεκτρονικά δήλωση εγγραφής στο Τμήμα. Από το ακαδ. έτος 2021-22 η δήλωση αυτή θεωρείται ότι γίνεται αυτόματα όταν υποβάλουν την ηλεκτρονική δήλωση των μαθημάτων.

Σε περίπτωση που φοιτητής ή φοιτήτρια έχει ολοκληρώσει την παρακολούθηση των μαθημάτων αλλά έχει κάποια εκκρεμότητα (π.χ. πτυχιακή εργασία), επιτρέπεται να υποβάλει κενή δήλωση μαθημάτων, εφόσον επιθυμεί να εμφανίζεται εγγεγραμμένος/η στο εξάμηνο.

Μερική φοίτηση: Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που (α) αποδεδειγμένα εργάζονται τουλάχιστον 20 ώρες την εβδομάδα ή (β) έχουν αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή (γ) είναι παράλληλα αθλητές σε αθλητικά σωματεία και πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις (άρθρο 76 παρ. 3 Ν.4957/22) δύνανται να εγγράφονται ως “φοιτητές μερικής φοίτησης”, ύστερα από αίτησή τους που εγκρίνεται από την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής. Για τους φοιτητές που φοιτούν υπό καθεστώς μερικής φοίτησης, κάθε εξάμηνο προσμετράται ως μισό ακαδημαϊκό εξάμηνο και δεν μπορούν να δηλώνουν προς παρακολούθηση και να εξετάζονται σε αριθμό μεγαλύτερο από το ήμισυ των μαθημάτων του εξαμήνου που προβλέπει το πρόγραμμα σπουδών (δηλ. έως τρία [3] μαθήματα ανά εξάμηνο). Λεπτομέρειες της διαδικασίας θα καθοριστούν στον εσωτερικό Κανονισμό του Α.Π.Θ.

Διακοπή φοίτησης: Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που δεν έχουν υπερβεί το ανώτατο όριο φοίτησης (βλ. παραπάνω) δύνανται, ύστερα από αίτησή τους προς τη Γραμματεία του Τμήματος, να διακόψουν τη φοίτησή τους, άπαξ ή τμηματικά. Η διάρκεια της διακοπής δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τα δύο (2) έτη και δεν μπορεί να ζητηθεί για διάστημα μικρότερο από ένα (1) ακαδημαϊκό εξάμηνο. Η φοιτητική ιδιότητα αναστέλλεται κατά τον χρόνο της διακοπής της φοίτησης και δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε καμία εκπαιδευτική διαδικασία. Στον εσωτερικό Κανονισμό του Α.Π.Θ. θα καθοριστεί η σχετική διαδικασία.

Προγράμματα Σπουδών

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που εισήχθησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 και εξής ακολουθούν το τρέχον Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ): για τη λήψη πτυχίου απαιτείται η συμπλήρωση **240 ECTS** που αντιστοιχούν σε **45 μαθήματα**. Για το ΠΣ βλ. παρακάτω σελ. 35.

Για τους/τις **πρωτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες** υπάρχει αρχείο με συνοπτικές οδηγίες για τον προσανατολισμό τους στο ΠΣ: <https://www.edlit.auth.gr/odigies-ptoeteis>.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που εισήχθησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2003-04 έως και το ακαδ. έτος 2010-11 ακολουθούν το Παλιό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΠΣ): για τη λήψη πτυχίου απαιτείται η συμπλήρωση **244 ECTS** στην Κατεύθυνση Φιλοσοφίας και **242 ECTS** στην Κατεύθυνση Παιδαγωγικής, που αντιστοιχούν σε **55 μαθήματα**. Για το ΠΠΣ βλ. <https://www.edlit.auth.gr/wp-content/uploads/sites/64/2021/02/Odigos-Spoudwn-palaio-PPS-2003-2010.pdf>.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που εισήχθησαν πριν από το ακαδημαϊκό έτος 2003-04 ακολουθούν Πρόγραμμα Σπουδών, σύμφωνα με το οποίο για τη λήψη του πτυχίου απαιτείται η συμπλήρωση **225** πιστωτικών μονάδων (ECTS). Φοιτητές και φοιτήτριες επέλεξαν κάποιο μάθημα κορμού βάσει εκείνου του Προγράμματος Σπουδών, χωρίς να το έχουν κατοχυρώσει, μπορούν να πάρουν αντί αυτού ως αντικατάσταση κάποιο μάθημα κατεύθυνσης από το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Δήλωση μαθημάτων

Ημερομηνία – προθεσμία δηλώσεων

Στην αρχή κάθε εξαμήνου, μετά την έναρξη των μαθημάτων και σε ημερομηνία που ανακοινώνεται από τη Γραμματεία του Τμήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εγγράφονται και υποβάλλουν στην ηλεκτρονική γραμματεία του Τμήματος (<https://students.auth.gr> – ηλεκτρονικές υπηρεσίες φοιτητών) δήλωση των μαθημάτων που προτίθενται να παρακολουθήσουν και στα οποία θα έχουν δικαίωμα να εξετασθούν στο συγκεκριμένο εξάμηνο. **Η προθεσμία αυτή είναι αποκλειστική.** Μετά την καταληκτική ημερομηνία δεν υπάρχει δυνατότητα υποβολής δήλωσης μαθημάτων.

Φοιτητές και φοιτήτριες που δεν έχουν πρόσβαση στην ηλεκτρονική γραμματεία, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη Νησίδα Υπολογιστών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής (μετά από ανακοίνωση της Γραμματείας του Τμήματος).

Αριθμός μαθημάτων προς δήλωση

Το σύνολο των εξαμηνιαίων μαθημάτων που μπορούν να δηλώσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του νέου προγράμματος σπουδών (εισαγωγή: 2011 έως σήμερα) είναι **επτά (7)**, ενώ οι του 7^{ου} εξαμήνου και άνω μπορούν να δηλώσουν έως και **εννέα (9)** μαθήματα –ανεξαρτήτως, και στις δύο περιπτώσεις, του συνολικού αριθμού των πιστωτικών μονάδων ECTS. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του παλιού προγράμματος σπουδών (εισαγωγή: 2003-2010) μπορούν να δηλώσουν έως και δέκα (10) μαθήματα.

Για τη δήλωση των *Διδακτικών Μεθοδολογιών*, που συνδυάζονται με την Πρακτική Άσκηση (2^η σπείρα), βλ. σελ. 40 και τις σχετικές ανακοινώσεις του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης. Σε κάθε εξάμηνο συνίσταται να δηλώνεται μία (1) Διδακτική Μεθοδολογία και, πάντως, δεν μπορούν να δηλωθούν περισσότερες από δύο (2).

Για τη δήλωση *πτυχιακής εργασίας*, βλ. παρακάτω.

Δήλωση μαθημάτων Κατεύθυνσης

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που ενδιαφέρονται να δηλώσουν κάποιο μάθημα κατεύθυνσης οφείλουν να παρευρεθούν στην πρώτη συνάντηση του μαθήματος και να δηλώσουν το ονοματεπώνυμό τους στον διδάσκοντα/στην διδάσκουσα με τον τρόπο που θα τους υποδειχθεί.

Σε όσα μαθήματα τίθεται μέγιστος αριθμός δηλώσεων, ο αριθμός αυτός θα συμπληρωθεί με τρόπο επιλογής που ανακοινώνεται πριν από την έναρξη των μαθημάτων.

α) Μαθήματα Κατεύθυνσης Φιλοσοφίας (οροφή 90 δηλώσεις): θα δηλωθούν ηλεκτρονικά, όταν ανοίξουν οι δηλώσεις μαθημάτων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, έως τη συμπλήρωση του μέγιστου αριθμού.

β) Μαθήματα Κατεύθυνσης Παιδαγωγικής (οροφή 50 δηλώσεις): θα δηλωθούν ηλεκτρονικά, όταν ανοίξουν οι δηλώσεις μαθημάτων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, έως τη συμπλήρωση του μέγιστου αριθμού.

Δήλωση μαθημάτων ελεύθερης επιλογής από άλλα Τμήματα

Όσα μαθήματα δεν περιλαμβάνονται στην ηλεκτρονική σελίδα των δηλώσεων, πρέπει να δηλωθούν σε έντυπη [συμπληρωματική δήλωση](#), η οποία θα υπογραφεί από τον διδάσκοντα ή τη διδάσκουσα του μαθήματος και θα κατατεθεί ηλεκτρονικά στη Γραμματεία του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής.

Επικάλυψη – αποκλεισμός μαθημάτων προς δήλωση

Η επιλογή των μαθημάτων γίνεται με βάση τον κωδικό τους αριθμό. Φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν προακτέο βαθμό σε κάποιο μάθημα δεν επιτρέπεται να το δηλώσουν για δεύτερη φορά, (α) αν έχει ίδιο τίτλο/περιεχόμενο αλλά διαφορετικό κωδικό (ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία ανήκουν, π.χ. ΦΚ ή ΑΕΦ), ή (β) αν έχει ίδιο κωδικό αλλά διαφορετικό τίτλο/περιεχόμενο.

Δήλωση μαθήματος σε περίπτωση αποτυχίας σε αυτό και στις δύο εξεταστικές ενός εξαμήνου:

(α) σε υποχρεωτικό μάθημα (δηλαδή στα μαθήματα κορμού, τις διδακτικές μεθοδολογίες και την πληροφορική): οι φοιτητές και οι φοιτήτριες υποχρεούνται να το επαναλάβουν σε επόμενο εξάμηνο όταν προσφερθεί, αφού προηγουμένως το (ξανα)δηλώσουν,

(β) στα άλλα μαθήματα: μπορούν στη θέση του κάθε μαθήματος να δηλώσουν είτε το ίδιο, εάν προσφερθεί πάλι, είτε κάποιο άλλο της ίδιας κατηγορίας.

Υπέρβαση αριθμού μαθημάτων δήλωσης

Σε περίπτωση υπέρβασης του αριθμού δηλωνόμενων μαθημάτων, η Γραμματεία –εφόσον ο φοιτητής ή η φοιτήτρια δεν απαντήσουν σε σχετικό μήνυμά της– θα προβεί η ίδια, αναγκαστικά, στην τυχαία διαγραφή μαθημάτων από τις καρτέλες των φοιτητών ώστε να μην υπερβαίνεται ο μέγιστος προβλεπόμενος αριθμός.

Δηλώσεις φοιτητών/φοιτητριών σε Erasmus+

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus+ κατά τη διάρκεια της απουσίας τους στο εξωτερικό “μεταφέρουν” τυπικά το τρέχον εξάμηνο σπουδών τους από το Α.Π.Θ. στο Ίδρυμα που τους υποδέχθηκε. Για τον λόγο αυτόν **δεν** δικαιούνται στο εξάμηνο εκείνο να υποβάλουν δήλωση μαθημάτων στο Τμήμα μας.

Δηλώσεις για αντικατάσταση βαθμού (πρόσθετα μαθήματα)

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες δικαιούνται να αντικαταστήσουν τους βαθμούς συνολικά δύο (2) μαθημάτων από τα 30 κατ’ επιλογήν μαθήματα που οφείλουν για την απόκτηση πτυχίου (δηλ. εκτός από τον βαθμό στα δώδεκα μαθήματα κορμού και τις τρεις διδακτικές μεθοδολογίες). Γι’

αυτό, όταν συμπληρώσουν τον απαιτούμενο αριθμό μαθημάτων ανά κατηγορία, δικαιούνται να δηλώσουν πρόσθετα μαθήματα για εξέταση· ο προακτέος βαθμός κάθε τέτοιου μαθήματος (έως δύο μαθήματα) αντικαθιστά τον χαμηλότερο βαθμό άλλου μαθήματος της ίδιας κατηγορίας (Κατεύθυνσης Φ ή Π, ΦΚ, ΑΕΦ/ΛΦΙ, ΝΕΦ/ ΜΕΦ, Ιστορίας, Ξένης γλώσσας, Ελεύθερης Επιλογής). Τα μαθήματα των οποίων ο βαθμός αντικαθίσταται δεν συνυπολογίζονται στον βαθμό πτυχίου αλλά περιλαμβάνονται στην αναλυτική βαθμολογία. Τα αναγραφόμενα μαθήματα των οποίων ο βαθμός δεν συνυπολογίζεται δεν μπορεί να ξεπερνούν τα πέντε (5).

Επιλογή Κατεύθυνσης

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες οφείλουν **να επιλέξουν την Κατεύθυνση σπουδών** που επιθυμούν (Φιλοσοφία ή Παιδαγωγική) στην ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων από το **3^ο εξάμηνο και το αργότερο στην αρχή του 5^{ου} εξαμήνου**. Η επιλογή Κατεύθυνσης είναι **προϋπόθεση** για τη δήλωση μαθημάτων αυτής της Κατεύθυνσης.

Στην περίπτωση που φοιτητές και φοιτήτριες επιθυμούν να δηλώσουν μάθημα Κατεύθυνσης χωρίς να έχουν δηλώσει ακόμη Κατεύθυνση, αυτό μπορεί να γίνει **μόνο** μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα ή τη διδάσκουσα. Το μάθημα θα τους πιστωθεί αναλόγως της Κατεύθυνσης που θα δηλώσουν αργότερα, δηλ. ως μάθημα είτε Κατεύθυνσης είτε Ελεύθερης Επιλογής.

Φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν έρθει με μετεγγραφή από άλλα αντίστοιχα Τμήματα μπορούν να επιλέξουν οποιαδήποτε από τις δύο Κατευθύνσεις.

Η αλλαγή Κατεύθυνσης είναι δυνατή. Ωστόσο, μόνο δύο από τα μαθήματα της προηγούμενης Κατεύθυνσης μπορούν να πιστωθούν ως μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής. Τυχόν παραπάνω μαθήματα της προηγούμενης Κατεύθυνσης απλώς θα αναφέρονται στο Παράρτημα Διπλώματος και δεν θα συνυπολογίζονται στον βαθμό πτυχίου.

Πτυχιακή εργασία

Οι φοιτητές και φοιτήτριες που βρίσκονται στο 7^ο εξάμηνο και άνω έχουν τη δυνατότητα να εκπονήσουν πτυχιακή εργασία στο πλαίσιο της Κατεύθυνσης που ακολουθούν. Η δήλωση της εργασίας γίνεται κατά την περίοδο δήλωσης των μαθημάτων, μετά από συνεννόηση με τον επιβλέποντα καθηγητή, με κατάθεση [ειδικού έντυπου](#) στη Γραμματεία του Τμήματος.

Η πτυχιακή εργασία, εφόσον βαθμολογηθεί με προακτέο βαθμό, πιστώνεται με τις ακόλουθες μονάδες:

α) στην Κατεύθυνση Φιλοσοφίας με 12 ECTS που αντιστοιχούν σε δύο (2) μαθήματα Κατεύθυνσης (η εργασία πρέπει να έχει έκταση τουλάχιστον 10.000 λέξεις, χωρίς τη βιβλιογραφία, τυχόν παραρτήματα κ.ά.)·

β) στην Κατεύθυνση Παιδαγωγικής με 8 ECTS που αντιστοιχούν στα δύο (2) μαθήματα ελεύθερης επιλογής (οδηγίες για την εργασία: <https://www.edlit.auth.gr/wp-content/uploads/sites/64/2021/09/Προδιαγραφές-Πτυχιακής-εργασίας-Παιδαγωγικής.pdf>).

Σε περίπτωση δήλωσης πτυχιακής εργασίας, ο αριθμός μαθημάτων προς δήλωση (εκτός της πτυχιακής) είναι για το εξάμηνο δήλωσής της επτά (7)· για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του Παλιού Προγράμματος Σπουδών είναι οκτώ (8) μαθήματα.

Δήλωση συγγραμμάτων

Η επιλογή συγγράμματος γίνεται με ηλεκτρονική δήλωση σε ημερομηνία που ανακοινώνεται μετά την έναρξη του εξαμήνου, αποκλειστικά μέσα από την ηλεκτρονική υπηρεσία ολοκληρωμένης διαχείρισης συγγραμμάτων «ΕΥΔΟΞΟΣ», <http://eudoxus.gr>. Η εμπρόθεσμη δήλωση είναι αναγκαία προϋπόθεση για την παραλαβή του συγγράμματος.

Ο συνολικός αριθμός των συγγραμμάτων που δικαιούται κάθε φοιτητής και φοιτήτρια είναι ίσος με τον ελάχιστο αριθμό των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου και για τα οποία προσφέρεται σύγγραμμα μέσω του «ΕΥΔΟΞΟΣ».

Αξιολόγηση μαθημάτων

Κάθε εξάμηνο, πριν από την έναρξη της εξεταστικής περιόδου, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να αξιολογούν τα μαθήματα και τους διδάσκοντές τους. Η συμμετοχή στην ηλεκτρονική ανώνυμη αξιολόγηση προσφέρει σημαντική ανατροφοδότηση με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών και λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού. Η ενημέρωση γίνεται με ανακοίνωση του Τμήματος και με ηλεκτρονικό μήνυμα που αποστέλλει η ΜΟΔΙΠ-ΑΠΘ.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ-ΑΠΘ: <http://qa.auth.gr>) και στην ιστοσελίδα του Τμήματος (<http://www.edlit.auth.gr>).

Εξετάσεις

Για κάθε μάθημα, είτε διδάσκεται σε ένα εξάμηνο κάθε ακαδημαϊκού έτους (χειμερινό ή εαρινό) είτε διδάσκεται και στα δύο εξάμηνα (από τον ίδιο ή διαφορετικό καθηγητή), υπάρχουν δύο (2) εξεταστικές περιόδους. Η πρώτη περίοδος ορίζεται αμέσως μετά τη λήξη του εξαμήνου που διδάσκεται· η δεύτερη ορίζεται τον Σεπτέμβριο. Δεν επιτρέπεται η δεύτερη εξέταση σε μάθημα στο οποίο ο φοιτητής/η φοιτήτρια έχει προβιβάσιμο βαθμό, ούτε είναι υποχρεωτική η συμμετοχή στη δεύτερη εξεταστική σε περίπτωση αποτυχίας στην πρώτη εξεταστική.

Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα μετά και τη δεύτερη εξεταστική ενός εξαμήνου:

(α) σε υποχρεωτικό μάθημα (δηλαδή στα μαθήματα κορμού, τις διδακτικές μεθοδολογίες και την πληροφορική): οι φοιτητές και οι φοιτήτριες υποχρεούνται να το επαναλάβουν σε επόμενο εξάμηνο όταν προσφερθεί, *αφού προηγουμένως το (ξανα)δηλώσουν*,

(β) στα άλλα μαθήματα: μπορούν στη θέση του κάθε μαθήματος να δηλώσουν είτε το ίδιο, εάν προσφερθεί πάλι, είτε κάποιο άλλο της ίδιας κατηγορίας.

Αναγκαία προϋπόθεση για τη συμμετοχή κατά τις δύο περιόδους στην εξέταση *οποιοιδήποτε* μαθήματος είναι η εμπρόθεσμη ηλεκτρονική δήλωσή του στην αρχή του εξαμήνου που διδάσκεται. **Δεν γίνεται δεκτός βαθμός εξέτασης σε αδήλωτο μάθημα.**

Αποτυχία περισσότερες από τρεις (3) φορές στο ίδιο μάθημα: στην περίπτωση αυτή ο φοιτητής ή η φοιτήτρια δύναται να ζητήσει με αίτηση προς τον Πρόεδρο του Τμήματος να αξιολογηθεί από τριμελή επιτροπή καθηγητών/καθηγητριών, στην οποία δεν συμμετέχει ο διδάσκων ή η διδάσκουσα του μαθήματος.

Πρόσθετες εξετάσεις για 9ο εξάμηνο και άνω: Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που περάτωσαν την τετραετή φοίτηση (δηλ. φοιτούν στο 9^ο εξάμηνο κ.ε.) έχουν τη δυνατότητα κατά την

εξεταστική περίοδο κάθε εξαμήνου να εξεταστούν σε μαθήματα που είναι υποχρεωτικά για τη λήψη του πτυχίου και τα είχαν δηλώσει σε παλαιότερα εξάμηνα αλλά δεν τα έχουν περάσει. Προϋπόθεση για να εξεταστούν στα μαθήματα αυτά είναι να τα **ξαναδηλώσουν**, μετά από σχετική ανακοίνωση της Γραμματείας στην οποία περιλαμβάνονται τα προς εξέταση μαθήματα.

Ο βαθμός πτυχίου

Η βαθμολογική κλίμακα για την αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών/τριών ορίζεται από μηδέν έως δέκα. Η κλίμακα των προβιβάσιμων βαθμών και του βαθμού πτυχίου είναι: η εξής: Άριστα (8,5-10), Λίαν Καλώς (6,50-8,49), Καλώς (5-6,49).

Ο βαθμός του πτυχίου σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 14.1/B3/2166 (ΦΕΚ Β' 308/18.6.1987) υπολογίζεται ως εξής:

- (α) Το άθροισμα των βαθμών όλων των μαθημάτων πολλαπλασιάζεται με τον συντελεστή 1,5 (που είναι ο συντελεστής βαρύτητας για τα τρία μαθήματα) και δίνει το γινόμενο Α.
- (β) Ο αριθμός όλων των μαθημάτων (45 ή 55, αναλόγως του Προγράμματος Σπουδών) πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό 1,5 και δίνει το γινόμενο Β.
- (γ) Το πηλίκον της διαίρεσης των δύο γινομένων ($A : B$) είναι ο βαθμός του πτυχίου.

Σε περίπτωση που βαθμολογείται πτυχιακή εργασία, ο υπολογισμός του βαθμού του πτυχίου γίνεται ως εξής: (α) Το άθροισμα των βαθμών όλων των μαθημάτων (εκτός από την πτυχιακή) πολλαπλασιάζεται με τον συντελεστή 1,5 (που είναι ο συντελεστής για τα τρία μαθήματα) και δίνει το γινόμενο Α1. (β) Ο βαθμός της πτυχιακής πολλαπλασιάζεται με τον συντελεστή 2 (που είναι ο ανώτατος συντελεστής βαρύτητας) και δίνει το γινόμενο Α2. (γ) Προστίθενται τα δύο γινόμενα $A1 + A2$ και δίνουν το άθροισμα Α. (δ) Ο αριθμός όλων των μαθημάτων (εκτός από την πτυχιακή: 43 ή 53, αναλόγως του Προγράμματος Σπουδών) πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό 1,5 και δίνει το γινόμενο Β1. (ε) Στο γινόμενο Β1 προστίθεται το 2 (συντελεστής πτυχιακής) και δίνει το άθροισμα Β. (στ) Το πηλίκον της διαίρεσης του Α με το Β ($A : B$) είναι ο βαθμός του πτυχίου.

Οι ηλεκτρονικές δηλώσεις

Συνολικά, οι φοιτητές/τριες οφείλουν να κάνουν τις ακόλουθες ηλεκτρονικές δηλώσεις, μετά από σχετική ανακοίνωση της Γραμματείας και όπως αναφέρεται παραπάνω:

Στην αρχή κάθε εξαμήνου:

- (α) δήλωση εγγραφής στο εξάμηνο: θεωρείται ότι υποβάλλεται αυτόματα μαζί με τη (β)
- (β) δήλωση μαθημάτων στο <http://students.auth.gr>
- (γ) δήλωση συγγραμμάτων στο <http://eudoxus.gr>

Στην αρχή 3^{ου}– 5^{ου} εξαμήνου:

- (δ) δήλωση κατεύθυνσης σπουδών (γίνεται μαζί με τη δήλωση μαθημάτων).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (2011-)

Το πρόγραμμα σπουδών (ΠΣ) ισχύει από τον Σεπτέμβριο 2013 για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που έχουν εισαχθεί στο Τμήμα **από το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 και εξής***: για τη λήψη πτυχίου απαιτείται η συμπλήρωση 240 ECTS, που αντιστοιχούν σε 45 μαθήματα.

		Κατηγορία μαθημάτων	Σύνολο μαθημ.	ECTS/μάθημα	Σύνολο ECTS
ΚΟΙΝΑ (31)	1	Φιλοσοφία-κορμός (6) 1. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία (Φ101) 2. Γνωσιολογία (Φ103) 3. Πολιτική Φιλοσοφία (Φ106) 4. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία (Φ111) 5. Νεότερη Φιλοσοφία (Φ112) 6. Σύγχρονη Φιλοσοφία (Φ114)	6	5	30
	2	Παιδαγωγική-κορμός (6) 1. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική (ΕΙΣΠ100) [6ECTS] 2. Σχολική Παιδαγωγική Ι (ΣΧΠΙ400) 3. Σχολική Παιδαγωγική ΙΙ (ΣΧΠΙΙ400) 4. Ιστορική Παιδαγωγική (ΠΙ700) 5. Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης (ΚΕ800) 6. Εκπαιδευτική ψυχολογία (ΕΨ900)	6	5/6	31
	3	Φιλοσοφικά κείμενα (3) Κείμενα αρχαίας φιλοσοφίας [ΦΚ]	3	6	18
	4	Διδακτικές μεθοδολογίες (3) Νεοελληνικής Γλώσσας (701) Ιστορίας (702) Αρχαίων Ελληνικών (703)	3	6	18
	5	Μαθήματα φιλολογικής κατάρτισης (9) Αρχαία ελληνική & λατινική φιλολογία [ΑΕΦ/ΛΦΙ] Μεσαιωνική & Νεοελληνική φιλολογία [ΝΕΦ/ΜΕΦ] Ιστορία, Αρχαιολογία, Ιστορία Τέχνης	3 3 3	5 5 4	15 15 12
	6	Πληροφορική (1)	1	5	5
	7	Ξένη γλώσσα (1)	1	4	4
	8	Ελεύθερες επιλογές (2)	2	4	8
ΚΑΤΕΥ- ΘΥΝΣΗ (14)		Φιλοσοφία (14) Μαθήματα κατεύθυνσης – κατ' επιλογήν υποχρεωτικά	14	6	84
		Παιδαγωγική (14) Π 1000 – υποχρεωτικό 13 Μαθήματα κατεύθυνσης – κατ' επιλογήν υποχρεωτικά	14	6	84
		Σύνολο μαθημάτων / ECTS	45		240

* Για το Παλιό Πρόγραμμα Σπουδών (2003-2010) βλ. <https://www.edlit.auth.gr/wp-content/uploads/sites/64/2021/02/Odigos-Spoudwn-palaio-PPS-2003-2010.pdf>.

Κοινά μαθήματα

1. Μαθήματα Φιλοσοφίας – Κορμού (6 μαθήματα x 5 ECTS = 30 ECTS)

Σκοπός των έξι μαθημάτων κορμού είναι η εισαγωγή στην προβληματική κεντρικών κλάδων της φιλοσοφίας και η επισκόπηση των κυριότερων περιόδων της ιστορίας της φιλοσοφίας. Συνιστάται η παρακολούθησή τους στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα των σπουδών.

2. Μαθήματα Παιδαγωγικής – Κορμού (6 μαθήματα, 31 ECTS)

Τα έξι μαθήματα Κορμού καλύπτουν βασικές θεματικές της Παιδαγωγικής Επιστήμης. Συνιστάται η παρακολούθησή τους στα τέσσερα πρώτα εξάμηνα των σπουδών.

3. Φιλοσοφικά κείμενα (3 μαθήματα x 6 ECTS = 18 ECTS – κωδικοί ΦΚ200-399)

Επιλέγονται τρία (3) από τα προσφερόμενα μαθήματα (ΦΚ), τα οποία σκοπό έχουν την εξοικείωση με τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής γραμματείας από το πρωτότυπο.

4. Μαθήματα Διδακτικής Μεθοδολογίας (3 μαθήματα x 6 ECTS = 18 ECTS)

Τα τρία υποχρεωτικά μαθήματα Διδακτικής Μεθοδολογίας δηλώνονται στα τελευταία εξάμηνα και συνιστάται να έχει προηγηθεί η παρακολούθηση των μαθημάτων φιλολογικής κατάρτισης.

5. Μαθήματα φιλολογικής κατάρτισης (9 μαθήματα, 42 ECTS)

Τα μαθήματα επιλέγονται από τα προσφερόμενα ως εξής:

- α. Τρία (3) μαθήματα Αρχαίας Ελληνικής ή/και Λατινικής Φιλολογίας [x 5 ECTS = 15 ECTS].
Προσφέρονται από το Τμήμα μας και από το Τμήμα Φιλολογίας (κωδικοί: ΑΕΦ και ΛΦΙ).
- β. Τρία (3) μαθήματα Μεσαιωνικής ή/και Νέας Ελληνικής Φιλολογίας [x 5 ECTS = 15 ECTS].
Προσφέρονται από το Τμήμα μας και από το Τμήμα Φιλολογίας (κωδικοί: ΜΕΦ και ΝΕΦ).
- γ. Τρία (3) μαθήματα Αρχαίας, Βυζαντινής, Νεότερης ή Σύγχρονης Ιστορίας, Αρχαιολογίας ή Ιστορίας της Τέχνης [x 4 ECTS = 12 ECTS]. Προσφέρονται από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Επιλέξιμοι κωδικοί: ΙΑΕ, ΙΒΥ, ΙΝΕ, ΙΝΧ, ΙΣΕ, ΑΒΥ, ΑΙΤ, ΑΚΛ, ΑΠΡ. Οι ελάχιστες μονάδες ECTS του κάθε μαθήματος αυτής της κατηγορίας είναι τέσσερις (4).

6. Πληροφορική (1 μάθημα x 5 ECTS = 5 ECTS)

Το μάθημα Πληροφορικής προσφέρεται από το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής.

7. Ξένη Γλώσσα (1 μάθημα x 4 ECTS = 4 ECTS)

Επιλέγεται ένα (1) μάθημα από τις ξένες γλώσσες που διδάσκονται στο Α.Π.Θ., σύμφωνα με τις σχετικές ανακοινώσεις.

8. Μαθήματα ελεύθερης επιλογής (2 μαθήματα x 4 ECTS = 8 ECTS)

Τα μαθήματα αυτά (ΕΕ) μπορούν να προέρχονται από οποιοδήποτε Τμήμα του Α.Π.Θ., συμπεριλαμβανομένου και του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής. Δεν μπορεί να δηλωθεί ως ΕΕ μάθημα που προσφέρεται ως γλωσσικό μάθημα ξένης γλώσσας. Οι ελάχιστες μονάδες ECTS του κάθε μαθήματος αυτής της κατηγορίας είναι τέσσερις (4).

Μαθήματα Κατεύθυνσης

Κατεύθυνση Φιλοσοφίας (14 μαθήματα x 6 ECTS = 84 ECTS)

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες οφείλουν να επιτύχουν σε 14 μαθήματα Κατεύθυνσης που επιλέγουν από τα προσφερόμενα, τα οποία ανανεώνονται κάθε έτος. Τα μαθήματα αυτά προσφέρουν αναλυτικότερη ενασχόληση με συγκεκριμένες μορφές, περιόδους και προβλήματα της φιλοσοφικής σκέψης. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα Σεμινάρια, στα οποία γίνεται εμβάθυνση σε φιλοσοφικά ζητήματα ή κείμενα και ερευνητική προσέγγισή τους. Ο ανώτατος αριθμός φοιτητών και φοιτητριών ανά σεμινάριο είναι τριάντα (30), η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική και αντί τελικής εξέτασης εκπονείται γραπτή εργασία.

Όσοι φοιτητές και φοιτήτριες της Κατεύθυνσης κατά τα ακαδ. έτη 2013-14 & 2014-15 είχαν δηλώσει, σύμφωνα με την τότε ρύθμιση, εκτός από τα τρία (3) απαιτούμενα ΦΚ, επιπλέον ΦΚ, αυτά έχουν πιστωθεί ως μαθήματα Κατεύθυνσης. Από το ακαδ. έτος 2015-16 δεν ισχύει αυτή η ρύθμιση και ο μέγιστος αριθμός ΦΚ είναι τρία (3)· τυχόν πρόσθετα ΦΚ μπορούν να πιστωθούν μόνον ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής.

Κατεύθυνση Παιδαγωγικής (14 μαθήματα x 6 ECTS = 84 ECTS)

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες οφείλουν να επιτύχουν σε 14 μαθήματα Κατεύθυνσης από τα προσφερόμενα. Το μάθημα Π1000 είναι υποχρεωτικό για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες της κατεύθυνσης Παιδαγωγικής που ακολουθούν το Πρόγραμμα Σπουδών (εισαγωγή από το ακαδ. έτος 2011-12), εκτός εάν έχουν προακτέο βαθμό στο ΕΙΣΜ600.

Διευκρινίσεις για φοιτητές και φοιτήτριες που εισήχθησαν τα ακαδ. έτη 2011-12 & 2012-13

1. Φιλοσοφικά μαθήματα κορμού για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες Κατεύθυνσης Φιλοσοφίας: εφόσον έχουν προακτέο βαθμό σε κάποιο από τα καταργηθέντα μαθήματα Κορμού του Τομέα Φιλοσοφίας (Φ102, Φ104, Φ107, Φ109, Φ113), **κατοχύρωσαν** τους βαθμούς αυτούς ως βαθμούς μαθημάτων Κατεύθυνσης.

2α. Παιδαγωγικά μαθήματα κορμού για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες Κατεύθυνσης Φιλοσοφίας: εφόσον έχουν προακτέο βαθμό σε κάποιο από τα καταργηθέντα μαθήματα Κορμού του Τομέα Παιδαγωγικής (IEAI 500, ΕΙΣΜ 600), **κατοχύρωσαν** τους βαθμούς αυτούς ως βαθμούς μαθημάτων που ανήκουν στα έξι (6) μαθήματα κορμού Παιδαγωγικής: το IEAI 500 αντιστοιχεί στο μάθημα «Ιστορική Παιδαγωγική» (ΙΠ 700). Ο συνολικός αριθμός μαθημάτων κορμού Παιδαγωγικής που οφείλουν να περάσουν είναι έξι (6) και μπορεί να συμπληρωθεί με κάποιο/α από τα υπόλοιπα μαθήματα αυτής της κατηγορίας.

2β. Παιδαγωγικά μαθήματα κορμού για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες Κατεύθυνσης Παιδαγωγικής: εφόσον έχουν προακτέο βαθμό στα παλαιότερα και καταργηθέντα μαθήματα Κορμού του Τομέα Παιδαγωγικής (IEAI 500, IEAI 500, ΨAI 200, ΨAI 200, ΚΘAI 300, ΚΘAI 300, ΕΙΣΜ 600), **κατοχυρώνουν** τα μαθήματα αυτά ως εξής:

- Προακτέος βαθμός σε IEAI 500 ή IEAI 500 → ΙΠ 700 Ιστορική Παιδαγωγική
- Προακτέος βαθμός σε ΚΘAI 300 ή ΚΘAI 300 → ΚΕ 800 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης
- Προακτέος βαθμός σε ΨAI 200 ή ΨAI 200 → ΕΨ 900 Εκπαιδευτική ψυχολογία
- Προακτέος βαθμός σε IEAI 500 και IEAI 500 → ΙΠ 700 Ιστορική Παιδαγωγική **και** ΚΕ 800 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης **ή** ΕΨ 900 Εκπαιδευτική ψυχολογία
- Προακτέος βαθμός σε ΚΘAI 300 και ΚΘAI 300 → ΚΕ 800 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης **και** ΙΠ 700 Ιστορική Παιδαγωγική **ή** ΕΨ 900 Εκπαιδευτική ψυχολογία

- Προακτέος βαθμός σε **ΨΑΙ 200 και ΨΑΠ 200** → **ΕΨ 900** Εκπαιδευτική ψυχολογία και **ΙΠ 700** Ιστορική Παιδαγωγική ή **ΚΕ 800** Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης
- Προακτέος βαθμός σε **ΕΙΣΜ 600** → **Π 1000** Εισαγωγή στην παιδαγωγική έρευνα
- Τα μαθήματα **ΕΙΣΠ 100** Εισαγωγή στην Παιδαγωγική, **ΣΧΠΙ 400** Σχολική Παιδαγωγική Ι και **ΣΧΠΙΙ 400** Σχολική Παιδαγωγική ΙΙ εξακολουθούν και **παραμένουν υποχρεωτικά**.

2γ. Φοιτητές και φοιτήτριες Κατεύθυνσης Παιδαγωγικής που έχουν κατοχυρώσει τα έξι (6) μαθήματα Κορμού Παιδαγωγικής του Νέου Προγράμματος Σπουδών και έχουν προακτέους βαθμούς σε επιπλέον μαθήματα κορμού του ΠΠΣ, τότε τα τελευταία που πλεονάζουν πιστώθηκαν ως μαθήματα Κατεύθυνσης.

3. Φιλοσοφικά Κείμενα (ΦΚ): Στην κατηγορία αυτή κατοχυρώνονται όλοι οι βαθμοί των μαθημάτων που έχουν περαστεί ως ΦΚ. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες Κατεύθυνσης Παιδαγωγικής όφειλαν (σύμφωνα με το ΝΠΣ και το ΠΠΣ) να είχαν επιλέξει ΦΚ *μόνο* αρχαία φιλοσοφικά κείμενα. Από το ακαδ. έτος 2013-14 η κατηγορία ΦΚ περιλαμβάνει αποκλειστικά *αρχαία* ελληνικά φιλοσοφικά κείμενα.

4α. Αρχαία Ελληνική Φιλολογία (ΑΕΦ): Τα μαθήματα προσφέρονται από το Τμήμα Φιλολογίας ή το Τμήμα μας (με κωδικό ΑΕΦ και ΛΦΙ). Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που έχουν εξετασθεί επιτυχώς σε περισσότερα από τρία (3) ΑΕΦ/ΛΦΙ: (α) Αν έχουν προακτέο βαθμό στα μαθήματα ΑΕΦ 106 και ΑΕΦ 112, αυτά μπορούν να τους πιστωθούν ως ΦΚ. (β) Αν έχουν προακτέο βαθμό σε άλλα μαθήματα, αυτά τους πιστώθηκαν ως ελεύθερες επιλογές.

4β. Νεοελληνική Γραμματεία και Γλώσσα (ΝΕΦ): Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μπορούν να δηλώσουν *οποιοδήποτε* μάθημα προσφέρει το Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής ή το Τμήμα Φιλολογίας στο Τμήμα Φ&Π με κωδικό ΝΕΦ/ΜΕΦ. Φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν εξετασθεί επιτυχώς σε περισσότερα από τρία (3) ΝΕΦ/ΜΕΦ, αυτά τους πιστώθηκαν ως ελεύθερες επιλογές.

5. Γλωσσολογία (ΓΛΩ 301, 310): Φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν προακτέο βαθμό σε κάποιο από τα μαθήματα ΓΛΩ 301 & 310, τον πιστώνονται ως βαθμό μαθήματος ελεύθερης επιλογής.

6. Πληροφορική: Ο τελικός βαθμός της πληροφορικής στο πτυχίο είναι ένας (1): στην περίπτωση που φοιτητής ή φοιτήτρια έχει επιτύχει και στα δύο μαθήματα πληροφορικής που προσφέρονταν (ΠΛ101, ΠΛ102), ο βαθμός προκύπτει ως μέσος όρος των βαθμών των δύο μαθημάτων.

7. Ξένη γλώσσα: Ο τελικός βαθμός της ξένης γλώσσας στο πτυχίο είναι ένας (1): στην περίπτωση που φοιτητής ή φοιτήτρια έχει επιτύχει σε περισσότερα από ένα μαθήματα ξένης γλώσσας, ο βαθμός προκύπτει ως μέσος όρος των βαθμών όσων μαθημάτων ξένης γλώσσας έχει περάσει.

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ & ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

	Κατηγορία μαθημάτων	1 ^ο εξ.	2 ^ο εξ.	3 ^ο εξ.	4 ^ο εξ.	5 ^ο εξ.	6 ^ο εξ.	7 ^ο εξ.	8 ^ο εξ.	Σύνολο μαθημ	ECTS μάθημ	ECTS
ΚΟΙΝΑ (31)	Φιλοσοφία: κορμός (6)	2 (10)	1 (5)	2 (10)	1 (5)	—	—	—	—	6	5	30
	Φιλοσοφικά κειμένα (3)	—	—	1 (6)	—	1 (6)	—	1 (6)	—	3	6	18
	Παιδαγωγική: κορμός (6)	2 (11)	1 (5)	2 (10)	1 (5)	—	—	—	—	6	5 ή 6	31
	Διδακτικές μεθοδολογίες (3)	—	—	—	—	—	1 (6)	1 (6)	1 (6)	3	6	18
	Αρχαία γραμματεία (3)	1 (5)	1 (5)	—	1 (5)	—	—	—	—	3	5	15
	Νεοελληνική γραμματεία (3)	—	1 (5)	—	1 (5)	—	1 (5)	—	—	3	5	15
	Ιστορία (3)	—	1 (4)	1 (4)	—	1 (4)	—	—	—	3	4	12
	Πληροφορική (1)	—	1 (5)	—	—	—	—	—	—	1	5	5
	Ξένη γλώσσα (1)	1 (4)	—	—	—	—	—	—	—	1	4	4
	Ελεύθερες επιλογές (2)	—	—	—	—	1 (4)	—	—	1 (4)	2	4	8
ΚΑΤΕΥ ΘΥΝΣΗ (14)	1. Φιλοσοφία (14)											
	Μαθήματα κατεύθυνσης κατ' επιλογήν υποχρεωτικά	—	—	—	2 (12)	3 (18)	3 (18)	3 (18)	3 (18)	14	6	84
	2. Παιδαγωγική (14)											
	Μαθήματα κατεύθυνσης κατ' επιλογήν υποχρεωτικά	—	—	—	2 (12)	3 (18)	3 (18)	3 (18)	3 (18)	14	6	84
	Σύνολο μαθημάτων	6	6	6	6	6	5	5	5	45		
	ECTS	30	29	30	32	32	29	30	28			240

- Σε παρένθεση οι πιστωτικές μονάδες (ECTS).

- Ο συνολικός αριθμός των δηλωνόμενων μαθημάτων μπορεί να φτάσει τα επτά (7) για τα εξάμηνα 1ο-6ο και εννέα (9) για τα εξάμηνα 7ο κ.ε.

Το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, στο πλαίσιο της παιδαγωγικής και διδακτικής κατάρτισης των φοιτητών και των φοιτητριών του αναπτύσσει πρόγραμμα **υποχρεωτικής** Πρακτικής Άσκησης με δυο σπείρες.

Σπείρα 1^η ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Υπεύθυνες: η καθηγήτρια Βασιλική Παπαδοπούλου και τα μέλη Ε.ΔΙ.Π. Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου και Φωτεινή Τολούδη

Το **υποχρεωτικό** πρόγραμμα της «1^{ης} σπείρας» της «Πρακτικής Άσκησης: οργάνωση, διοίκηση και εσωτερική λειτουργία του σχολείου» αφορά 48ωρες πρακτική άσκηση σε συνεργασία με τα σχολεία με πρόβλεψη τόσο επιτόπιων επισκέψεων φοιτητών και φοιτητριών όσο και πρόσκλησης στη σχολή υπευθύνων της σχολικής διοίκησης και της σχολικής μονάδας.

Αναλυτικότερα, στο **χειμερινό εξάμηνο** κάθε ακαδημαϊκού έτους αναπτύσσεται το πρόγραμμα της «1ης σπείρας» του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης, συνδεδεμένο με το τρίωρο μάθημα Π400 ΣΧΠ II: Σχολική Παιδαγωγική II που εμπεριέχει και συναντήσεις ανατροφοδότησης, προετοιμασίας και αναστοχασμού. Κατά την ανάπτυξη του προγράμματος αυτού ομάδες 4 έως 8 φοιτητών και φοιτητριών, που βρίσκονται στο 3ο και άνω εξάμηνο των σπουδών τους, παράλληλα με τη θεωρητική εκπαίδευσή τους στο παραπάνω μάθημα, επισκέπτονται ένα δευτεροβάθμιο σχολείο (4 ημέρες), με στόχο να προσεγγίσουν το σχολείο ως υποψήφιοι/ες εκπαιδευτικοί-ερευνητές/τριες, να παρατηρήσουν το σχολείο και τη διδασκαλία, να συνδιαλλαγούν με τα μέλη της σχολικής μονάδας και στη βάση αυτών να αναστοχαστούν κριτικά και να αυτοστοχαστούν αναφορικά με τα παρακάτω θέματα:

- Οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας
- Υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας - το σχολείο ως κοινότητα μάθησης
- Το επάγγελμα του φιλολόγου
- Η διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων
- Η διδασκαλία των άλλων γνωστικών αντικειμένων

Επίσης σε σχέση με όλα τα παραπάνω θέματα προβλέπεται η πρόσκληση στελεχών της εκπαιδευτικής κοινότητας αλλά και μελών των συνεργαζόμενων σχολικών μονάδων στη σχολή, με σκοπό να ενισχυθεί η σύνδεση του πανεπιστημίου με την τοπική κοινότητα από τη μία αλλά και από την άλλη να εξορθολογιστεί ο φόρτος εργασίας που αναλαμβάνουν τα σχολεία στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης των υποψήφιων εκπαιδευτικών μας.

Παραδοτέο: Το portfolio της «1ης σπείρας» του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης.

Σπείρα 2^η ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Υπεύθυνες: η καθηγήτρια Βασιλική Παπαδοπούλου και τα μέλη Ε.ΔΙ.Π. Τριανταφυλλιά Γιάννου, Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου και Φωτεινή Τολούδη

Το υποχρεωτικό πρόγραμμα της «2ης σπείρας» της «Πρακτικής Άσκησης: Παρατήρηση, ανάλυση διδασκαλίας και αυτόνομη διδασκαλία τριών “φιλολογικών” μαθημάτων» αφορά 4 ώρες πρακτική άσκηση σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αναλυτικότερα, **στο χειμερινό και στο εαρινό εξάμηνο** κάθε ακαδημαϊκού έτους αναπτύσσεται το υποχρεωτικό πρόγραμμα της «2ης σπείρας» του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης συνδεδεμένο με τα τρία υποχρεωτικά μαθήματα Διδακτικής Μεθοδολογίας (1: Διδακτική Μεθοδολογία Νεοελληνικής Γλώσσας [701], 2: Διδακτική Μεθοδολογία Ιστορίας [702] και 3: Διδακτική Μεθοδολογία Αρχαίων Ελληνικών

[703]) και συμμετέχοντες και συμμετέχουσες τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του 5ου και άνω εξαμήνου. Συστήνεται να έχουν, πρώτα, ολοκληρώσει τη φοίτησή τους στο μάθημα Σχολική Παιδαγωγική II - 1η Σπείρα της Πρακτικής Άσκησης. Στα εξάμηνα αυτά οι τελευταίοι/τελευταίες συμμετέχουν σε ένα (1) μάθημα Διδακτικής Μεθοδολογίας ανά εξάμηνο και παράλληλα προς τη σχετική θεωρητική και εφαρμοσμένη εκπαίδευσή τους στο Πανεπιστήμιο ασκούνται τέσσερις (4) ώρες σε δευτεροβάθμιο σχολείο. Παρατηρούν και κατόπιν αναλύουν τρεις (3) διδασκαλίες ενός/μιας εκπαιδευτικού και στο τέλος σχεδιάζουν και διδάσκουν αυτόνομα για μια διδακτική ώρα μόνοι τους ή ανά ζεύγη.

Παραδοτέα: Οι τρεις φάκελοι της Πρακτικής Άσκησης του κάθε μαθήματος (της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, της Ιστορίας και της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας) και, μετά την ολοκλήρωση και των τριών μαθημάτων, το portfolio της «2ης σπείρας» του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης.

3η σπείρα ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Το προαιρετικό πρόγραμμα της «3ης σπείρας» αφορά στην «Επιδοτούμενη Πρακτική Άσκηση σε Σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Δομές Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων» διεξάγεται ετησίως στο εαρινό εξάμηνο και αφορά φοιτητές και φοιτήτριες του τμήματος που έχουν ολοκληρώσει της 1η και 2η Σπείρα Πρακτικής Άσκησης. Η υπεύθυνη επιστημονική επιτροπή αποτελείται από τα εξής μέλη ΔΕΠ: Αχιλλέας Παπαδημητρίου, Σοφία Αυγητίδου, Γεώργιος Κ. Ζαρίφης.

Η Πρακτική Άσκηση σε δευτεροβάθμιο σχολείο περιλαμβάνει:

1. Διακόσιες (200) ώρες δράση στο εκπαιδευτικό πεδίο: - Σαράντα (40 ώρες) ώρες διοικητικού έργου/γραμματειακής υποστήριξης με ανάθεση και επίβλεψη από τον διευθυντή ή τη διευθύντρια του σχολείου ή από εκπαιδευτικό. - Εικοσιπέντε (25) ώρες παρατήρησης διδασκαλιών και βοήθεια σε εκπαιδευτικό (5 ώρες του μαθήματος της ΝΕ Γλώσσας, 5 ώρες της Λογοτεχνίας, 5 ώρες των Αρχαίων Ελληνικών, 5 ώρες της Ιστορίας και 5 ώρες της Φιλοσοφίας, εάν είναι εφικτό. Σε αντίθετη περίπτωση οι 5 ώρες του μαθήματος της Φιλοσοφίας κατανέμονται στα υπόλοιπα μαθήματα ανάλογα με τα ενδιαφέροντα του φοιτητή/της φοιτήτριας και μετά από συνεννόηση με τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς). - Εικοσιπέντε (25) ώρες αυτόνομης διδασκαλίας πάντοτε υπό την επίβλεψη και τη βοήθεια εκπαιδευτικού (5 ώρες του μαθήματος της ΝΕ Γλώσσας, 5 ώρες της Λογοτεχνίας, 5 ώρες των Αρχαίων Ελληνικών, 5 ώρες της Ιστορίας και 5 ώρες της Φιλοσοφίας, εάν είναι εφικτό). Οι ώρες αυτές μπορούν να αυξηθούν μετά από συμφωνία εκπαιδευτικού φοιτητή ή φοιτήτριας. Στην περίπτωση αυτή μειώνονται οι ώρες παρακολούθησης διδασκαλίας ή εργασίας ως βοηθού εκπαιδευτικού. - Πενήντα πέντε (55) ώρες συμμετοχή σε εξωδιδακτικές δραστηριότητες, π.χ. στην ανάπτυξη προγραμμάτων διαδικασίας (projects, προγράμματα Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Ομίλους, στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, στην οργάνωση σχολικών γιορτών κ.λπ.) - Εξήντα πέντε (65) ώρες συμμετοχής στο σχεδιασμό και στην ανάπτυξη Έρευνας δράσης κατά τις παραπάνω ώρες σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς, μαθητές, μαθήτριες, συμφοιτητές, συμφοιτήτριές τους.

2. Ογδόντα (80) ώρες προετοιμασίας για την παραπάνω δράση (μελέτη, σχεδιασμός σεναρίων, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για τον/την εκπαιδευτικό ή τη δική τους διδασκαλία, διεξαγωγή της Έρευνας δράσης κ.λπ.).

3. Πενήντα (50) ώρες για τη δημιουργία του Portfolio της αξιολόγησης του φοιτητή/της φοιτήτριας (σενάρια διδακτικής παρέμβασης, διδακτικό υλικό, έκθεση δραστηριοτήτων, τήρηση ημερολογίου κριτικού αναστοχασμού και αυτοστοχασμού, φύλλα αυτοαξιολόγησης κ.λπ.).

Παραδοτέο: Το portfolio της τρίμηνης εργασίας σε δευτεροβάθμιο σχολείο, της 3ης Σπείρας της Πρακτικής Άσκησης.

Η Πρακτική Άσκηση σε δομή Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης περιλαμβάνει:

1. Διακόσιες (200) ώρες δράση στο εκπαιδευτικό πεδίο: - Εβδομήντα (70) ώρες διοικητικού έργου/γραμματειακής υποστήριξης με ανάθεση και επίβλεψη από τον υπεύθυνο μέντορα ή τον σύμβουλο προσωπικού/ανθρώπινου δυναμικού. - Πενήντα (50) ώρες παρακολούθησης διδασκαλιών και βοήθεια σε εκπαιδευτή ενηλίκων για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη συγκεκριμένης διδακτικής θεματικής. - Εικοσιπέντε (25) ώρες αυτόνομης διδασκαλίας πάντοτε υπό την επίβλεψη και τη βοήθεια εκπαιδευτή ενηλίκων. Οι ώρες αυτές μπορούν να αυξηθούν μετά από συμφωνία εκπαιδευτή ή εκπαιδευτριάς και φοιτητή ή φοιτήτριας. Στην περίπτωση αυτή μειώνονται οι ώρες παρακολούθησης διδασκαλίας ή εργασίας ως βοηθού εκπαιδευτή.

2. Εξήντα πέντε (65) ώρες συμμετοχή σε δραστηριότητες εκτός δομής (projects, προγράμματα συμβουλευτικής εργασίας, υποστήριξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, υποδοχής προσφύγων και μεταναστών, οργάνωσης δικτύων μεταξύ δομών, οργάνωσης συνεδρίων και σεμιναρίων).

3. Ογδόντα (80) ώρες προετοιμασίας για την παραπάνω δράση (μελέτη, σχεδιασμός σεναρίων, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για τον/την εκπαιδευτή ή τη δική τους διδασκαλία κ.λπ.).

4. Πενήντα (50) ώρες για τη δημιουργία του Portfolio της αξιολόγησης του φοιτητή ή της φοιτήτριας (σενάρια διδακτικής παρέμβασης, διδακτικό υλικό, έκθεση δραστηριοτήτων, τήρηση ημερολογίου κριτικού αναστοχασμού και αυτοστοχασμού, φύλλα αυτοαξιολόγησης κ.λπ.).

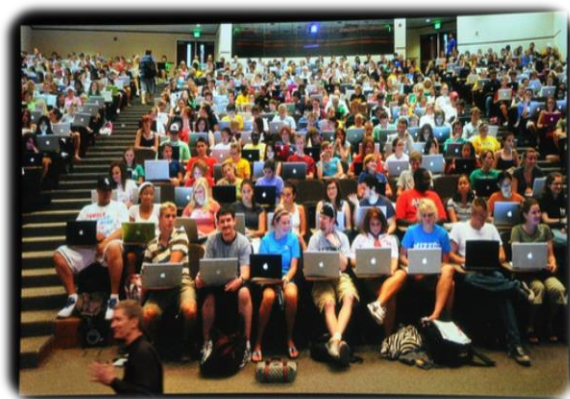
Παραδοτέο: Το portfolio της τρίμηνης εργασίας σε δομή συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, της 3ης Σπείρας της Πρακτικής Άσκησης.

Το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης και τα παραδοτέα

ΕΞΑΜΗΝΟ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ
4ο	ΣΧΠ II Σχολική Παιδαγωγική II	«1η σπείρα» (υποχρεωτική) (48 ώρες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Portfolio της «1ης σπείρας» Πρακτικής Άσκησης
5ο	Διδακτική Μεθοδολογία 1	«2η σπείρα»: μάθημα 1 (υποχρεωτική) (6 ώρες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Φάκελος 1 της «2ης σπείρας» Πρακτικής Άσκησης
6ο	Διδακτική Μεθοδολογία 2	«2η σπείρα»: μάθημα 2 (υποχρεωτική) (6 ώρες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Φάκελος 2 της «2ης σπείρας» Πρακτικής Άσκησης
7ο	Διδακτική Μεθοδολογία 3	«2η σπείρα»: μάθημα 3 (υποχρεωτική) (6 ώρες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Φάκελος 3 της «2ης σπείρας» Πρακτικής Άσκησης
8ο	Π 3009 Εκπαιδευτική Πράξη I + Π 3010 Εκπαιδευτική Πράξη II	«3η σπείρα» (προαιρετική), χρηματοδοτούμενη ΠΑ (300 ώρες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή σε δομή Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης)	Portfolio της «3ης σπείρας» Πρακτικής Άσκησης

Portfolio
της «2ης σπείρας» του προ-
γράμματος ΠΑ

Προπτυχιακά Μαθήματα 2025-2026

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2025-2026

ΠΡΟΣΟΧΗ: Φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν προακτέο βαθμό σε μάθημα με κωδικό είτε του παλιού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) είτε του τρέχοντος Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ) δεν επιτρέπεται να το δηλώσουν για δεύτερη φορά (α) αν έχει ίδιο τίτλο/περιεχόμενο αλλά διαφορετικό κωδικό (ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία ανήκουν, π.χ. ΦΚ ή ΑΕΦ), (β) αν έχει ίδιο κωδικό αλλά διαφορετικό τίτλο/περιεχόμενο.

Τα μαθήματα που προσφέρονται από τα Τμήματα Φιλολογίας και Ιστορίας-Αρχαιολογίας πιστώνονται στους φοιτητές και στις φοιτήτριες του Τμήματός μας με τις μονάδες ECTS που αναγράφονται στον παρόντα Οδηγό Σπουδών.¹

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2025-2026
Κοινά μαθήματα

ΚΩΔ	ECTS	Τίτλος	Διδάσκων/διδάσκουσα
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ			
Φ 101	5	Εισαγωγή στη φιλοσοφία	Γιώργος Ζωγραφίδης
Φ 103	5	Γνωσιολογία	Θεόδωρος Πενολίδης
Φ 111	5	Αρχαία ελληνική φιλοσοφία	Παντελής Γκολίτσης
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ			
ΕΙΣΠ 100	6	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική (με ασκήσεις)	Γεώργιος Ζαρίφης / Όλγα Παντούλη
ΣΧΠ II 40	5	Σχολική Παιδαγωγική II: Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών (προετοιμασία, διεξαγωγή, αξιολόγηση διδασκαλίας) Σπείρα 1 της Πρακτικής Άσκησης (Α' κύκλος)	Βασιλική Παπαδοπούλου Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου Φωτεινή Τολούδη
ΕΨ900	5	Εκπαιδευτική Ψυχολογία	Κατερίνα Δούναβη
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ			
ΦΚ 285	6	Αριστοτέλης, Μετά τα φυσικά Γάμμα	Παντελής Γκολίτσης
ΦΚ 293	6	Πλάτων, «Πολιτεία» (Βιβλία Γ'.Ι')/ Plato, «Republic» (books III and X)	Τριανταφυλλιά Γιάννου
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ²			
701	6	Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές) [από το 5 ^ο εξάμηνο, οροφή: 100]	Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου

¹Αλλαγές στους τίτλους των προσφερόμενων μαθημάτων από τα άλλα τμήματα της Φιλοσοφικής σχολής κατά τη διάρκεια του ακ. έτους θα ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής.

² Ο αριθμός των φοιτητών/φοιτητριών που θα γίνει δεκτός θα εξαρτηθεί από τη διαθεσιμότητα των εκπαιδευτικών και των σχολείων, και θα οριστικοποιηθεί το πρώτο δεκαπενθήμερο του Οκτωβρίου –θα υπάρξει σχετική ενημέρωση από τις διδάσκουσες.

702	6	Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές) [από το 7 ^ο εξάμηνο, οροφή: 100]	Φωτεινή Τολούδη
703	6	Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές) [από το 5 ^ο εξάμηνο, οροφή: 100]	Τριανταφυλλιά Γιάννου
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ¹			
ΑΕΦ 115	5	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα: Ασκήσεις	Τριανταφυλλιά Γιάννου
ΑΕΦ 101	5	Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική λογοτεχνία: αρχαϊκή, κλασική και ελληνιστική εποχή	1. Α. Λάμαρη 2. Ε. Σκαρσουλή
ΑΕΦ 103	5	1. Ηρόδοτος, Θουκυδίδης, Πολύβιος (επιλογές) Ν. Μήλτσιος 2. Ισοκράτης-Πλούταρχος (επιλογές) Ευ. Αλεξίου 3. Ιστοριογραφία (Θουκυδίδης) Ιω. Τζιφόπουλος 4. Ιστοριογραφία (Θουκυδίδης, Ηρόδοτος) Α. Οικονομάκη	1. Ν. Μήλτσιος 2. Ευ. Αλεξίου 3. Ιω. Τζιφόπουλος 4. Α. Οικονομάκη
ΑΕΦ 105	5	Αρχαϊκή λυρική ποίηση- ελληνιστική ποίηση 1. Θεόκριτος: Ειδύλλια Ε. Σιστάκου 2. Λυρική Ποίηση: Στησίχορος, Ίβυκος Α. Λάμαρη / Χ. Τσαγγάλης	1. Ε. Σιστάκου 2. Α. Λάμαρη / Χ. Τσαγγάλης
ΛΦΙ125	5	Λατινική γλώσσα 1 Γραμματική, Συντακτικό, Θεματογραφία 1. Θ. Τσαρτσίδης 2. Χ. Τσίτσιου 3. Β. Φυντίκογλου * Το μάθημα περιλαμβάνει επιπλέον και ενισχυτική διδασκαλία.	1. Θ. Τσαρτσίδης 2. Χ. Τσίτσιου 3. Β. Φυντίκογλου
ΛΦΙ125.1	5	Λατινική γλώσσα για αρχάριους Γραμματική, Συντακτικό, Θεματογραφία* * Το μάθημα θα προσφερθεί, εφόσον προσληφθεί διδάσκων με σύμβαση. Αλλιώς το ΛΦΙ 125 θα καλύψει το σύνολο των φοιτητών και φοιτητριών.	[θα ανακοινωθεί]
ΛΦΙ127	5	Έπος - Δράμα 1. Βιργίλιος, Aeneis (επιλογές) (Θ. Αντωνιάδης) 2. Βιργίλιος, Aeneis (επιλογές) (Β. Φυντίκογλου)	1. Θ. Αντωνιάδης 2. Β. Φυντίκογλου
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ²			
ΝΕΦ 131	5	Το έργο του Μανόλη Αναγνωστάκη και η κριτική του πρόσληψη	Δημήτρης Κόκορης

¹ Τα μαθήματα αυτά προσφέρονται από το Τμήμα Φιλολογίας, στον Οδηγό Σπουδών του οποίου υπάρχουν οι σχετικές πληροφορίες. Τα μαθήματα δηλώνονται ηλεκτρονικά με βάση την αλφαβητική κατανομή που ισχύει για το κάθε μάθημα, ανάλογα με το επώνυμο των φοιτητών/τριών: τμήματα 3 (Α-Κα, Κε-Πα, Πε-Ω), τμήματα 4 (Α-Ζ, Η-Μα, Με-Ρ, Σ-Ω).

² Εκτός των μαθημάτων **ΝΕΦ 131** και **ΝΕΦ 320**, τα λοιπά μαθήματα προσφέρονται από το Τμήμα Φιλολογίας, στον Οδηγό Σπουδών του οποίου υπάρχουν οι σχετικές πληροφορίες. Τα μαθήματα δηλώνονται ηλεκτρονικά με βάση την αλφαβητική κατάνομή που ισχύει για το κάθε μάθημα, ανάλογα με το επώνυμο των φοιτητών/τριών: τμήματα 3 (Α-Κα, Κε-Πα, Πε-Ω), τμήματα 4 (Α-Ζ, Η-Μα, Με-Ρ, Σ-Ω).

ΝΕΦ 3209	5	Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Ρήγας Βελεστινλής και Αδαμάντιος Κοραής	Δημήτρης Κόκορης
ΝΕΦ 201	5	Ιστορία της νεοελληνικής γραμματείας και εισαγωγή στη νεοελληνική φιλολογία	1. Α. Καπλάνης, 2.Τ. Μαρκομιχελάκη 3. Β. Soethaert 4. Μ. Ακριτίδου/ Τ.Μαρκομιχελάκη
ΝΕΦ 203	5	Νεοελληνική ποίηση (1789-1914) με φροντιστηριακή άσκηση	1. Κ. Τικτοπούλου 2. Λ. Αραμπατζίδου 3. Ε. Πέτκου
ΝΕΦ 204	5	Νεοελληνική πεζογραφία (1789-1914) με φροντιστηριακή άσκηση	1. Λ. Βαρελάς 2. Μ. Βασιλειάδη 3. Μ. Μπακογιάννης

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ¹			
ΑΠΡ 151	4	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία	Σ.Μ. Βαλαμώτη Μ. Ντίνου
ΑΠΡ 251	4	Παλαιολιθική Αρχαιολογία	Μ. Ντίνου
ΑΠΡ 652	4	Προϊστορική Αρχαιολογία: Κοινωνίες του Αιγαίου και της Βαλκανικής το τέλος της Νεολιθικής	Σ.Μ. Βαλαμώτη
ΑΠΡ 653	4	Προϊστορική Αρχαιολογία: Κοινωνίες του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου της Εποχής του Χαλκού	Ι. Φάππας
ΑΚΛ 151	4	Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία	Β. Βλάχου Α. Κυριάκου
ΑΚΛ 651	4	Κλασική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία	Π. Καρβώνης
ΑΚΛ 652	4	Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική	Β. Βλάχου Α. Κυριάκου
ΑΚΛ 267	4	Κεραμική: Γεωμετρική – Κλασική Εποχή	Ε. Μανακίδου
ΑΚΛ 264	4	Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία: Ρωμαϊκή εποχή	Ε. Παπαγιάννη
ΑΒΥ 358	4	Θέματα Ζωγραφικής. Τοιχογραφίες-Ψηφιδωτά	Θ. Σέμογλου
ΑΒΥ 271	4	Βυζαντινά εικονογραφημένα χειρόγραφα	Μ. Παϊσίδου
ΑΒΥ 651	4	Βυζαντινή Αρχιτεκτονική	Α. Τάντσης
ΑΒΥ 275	4	Βυζαντινή και μεσαιωνική νομισματική	Π. Παπαδοπούλου
ΑΙΤ 652	4	Η Ευρωπαϊκή Τέχνη από την Αναγέννηση έως Σήμερα	Ι. Ζάρρα
ΑΙΤ 255	4	Νεοκλασικισμός-Ρομαντισμός	Χ.-Γ. Γκότση
ΙΝΕ 152	4	Εισαγωγή στη Νεοελληνική Ιστορία	Ελ. Μαντά
ΙΝΧ 253	4	Ιστορία της Αποικιοκρατίας	Λ. Χασιώτης
ΙΝΧ 254	4	Φασισμός και Άκρα Δεξιά στη Νεότερη και Σύγχρονη Εποχή	Λ. Χασιώτης
ΙΑΕ 151	4	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία	Η. Σβέρκος
ΙΑΕ 651	4	Αρχαία Ελληνική Ιστορία. Αρχαϊκή και Κλασική Εποχή	Ι. Ξυδόπουλος
ΙΒΥ 651	4	Βυζαντινή Ιστορία Ι	Γ. Λεβενιώτης
ΙΑΕ 257	4	Ομοσπονδίες, Κοινά κατά την Ελληνιστική Εποχή	
ΙΒΥ 252	4	Όψεις της Βυζαντινής Κοινωνίας	Α. Βασιλείου-Seibt

¹ Τα μαθήματα αυτά προσφέρονται από το Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, στον Οδηγό Σπουδών του οποίου υπάρχουν οι σχετικές πληροφορίες. Οι φοιτητές και φοιτήτριες δηλώνουν ηλεκτρονικά τα μαθήματα που επιθυμούν.

IBY 357	4	Σινο-Βυζαντινές Σχέσεις	Σ. Κορδώσης
INX 359	4	Ιδεολογία και Στρατηγική: Ο ευρωπαϊκός και παγκόσμιος Μεσοπόλεμος	Έκτακτος Διδάσκων
INX 456	4	Στρατηγική Ιστορία: Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος	Έκτακτος Διδάσκων

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ			
ΠΛ101	5	Πληροφορική	Θεοδόσιος Σαπουνίδης/ Χαράλαμπος Τσανίδης

Μαθήματα Κατεύθυνσεων

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ¹			
Φ 410	6	Σπινόζα, Θεολογικο-πολιτική Πραγματεία	Δημήτρης Αθανασάκης
Φ 440	6	Φιλοσοφία της γλώσσας και λογική	Χρίστος Ντούσκος
Φ 458	6	Προσωκρατική Φιλοσοφία	Θα ανακοινωθεί
Φ 486	6	Johann Gottlieb Fichte, Θεμέλιο του φυσικού διακίου (δικαίου) σύμφωνα με αρχές της Επιστημολογίας Πρώτο Μέρος	Θεόδωρος Πενολίδης
Φ 490	6	Κριτική του νεωτερικού πολιτισμού	Κωνσταντίνος Καβουλάκος
Φ 519	6	Arthur Schopenhauer: Περί του θεμελίου της ηθικής	Κωνσταντίνος Σαργέντης
Φ 520	6	Καντιανή φιλοσοφία της ιστορίας	Κωνσταντίνος Σαργέντης
Φ 521	6	Από τον Διαφωτισμό στην κριτική στροφή του Καντ	Μαρία Δασκαλάκη
Φ 522	6	Νεότερη και σύγχρονη φιλοσοφία της παιδείας	Μαρία Δασκαλάκη
Φ 523	6	John Rawls: θεωρία της δικαιοσύνης και πολιτικός φιλελευθερισμός	Χαρίλαος Σταμπουλής
Φ 524	6	Η θεωρία της διυποκειμενικής αναγνώρισης στους Fichte και Hegel	Χαρίλαος Σταμπουλής
Φ 525	6	Αρχαία και Μεσαιωνική Αισθητική	Γιώργος Ζωγραφίδης
Φ 526	6	Εαυτός, προσωπική ταυτότητα, αυτογνωσία	Χρίστος Ντούσκος
Φ 535	6	Αρχαία Κοσμολογία	[Θα ανακοινωθεί]
Φ 536	6	Η Τυπική Λογική του Immanuel Kant	[Θα ανακοινωθεί]
Φ 537	6	Η επιστήμη της Λογικής του Hegel	[Θα ανακοινωθεί]

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ²			
--	--	--	--

¹ Στα μαθήματα Κατεύθυνσης Φιλοσοφίας έχει ορισθεί ως ανώτατο όριο ο αριθμός των ενενήντα (90) φοιτητών και φοιτητριών Κατεύθυνσης Φιλοσοφίας του Τμήματος.

² Στα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα Κατεύθυνσης Παιδαγωγικής έχει ορισθεί, ως ανώτατο όριο ο αριθμός των πενήντα (50) φοιτητών και φοιτητριών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Τμήματος θα πρέπει να δηλώσουν τα μαθήματα κατεύθυνσης που επιθυμούν ανά εξάμηνο στην **ηλεκτρονική δήλωση** επιλογής μαθημάτων στον ιστοχώρο students.auth.gr (ηλεκτρονικές υπηρεσίες φοιτητών) εντός των προθεσμιών. Προσοχή! Η κατοχύρωση της θέσης στα μαθήματα που θα δηλωθούν ηλεκτρονικά προϋποθέτει τη συμμετοχή στην πρώτη συνάντηση του

Α' Υποχρεωτικό: Μεθοδολογία παιδαγωγικής έρευνας			
Π 1000	6	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Έρευνα	Δημήτρης Σταμοβλάσης
Β' Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά [οροφή: 50]			
Π 1404	6	Εκπαίδευση και φύλο	Όλγα Παντούλη
Π 1507	6	Ιστορία της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Το "παράδειγμα" των Φιλοσοφικών Σχολών	Βασίλης Α. Φούκας
Π 1602	6	Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην Παιδαγωγική	[Θα ανακοινωθεί]
Π 1707	6	Σύγκριση προγραμμάτων διδασκαλίας Ελλάδας και Γερμανίας	Αναστασία Κεσίδου
Π 1807	6	Συνεχιζόμενη εκπαίδευση. Δια Βίου μάθηση. Θεωρία & πράξη	Γεώργιος Ζαρίφης
Π 1812	6	Παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων στην εκπαίδευση: ζητήματα κινητοποίησης και πρόσβασης σε οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Αχιλλέας Παπαδημητρίου
Π 1902	6	Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ με εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες [οροφή: 25]	Δημήτρης Σταμοβλάσης Χαράλαμπος Τσανίδης
Π 2106	6	Παιδαγωγικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών	Μάρω Δόικου
Π 2201	6	Στόχοι και κατευθύνσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση	Αναστασία Κεσίδου
Π 3003	6	Ψυχολογία του εφήβου	Μάρω Δόικου
Π 3007	6	Ιστορία της παιδικής ηλικίας (19ος-20ός αιώνας): Σχολείο, Οικογένεια, Κοινωνία	Βασίλης Α. Φούκας
Π 3014	6	Κοινωνιολογική ανάλυση της γνώσης και των εκπαιδευτικών πρακτικών	Αντιγόνη Σαρακινιώτη
Π 3016	6	Εκπαιδευτική πολιτική	Κωνσταντίνος Τσιούμης
Π 3017	6	Μειονοτική Εκπαιδευτική Πολιτική και Εκπαίδευση Ξενόφωνων στη σύγχρονη Ελλάδα	Κωνσταντίνος Τσιούμης
Π 3022	6	Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2)	Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου
Π 3031	6	Προϋποθέσεις έρευνας στη συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση	Αχιλλέας Παπαδημητρίου
Π 3036	6	Σύγχρονα θέματα στην εκπαίδευση: Συμμετοχικές, διαλογικές και συνεργατικές προσεγγίσεις	Σοφία Αυγητίδου
Π 3038	6	Κοινωνική ένταξη και κλίμα αποδοχής στο σχολείο	Σοφία Αυγητίδου
Π 3040	6	Αναλυτικά Προγράμματα: θεωρία και εφαρμογές	Βασιλική Παπαδοπούλου

μαθήματος και τη δήλωση του ενδιαφέροντος των φοιτητών και των φοιτητριών στον/στην διδάσκοντα/ουσα. Για τα προσφερόμενα μαθήματα σε φοιτητές και φοιτήτριες άλλων Τμημάτων και τη δήλωσή τους βλ. τη σχετική ενότητα παρακάτω.

Π 3044	6	Εκπαιδευτικά λογισμικά στην πράξη	Θεοδόσης Σαπουνίδης Χαράλαμπος Τσανίδης
Π 3048	6	Οικογένειες και σχολεία: Επίκαιρα ζητήματα μιας σύνθετης σχέσης	Αντιγόνη Σαρακινιώτη
Π 3051	6	Διαχείριση συμπεριφοράς στη σχολική τάξη: Βασικές έννοιες και μέθοδοι αποτελεσματικής εκπαίδευσης	Κατερίνα Δούναβη
Π 3057	6	Επιστημολογικές και Μεθοδολογικές προσεγγίσεις της Παιδαγωγικής: θεωρία και πρακτική	[Θα ανακοινωθεί]

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2025-2026

Κοινά μαθήματα

ΚΩΔ	ECTS	Τίτλος	Διδάσκων/διδάσκουσα
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ			
Φ 106	5	Πολιτική φιλοσοφία	Χαρίλαος Σταμπουλής
Φ 112	5	Νεότερη φιλοσοφία	Δημήτρης Αθανασάκης
Φ 114	5	Σύγχρονη φιλοσοφία	Κωνσταντίνος Καβουλάκος
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ			
ΙΠ 700	5	Ιστορική Παιδαγωγική: Σταθμοί στην Ιστορία της Αγωγής και της Εκπαίδευσης	Βασίλης Α. Φούκας
ΚΕ 800	5	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (κοινωνικοποίηση – διαπολιτισμικότητα)	Αντιγόνη Σαρακινιώτη
ΣΧΠΙ 400	5	Σχολική Παιδαγωγική Ι. Η παιδαγωγική σχέση: αλληλεπίδραση και επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή	Σοφία Αυγητίδου
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ			
ΦΚ 286	6	Βυζαντινά κείμενα για την αρχαία φιλοσοφία	Γιώργος Ζωγραφίδης
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ			
701	6	Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές) [από το 6ο εξάμηνο, οροφή: 100]	Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου
702	6	Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές) [από το 8ο εξάμηνο, ανοιχτό]	Φωτεινή Τολούδη
703	6	Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές) [από το 6ο εξάμηνο, οροφή: 100]	Τριανταφυλλιά Γιάννου

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ¹			
ΑΕΦ 102	5	Ομηρικό Έπος 1. Ίλιάς 2. Ίλιάς 3. Ίλιάς	1. Ν. Οικονομάκη 2. Ι. Τζιφόπουλος 3. Χ. Τσαγγάλης
ΑΕΦ 104	4	Τραγωδία 1. Αισχύλος, Αγαμέμνων Ε. Σκαρσουλή 2. Ευριπίδης, Βάκχες Α. Λάμαρη / Μ. Νούσια 3. Ευριπίδης, Μήδεια Ε. Σιστάκου 4. Σοφοκλής, Αίας Π. Κυριάκου	1. Ε. Σκαρσουλή 2. Α. Λάμαρη / Μ. Νούσια 3. Ε. Σιστάκου 4. Π. Κυριάκου
ΑΕΦ 106	5	Φιλοσοφία 1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία (επιλογή κειμένων) Θ. Κουρεμένος 2. Πολιτική σκέψη και κριτική: Πλάτων, Πρωταγόρας Α. Λιανέρη 3. Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια Μ. Λιάτση 4. Πλάτων, Πολιτεία, Μ. Vöhler	1. Θ. Κουρεμένος 2. Α. Λιανέρη 3. Μ. Λιάτση 4. Μ. Vöhler
ΑΕΦ 115	5	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα: Ασκήσεις	Τριανταφυλλιά Γιάννου
ΛΦΙ 126	5	Λατινική πεζογραφία Ι 1. Καίσαρ, De bello Gallico και De bello civili (επιλογές) (Θ. Τσαρτσίδης) 2. Καίσαρ, Commentarii De Bello Gallico (επιλογές) Ευ. Καρακάσης	1. Θ. Τσαρτσίδης 2. Ευ. Καρακάσης
ΛΦΙ 128	4	Λυρική ποίηση – Ελεγεία – Επίγραμμα – Σάτιρα 1. Ρωμαϊκή ερωτική ελεγεία (Θ. Αντωνιάδης) 2. Κάτουλλος, Carmina (Θ. Τσαρτσίδης)	1. Θ. Αντωνιάδης 2. Θ. Τσαρτσίδης
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ²			
ΝΕΦ 202	5	Νεοελληνική ποίηση, πεζογραφία και θέατρο (αρχές-1789)	1. Τ. Καπλάνης 2. Α. Μαρκομιχελάκη 3. Κ. Τικτοπούλου
ΝΕΦ 205	5	Νεοελληνική ποίηση (1914-σήμερα) με φροντιστηριακή άσκηση	1. Α. Αραμπατζίδου 2. Β. Βασιλειάδης 3. Μ. Μπακογιάννης

¹ Εκτός από το μάθημα ΑΕΦ 115, τα μαθήματα αυτά προσφέρονται από το Τμήμα Φιλολογίας, στον Οδηγό Σπουδών του οποίου υπάρχουν οι σχετικές πληροφορίες. Τα μαθήματα δηλώνονται ηλεκτρονικά με βάση την αλφαβητική κατανομή που ισχύει για το κάθε μάθημα, ανάλογα με το επώνυμο των φοιτητών/τριών: τμήματα 3 (Α-Κα, Κε-Πα, Πε-Ω), τμήματα 4 (Α-Ζ, Η-Μα, Με-Ρ, Σ-Ω).

² Τα μαθήματα προσφέρονται από το Τμήμα Φιλολογίας, στον Οδηγό Σπουδών του οποίου υπάρχουν οι σχετικές πληροφορίες. Τα μαθήματα δηλώνονται ηλεκτρονικά με βάση την αλφαβητική κατανομή που ισχύει για το κάθε μάθημα, ανάλογα με το επώνυμο των φοιτητών/τριών: τμήματα 3 (Α-Κα, Κε-Πα, Πε-Ω), τμήματα 4 (Α-Ζ, Η-Μα, Με-Ρ, Σ-Ω).

ΝΕΦ 206	5	Νεοελληνική Πεζογραφία (1914-σήμερα)	1. Β. Soethaert 2. Ε. Πέτκου 3. Μ. Ακριτίδου/Β. Soethaert
---------	---	--------------------------------------	---

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ¹			
ΑΠΡ 651	4	Προϊστορική Αρχαιολογία: Θεωρία και Μέθοδος	Μ. Ντίνου
ΑΠΡ 259	4	Κοινότητες της Μέσης και Ύστερης Εποχής του Χαλκού (2η χιλιετία π.Χ.) στο Αιγαίο	Ι. Φάππας
ΑΠΡ 268	4	Βιοαρχαιολογία – Αρχαίο Περιβάλλον	Σ.Μ. Βαλαμώτη Γ. Συρίδης Δ. Κωστόπουλος Σ. Παναγιωτίδης
ΑΚΛ 653	4	Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική	Ε. Μανακίδου
ΑΚΛ 263	4	Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία: Ελληνιστική Εποχή	Π. Καρβώνης
ΑΚΛ 266	4	Πλαστική: Ελληνιστική – Ρωμαϊκή Εποχή	Ε. Παπαγιάννη
ΑΒΥ 652	4	Βυζαντινή Ζωγραφική	Μ. Παϊσίδου
ΑΒΥ 151	4	Εισαγωγή στη Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία	Π. Ανδρούδης
ΑΒΥ 653	4	Βυζαντινή Γλυπτική και Μικροτεχνία	Π. Παπαδοπούλου
ΑΒΥ 280	4	Μεταβυζαντινή ζωγραφική: Μνημειακός διάκοσμος και εικόνες	Μ. Παϊσίδου
ΑΙΤ 151	4	Ιστορία και Θεωρία και της Τέχνης	Ι. Ζάρρα
ΑΙΤ 651	4	Η Τέχνη της Αναγέννησης	Ι. Ζάρρα
ΑΙΤ 259	4	Η ελληνική τέχνη στον 19ο αιώνα	Χ.-Γ. Γκότση
ΑΙΤ 653	4	Η Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Τέχνη	Α. Κωτίδης
ΙΑΕ 256	4	Ιστορία του Ελληνιστικού κόσμου: Θέματα	
ΙΒΥ 151	4	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία	Α. Γκουτζιουκώστας Α.
ΙΒΥ 652	4	Βυζαντινή Ιστορία ΙΙ	Ε. Χατζηαντωνίου
ΙΒΥ 451	4	Βυζαντινή Σφραγιστική	Α. Βασιλείου-Seibt
ΙΒΥ 456	4	Ειδικά θέματα ύστερης βυζαντινής περιόδου (Υστεροβυζαντινή Θεσσαλονίκη. Ιστορία – Διοίκηση – Κοινωνία)	Ε. Χατζηαντωνίου
ΙΝΕ 253	4	Η ελληνική επανάσταση: προσεγγίσεις και γεγονότα	Δ. Παπασταματίου
ΙΝΧ 352	4	Έθνος και έθνος και κράτος στη νεότερη εποχή	Ι. Μιχαηλίδης
ΙΝΧ 356	4	Πολιτισμική ιστορία της Νεότερης Ευρώπης	Ε. Λιάπη

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ			
ΠΛ 101	5	Πληροφορική	Θεοδόσιος Σαπουνίδης/ Χαράλαμπος Τσανίδης

¹ Τα μαθήματα αυτά προσφέρονται από το Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, στον *Οδηγό Σπουδών* του οποίου υπάρχουν οι σχετικές πληροφορίες. Οι φοιτητές και φοιτήτριες δηλώνουν ηλεκτρονικά τα μαθήματα που επιθυμούν.

Μαθήματα Κατεύθυνσεων

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ¹			
Φ465	6	Θέματα ηθικής και κοινωνικής φιλοσοφίας	Χρίστος Ντούσκος
Φ 527	6	Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης στη Βαγδάτη: αλ-Φαράμπι και Γιαχιά ιμπν Άντι	Παντελής Γκολίτσης
Φ 528	6	Leibniz, Μοναδολογία	Δημήτρης Αθανασάκης
Φ 529	6	Friedrich Wilhelm Joseph Schelling, Φιλοσοφικές έρευνες περί της ουσίας της ανθρώπινης ελευθερίας	Θεόδωρος Πενολίδης
Φ 530	6	Φιλοσοφία της πράξης	Κωνσταντίνος Καβουλάκος
Φ 531	6	Γνωσιοθεωρία 18ος, 19ος αιώνας	Μαρία Δασκαλάκη
Φ 532	6	Immanuel Kant: Περί Παιδαγωγικής	Κωνσταντίνος Σαργέντης
Φ 533	6	Αρχαία κινεζική φιλοσοφία	Παντελής Γκολίτσης
Φ 534	6	"Το δικό μου και το δικό σου": κλασικές θεωρίες περί ιδιοκτησίας	Χαρίλαος Σταμπουλής
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ²			
Α' Υποχρεωτικό: Μεθοδολογία παιδαγωγικής έρευνας			
Π 1000	6	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Έρευνα	Δημήτρης Σταμοβλάσης
Β' Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά [οροφή: 50]			
Π 1438	6	Διδακτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών	Θεοδόσης Σαπουνίδης/ Χαράλαμπος Τσανίδης
Π 1444	6	Ιστορίες ζωής ως μέθοδος έρευνας: Αυτοβιογραφίες και βιογραφίες γυναικών	Όλγα Παντούλη
Π 1808	6	Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση: Ζητήματα οργάνωσης και σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την ανάπτυξη και τη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	Γεώργιος Ζαρίφης
Π 1811	6	Ο ρόλος του κριτικού στοχασμού στη μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων: ζητήματα νοηματοδότησης και μετασχηματισμού της ανθρώπινης εμπειρίας και ο ρόλος του κριτικοστοχαστικού εκπαιδευτή	Γεώργιος Ζαρίφης
Π 1902	6	Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ με εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες	Δημήτρης Σταμοβλάσης Χαράλαμπος Τσανίδης
Π 2104	6	Δυσκολίες προσαρμογής και προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο	Μάρω Δόικου
Π 3002	6	Η διδασκαλία του Ολοκαυτώματος στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση μέσω λογοτεχνικών κειμένων και μαρτυριών	Ελένη Χοντολίδου

¹ Στα μαθήματα Κατεύθυνσης Φιλοσοφίας έχει ορισθεί ως ανώτατο όριο ο αριθμός των ενενήντα (90) φοιτητών και φοιτητριών Κατεύθυνσης Φιλοσοφίας του Τμήματος. Ο αριθμός των δηλώσεων θα συμπληρωθεί με τρόπο επιλογής που θα ανακοινωθεί.

² Στα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα Κατεύθυνσης Παιδαγωγικής έχει ορισθεί ως ανώτατο όριο ο αριθμός των πενήντα (50) φοιτητών και φοιτητριών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής. Για τα προσφερόμενα μαθήματα σε φοιτητές και φοιτήτριες άλλων Τμημάτων και τη δήλωσή τους βλ. τη σχετική ενότητα παρακάτω.

Π 3009	6	Εκπαιδευτική πράξη I	Αχιλλέας Παπαδημητρίου
Π 3010	6	Εκπαιδευτική πράξη II	Αχιλλέας Παπαδημητρίου
Π 3015	6	Γνώση και διακυβέρνηση στα σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης και εκπαιδευτικής πολιτικής	Αντιγόνη Σαρακινιώτη
Π 3019	6	Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτική ηγεσία	Κωνσταντίνος Τσιούμης
Π 3023	6	Εκπαιδεύοντας στην ισότητα των φύλων στο σχολείο	Όλγα Παντούλη
Π 3029	6	Κοινωνική και συναισθηματική μάθηση και εκπαίδευση	Μάρω Δόικου
Π 3030	6	Η διδασκαλία της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σχολείο	Αναστασία Κεσίδου
Π 3037	6	Προσεγγίσεις και Έρευνες Δίγλωσσης και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης	Κωνσταντίνος Τσιούμης Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου
Π3045	6	Διεθνοποίηση της εκπαίδευσης και εκπαιδευτικά συστήματα	Αναστασία Κεσίδου
Π 3046	6	Ιστορίες του διδασκαλικού επαγγέλματος στην Ελλάδα	Βασίλης Α. Φούκας
Π 3047	6	Σύγχρονες Επιστημολογικές Κατευθύνσεις στη Μεθοδολογία Έρευνας των Κοινωνικών Επιστημών	Δημήτρης Σταμοβλάσης
Π 3051	6	Διαχείριση συμπεριφοράς στη σχολική τάξη: Βασικές έννοιες και μέθοδοι αποτελεσματικής εκπαίδευσης	Κατερίνα Δούναβη
Π 3052	6	Διαταραχές Φάσματος Αυτισμού και Νοητική Αναπηρία: Βασικές έννοιες και εκπαιδευτικές μέθοδοι συμπερίληψης	Κατερίνα Δούναβη
Π 3053	6	Το σχολείο ως επαγγελματική κοινότητα μάθησης στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής σχολικής κουλτούρας	Σοφία Αυγητίδου

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΆΛΛΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2025-2026

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Τα μαθήματα φιλοσοφίας (κορμού, φιλοσοφικά κείμενα, κατεύθυνσης) είναι ανοιχτά , χωρίς οροφή, στους φοιτητές και στις φοιτήτριες των άλλων Τμημάτων. Για τα μαθήματα Κατεύθυνσης οφείλουν να έρθουν σε επικοινωνία με τον διδάσκοντα.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
Οι προσφερόμενες θέσεις στα μαθήματα Παιδαγωγικής (κορμού, κατεύθυνσης) που αναφέρονται στους παρακάτω πίνακες προσφέρονται στους φοιτητές και στις φοιτήτριες των υπόλοιπων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής (Φιλολογίας, Ιστορίας-Αρχαιολογίας και Ξένων Γλωσσών) και των Τμημάτων της Σχολής Θετικών Επιστημών (Μαθηματικό, Φυσικής, Χημείας και Γεωλογίας) για Παιδαγωγική και Διδακτική Επάρκεια. Οι δηλώσεις των μαθημάτων Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, γίνονται αποκλειστικά και με ευθύνη των φοιτητών και των φοιτητριών, μέσα από την Υπηρεσία Ηλεκτρονικής Γραμματείας ΑΠΘ, students.auth.gr , στην αρχή κάθε εξαμήνου, μετά από σχετική ανακοίνωση της Γραμματείας. Προσοχή! α) Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που δεν θα έχουν κάνει ηλεκτρονική δήλωση μαθήματος, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών από τη γραμματεία, δεν θα δικαιούνται να συμμετάσχουν στις εξετάσεις, β) οι παρακολούθησεις είναι υποχρεωτικές στα μαθήματα κατεύθυνσης. Για τα μαθήματα κορμού η παρακολούθηση –αν και την θεωρούμε αναγκαία– δεν είναι υποχρεωτική.

ΚΩΔΙΚΟΣ	ECTS	Μάθημα	Διδάσκων/ουσα	Θέσεις
ΕΙΣΠ100	5	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική	Γεώργιος Ζαρίφης	250
ΕΨ 900	5	Εκπαιδευτική Ψυχολογία	Κατερίνα Δούναβη	200
Π 1000	6	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Έρευνα	Δημήτρης Σταμοβλάσης	250
Π 1507	6	Ιστορία της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην Ελλάδα: το 'παράδειγμα' των Φιλοσοφικών Σχολών	Βασίλης Α. Φούκας	20
Π 1602	6	Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην Παιδαγωγική	[θα ανακοινωθεί]	20
Π 1707	6	Σύγκριση προγραμμάτων διδασκαλίας Ελλάδας και Γερμανίας	Αναστασία Κεσιδού	20
Π 1902	6	Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ με εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες	Δημήτρης Σταμοβλάσης	15 (μόνο ΦΛΣ)
Π 2106	6	Παιδαγωγικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών	Μάρω Δόικου	15
Π 2201	6	Στόχοι και κατευθύνσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση	Αναστασία Κεσιδού	20
Π 3007	6	Ιστορία της παιδικής ηλικίας (19ος και 20ός αιώνας): Σχολείο, οικογένεια, κοινωνία	Βασίλης Α. Φούκας	20

Π 3014	6	Κοινωνιολογική ανάλυση της γνώσης και των εκπαιδευτικών πρακτικών	Αντιγόνη Σαρακινιώτη	20
Π 3016	6	Εκπαιδευτική πολιτική	Κωνσταντίνος Τσιούμης	30
Π 3017	6	Μειονοτική Εκπαιδευτική Πολιτική και Εκπαίδευση Ξενόφωνων στη σύγχρονη Ελλάδα	Κωνσταντίνος Τσιούμης	30
Π 3022	6	Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2)	Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου	20 (μόνο ΦΛΣ)
Π 3040	6	Αναλυτικά Προγράμματα: θεωρία και εφαρμογές	Βασιλική Παπαδοπούλου	20
Π 3048	6	Οικογένειες και σχολεία: Επίκαιρα ζητήματα μιας σύνθετης σχέσης	Αντιγόνη Σαρακινιώτη	20
Π 3057	6	Επιστημολογικές και Μεθοδολογικές προσεγγίσεις της Παιδαγωγικής: θεωρία και πρακτική	[Θα ανακοινωθεί]	20

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2025-2026

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Τα μαθήματα φιλοσοφίας (κορμού, φιλοσοφικά κείμενα, κατεύθυνσης) είναι ανοιχτά , χωρίς οροφή, στους φοιτητές και στις φοιτήτριες των άλλων Τμημάτων. Για τα μαθήματα Κατεύθυνσης οφείλουν να έρθουν σε επικοινωνία με τον διδάσκοντα.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
Οι προσφερόμενες θέσεις στα μαθήματα Παιδαγωγικής (κορμού, κατεύθυνσης) που αναφέρονται στους παρακάτω πίνακες προσφέρονται στους φοιτητές και στις φοιτήτριες των υπόλοιπων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής (Φιλολογίας, Ιστορίας-Αρχαιολογίας και Ξένων Γλωσσών) και των Τμημάτων της Σχολής Θετικών Επιστημών (Μαθηματικό, Φυσικής, Χημείας και Γεωλογίας) για Παιδαγωγική και Διδακτική Επάρκεια. Οι δηλώσεις των μαθημάτων Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, γίνονται αποκλειστικά και με ευθύνη των φοιτητών και των φοιτητριών, μέσα από την Υπηρεσία Ηλεκτρονικής Γραμματείας ΑΠΘ, students.auth.gr , στην αρχή κάθε εξαμήνου, μετά από σχετική ανακοίνωση της Γραμματείας. Προσοχή! α) Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που δεν θα έχουν κάνει ηλεκτρονική δήλωση μαθήματος, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών από τη γραμματεία, δεν θα δικαιούνται να συμμετάσχουν στις εξετάσεις, β) οι παρακολουθήσεις είναι υποχρεωτικές στα μαθήματα κατεύθυνσης. Για τα μαθήματα κορμού η παρακολούθηση –αν και την θεωρούμε αναγκαία– δεν είναι υποχρεωτική.

ΚΩΔΙΚΟΣ	ECTS	Μάθημα	Διδάσκων/ουσα	Θέσεις
ΙΠ 700	5	Ιστορική Παιδαγωγική: Σταθμοί στην Ιστορία της Αγωγής και της Εκπαίδευσης	Βασίλης Α. Φούκας	250
ΚΕ 800	5	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (κοινωνικοποίηση – διαπολιτισμικότητα)	Αντιγόνη Σαρακινιώτη	250

ΣΧΠ Ι 400	5	Σχολική Παιδαγωγική Ι. Η παιδαγωγική σχέση: αλληλεπίδραση και επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή	Σοφία Αυγητίδου	250
ΣΧΠ ΙΙ 400	5	Σχολική Παιδαγωγική ΙΙ: Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών (προετοιμασία, διεξαγωγή, αξιολόγηση διδασκαλίας)	Βασιλική Παπαδοπούλου	250
Π 1000	6	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Έρευνα	Δημήτρης Σταμοβλάσης	250
Π 1902	6	Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ με εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες	Δημήτρης Σταμοβλάσης	15 (μόνο ΦΛΣ)
Π 3002	6	Η διδασκαλία του Ολοκαυτώματος στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση μέσω λογοτεχνικών κειμένων και μαρτυριών	Ελένη Χοντολίδου	20
Π 3015	6	Γνώση και διακυβέρνηση στα σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης και εκπαιδευτικής πολιτικής	Αντιγόνη Σαρακινιώτη	20
Π 3019	6	Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτική ηγεσία	Κωνσταντίνος Τσιούμης	30
Π 3029	6	Κοινωνική και συναισθηματική μάθηση και εκπαίδευση	Μάρω Δόικου	10
Π 3030	6	Η διδασκαλία της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σχολείο	Αναστασία Κεσίδου	20
Π 3037	6	Προσεγγίσεις και Έρευνες Δίγλωσσης και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης	Κωνσταντίνος Τσιούμης, Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου	30 (μόνο ΦΛΣ)
Π 3045	6	Διεθνοποίηση της εκπαίδευσης και εκπαιδευτικά συστήματα	Αναστασία Κεσίδου	20
Π 3046	6	Ιστορίες του διδασκαλικού επαγγέλματος στην Ελλάδα	Βασίλης Α. Φούκας	20
Π 3047	6	Σύγχρονες Επιστημολογικές Κατευθύνσεις στη Μεθοδολογία Έρευνας των Κοινωνικών Επιστημών	Δημήτρης Σταμοβλάσης	30

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΈΤΟΣ 2025-2026

ΠΡΟΣΟΧΗ: Φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν προακτέο βαθμό σε μάθημα με κωδικό είτε του παλιού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) είτε του τρέχοντος Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ) δεν επιτρέπεται να το δηλώσουν για δεύτερη φορά, (α) αν έχει ίδιο τίτλο/περιεχόμενο αλλά διαφορετικό κωδικό και (β) αν έχει ίδιο κωδικό αλλά διαφορετικό τίτλο/περιεχόμενο.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Χειμερινό εξάμηνο

I. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ (5 ECTS)

Φ 101 Εισαγωγή στη φιλοσοφία**Γιώργος Ζωγραφίδης**

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στην προβληματική και σε βασικά ζητήματα της φιλοσοφικής σκέψης, με έμφαση στο πεδίο της μεταφυσικής, και μια πρώτη επαφή με ορισμένα κλασικά φιλοσοφικά κείμενα.

1. Γίνεται απόπειρα προσδιορισμού της φιλοσοφίας και των χαρακτηριστικών της φιλοσοφικής δραστηριότητας, παρουσιάζονται τα θεμελιώδη ερωτήματα και οι παραδοσιακοί κλάδοι της και οριοθετείται ως προς τις γειτονικές της περιοχές (επιστήμη, τέχνη, θεολογία).

2. Εξετάζονται κεντρικά ζητήματα της μεταφυσικής (ορισμός και δυνατότητά της) και ορισμένες βασικές θεωρίες για τη φύση της πραγματικότητας (δυσισμός, υλισμός, πνευματοκρατία κ.ά.) και για τις γενικές έννοιες (ρεαλισμός, νομιναλισμός), με αναφορές στη σύγχρονη συζήτηση και σε σημαντικές στιγμές της ιστορίας της φιλοσοφίας (Πλάτων, Αριστοτέλης, Ντεκάρτ, Λοκ, Καντ).

3. Παρουσιάζονται, με αναφορά κυρίως στη σύγχρονη φιλοσοφία, οι θεματικές: (α) το σώμα, η ψυχή και ο εγκέφαλος· (β) η ύπαρξη του θεού· (γ) το πρόβλημα της ελευθερίας της βούλησης. Τέλος, τίθεται και σχολιάζεται το ερώτημα σε τι χρησιμεύει (ακόμη) η φιλοσοφία.

Για την παρακολούθηση του μαθήματος είναι απαραίτητη η εγγραφή στην ηλεκτρονική σελίδα του στο e-learning: <https://elearning.auth.gr/course/view.php?id=1605>

Φ 103 Γνωσιολογία**Θεόδωρος Πενολίδης**

Το μάθημα αποτελεί μια γενική εισαγωγή στην προβληματική της γνωσιολογίας από την Κλασική Αρχαιότητα μέχρι τον 20ό αιώνα. Εξετάζει το πρόβλημα του θεμελίου, του υποκειμένου και του αντικειμένου της γνώσης, τον ρόλο και τη σημασία της αντίληψης, της παράστασης, της ιδέας, της έννοιας, της κρίσης και του συλλογισμού στον σχηματισμό και την ανάπτυξη της γνώσης, τις έννοιες της μεθόδου, της αμφιβολίας, της αλήθειας, της βεβαιότητας και της πεποίθησης. Το μάθημα περιλαμβάνει τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: 1. Η διαλεκτική του Πλάτωνα και η πλατωνική θεωρία των Ιδεών. 2. Συλλογισμός και θεωρία της γνώσης στον Αριστοτέλη. 3. Λογική και Γνωσιολογία των Στωικών και των Επικούρειων. 4. Η φιλοσοφική διδασκαλία των Σκεπτικών. 5. Θεωρίες της γνώσης στον Δυτικό Μεσαίωνα: Αυγουστινισμός (Μποναβεντούρα), Θωμισμός, Νομιναλισμός (Όκκαμ). 6. Η θεωρία της γνώσης στον Νεοπλατωνισμό της Αναγέννησης: το Περί Εικασιών του Ν. Κουζανού και η Πλατωνική Θεολογία του Μ. Ficino. 7. Προέλευση, μέθοδος και όρια της γνώσης στους Νεότερους Χρόνους: Ορθολογισμός και Εμπειρισμός από τον Καρτέσιο στον Λοκ. Η κριτική της αιτιότητας στη

φιλοσοφία του Χιουμ. 8. Μορφή και περιεχόμενο της γνώσης στην κριτική φιλοσοφία του Καντ. 9. Ιδεαλισμός, θετικισμός και πραγματισμός στον 19ο αιώνα. 10. Αλήθεια και ερμηνεία στη φιλοσοφία του Νίτσε. 11. Θεωρίες της γνώσης στον 20ό αιώνα I: ο Λογικός θετικισμός και η «γλωσσική στροφή». Επαληθευσιμότητα και διαψευσιμότητα ως κριτήρια διάκρισης μεταξύ των επιστημονικών και των μεταφυσικών προτάσεων. 12. Θεωρίες της γνώσης στον 20ό αιώνα II: α) Αντίληψη και γνώση στη Φαινομενολογία· β) Η κριτική του υποκειμένου της γνώσης στον Στρουκτουραλισμό.

Φ 111 *Αρχαία ελληνική φιλοσοφία*

Παντελής Γκολίτσης

Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία (6ος αι. π.Χ. – 6ος αι. μ.Χ.). Το μάθημα επιδιώκει να εξοικειώσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με τα βασικά χαρακτηριστικά της αρχαίας φιλοσοφίας και τις βασικές διακρίσεις που υφίστανται εντός της μέσω της ανάγνωσης και της εξήγησης ενδεικτικών κειμένων. Στο μάθημα δεν υιοθετείται η καθιερωμένη εξιστόρηση σύμφωνα με τις μεγάλες «εποχές» της φιλοσοφίας (Προσωκρατικοί — Κλασική φιλοσοφία — Ελληνιστική φιλοσοφία — Φιλοσοφία των αυτοκρατορικών χρόνων), όπως τις συνέλαβε η γερμανική ιστοριογραφία της φιλοσοφίας κατά τον 18ο και τον 19ο αιώνα, αλλά παρακολουθούνται διαχρονικά οι προβληματικές από τις οποίες εκκινεί ο αρχαίος φιλοσοφικός στοχασμός. Κεντρικός στόχος του μαθήματος είναι να καταστήσει την αρχαία φιλοσοφία κατανοητή εκ των ένδον, δηλαδή με τον τρόπο με τον οποίο κατανοούσαν τη φιλοσοφική δραστηριότητα και τον φιλοσοφικό στοχασμό οι ίδιοι οι αρχαίοι φιλόσοφοι.

Το μάθημα είναι “ανοικτό” σε φοιτητές και φοιτήτριες όλων των Σχολών και Τμημάτων.

Για την παρακολούθηση του μαθήματος είναι απαραίτητη η εγγραφή στην ηλεκτρονική σελίδα του στο e-learning (<https://elearning.auth.gr/course/view.php?id=16086>), όπου διατίθεται και το σχετικό χειρίδιο.

II. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (6 ECTS)

ΦΚ 285 *Αριστοτέλης, Μετά τα φυσικά Γάμμα*

Παντελής Γκολίτσης

Τα *Μετά τα φυσικά* του Αριστοτέλη καθόρισαν όσο λίγα φιλοσοφικά κείμενα την ιστορία της δυτικής φιλοσοφίας. Σε αυτήν την πραγματεία θεωρητικής φιλοσοφίας, ο Αριστοτέλης αναζητεί τις πρώτες αρχές του παντός, τις οποίες γνωρίζει, όπως λέει, η «θεολογική επιστήμη» ή «πρώτη φιλοσοφία»: πρόκειται για τις αυθύπαρκτες αιώνιες και αμετάβλητες ουσίες. Κομβικό ρόλο σε αυτή τη διερεύνηση έχει το βιβλίο *Γάμμα*, όπου Αριστοτέλης ανακοινώνει προγραμματικά την ύπαρξη μιας επιστήμης που μελετά το *ον ως ον* (*τὸ ὄν ᾗ ὄν*), δηλαδή όχι το προσδιορισμένο *ον*, όπως είναι αυτό που γνωρίζουν η «δεύτερη φιλοσοφία», δηλαδή η φυσική, και τα μαθηματικά, αλλά το *ον* καθολικά. Οι πρώτες αρχές θα γνωσθούν ως αιτίες του πιο καθολικού αιτιατού. Στο μάθημα θα διαβαστεί και θα εξηγηθεί το σύνολο του βιβλίου με σκοπό να γίνει κατανοητό τι ακριβώς είναι η επιστήμη του *όντος ως ὄντος* και πώς αυτή συνδέεται με την επιστήμη των πρώτων αρχών.

ΦΚ 293 *Πλάτων, «Πολιτεία» (Βιβλία Γ'-Ι')*

Τριανταφυλλιά Γιάννου

Η *Πολιτεία* του Πλάτωνα είναι ένα από τα θεμελιώδη κείμενα πολιτικής και ηθικής φιλοσοφίας του δυτικού πολιτισμού. Στον διάλογο αυτόν η διερεύνηση της έννοιας της δικαιοσύνης —τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο— οδηγεί τον Σωκράτη στη σύσταση της ιδανικής πολιτείας και στην έρευνα σχετικά με τη φύση της ανθρώπινης ψυχής.

Η ανάγνωσή μας θα επικεντρωθεί κυρίως στο τρίτο και δέκατο βιβλίο της *Πολιτείας*. Στο τρίτο βιβλίο καθορίζεται η αγωγή των Φυλάκων στην ιδανική πολιτεία και εξετάζεται το περιεχόμενο της ποίησης και ο ρόλος της στην εκπαίδευση των Αθηναίων κατά την κλασική εποχή. Στο

δέκατο βιβλίο επαναπροσδιορίζεται η φύση του ποιητικού λόγου υπό το πρίσμα της “θεωρίας των ιδεών” και αξιολογείται εκ νέου η σχέση της ποίησης με τη λογική και τις αισθήσεις, με τη γνώση και τα αισθήματα. Η συζήτηση καταλήγει στην πιο οξεία επίθεση εναντίον των ποιητών, που θα οδηγήσει στην εξορία τους από την ιδανική πολιτεία.

Ανάμεσα στα θέματα που θα μας απασχολήσουν είναι:

- οντολογικά και γνωσιολογικά ζητήματα σχετικά με την προέλευση, τη φύση και την αξιοπιστία του ποιητικού λόγου·
- ειδολογικά και μορφολογικά γνωρίσματα των ποιητικών ειδών, τα οποία καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο πρόσληψης και τα κριτήρια αξιολόγησης των ποιητικών έργων·
- απόψεις του φιλοσόφου για ζητήματα ηθικής και ψυχολογικής τάξης που εγείρονται από το αντικείμενο της ποίησης και την επίδραση που έχει στους δέκτες·
- η διάκριση της ποίησης από τη φιλοσοφία και ο ρόλος τους στο πλαίσιο μιας καλά οργανωμένης πολιτείας.

III. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (6 ECTS)

Φ 410 *Σπινόζα, Θεολογικο-πολιτική Πραγματεία*

Δημήτρης Αθανασάκης

Η *Θεολογικοπολιτική Πραγματεία*, η οποία δημοσιεύτηκε ανώνυμα στο Άμστερνταμ το 1670, είναι ένα από τα σημαντικότερα έργα της νεότερης πολιτικής φιλοσοφίας. Στο μάθημα επιχειρείται μία συστηματική παρουσίαση και εξήγηση του περιεχομένου της πραγματείας. Οι διαλέξεις οργανώνονται γύρω από τους ακόλουθους θεωρητικούς άξονες: 1. Το πρόβλημα της ερμηνείας και η διάκριση φιλοσοφίας και θεολογίας. 2. Τα θεμέλια του κράτους, το φυσικό δίκαιο και το δίκαιο της πολιτικής εξουσίας. 3. Η πρόσληψη της *Θεολογικοπολιτικής Πραγματείας* στη σύγχρονη φιλοσοφία.

Φ440 *Φιλοσοφία της γλώσσας και λογική*

Χρίστος Ντούσκος

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η προβληματική για την γλώσσα και την γλωσσική επικοινωνία, όπως αυτή αναπτύσσεται στο πλαίσιο της αναλυτικής παράδοσης στη φιλοσοφία. Αρχίζουμε με μια εισαγωγή στην αναλυτική φιλοσοφία, προκειμένου να κατανοήσουμε τον θεμελιακό ρόλο που διαδραματίζει η προβληματική για τη γλώσσα στην παράδοση αυτή. Στη συνέχεια εξετάζονται ζητήματα όπως το νόημα και η αναφορά, οι θεωρίες νοήματος και χρήσης, η διάκριση μεταξύ σημασιολογίας και πραγματολογίας, καθώς και τα ομιλιακά ενεργήματα, η προϋπόθεση και τα συνομιλιακά υπονοήματα. Εξετάσουμε με απτά και καθημερινά παραδείγματα τους τρόπους με τους οποίους μεταδίδουμε πράγματα μέσω της γλώσσας χωρίς να τα δηλώνουμε ρητά, όπως όταν αστειευόμαστε, όταν χρησιμοποιούμε διφορούμενες εκφράσεις, μεταφορικό λόγο, ή γενικότερα όταν υπονοούμε κάτι χωρίς να το λέμε. Τέλος, θα εξετάσουμε πώς οι έμμεσοι αυτοί τρόποι επικοινωνίας χρησιμοποιούνται στην πολιτική ρητορική, καθώς και τις τεχνικές πολιτικής προπαγάνδας που βασίζονται σε αυτές.

Φ458 *Προσωκρατική Φιλοσοφία*

[Θα ανακοινωθεί]

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η πρώιμη αρχαία ελληνική φιλοσοφία από τον 6ο έως και τις αρχές του 4ου π.Χ. αιώνα (έως και μετά τον θάνατο του Σωκράτη). Ο χαρακτηρισμός «Προσωκρατικοί» αναφέρεται σε μια πλειάδα στοχαστών αυτής της περιόδου, από τον Θαλή τον Μιλήσιο έως τους Σοφιστές και τον Δημόκριτο, που είχαν πολλαπλά και αποκλίνοντα ενδιαφέροντα και επιδιώξεις. Τα κείμενά τους σηματοδοτούν την αφετηρία της δυτικής φιλοσοφικής παράδοσης και αποτυπώνουν με τον πλέον εναργή τρόπο την προσπάθεια προσδιορισμού και οριοθέτησης της φιλοσοφίας ως αυτόνομης δραστηριότητας. Οι θεματικές

του μαθήματος εστιάζουν στη φυσική φιλοσοφία, τη γνωσιοθεωρία και την πρακτική φιλοσοφία με βάση την ανάλυση των σχετικών κειμένων.

Φ 486 ***Johann Gottlieb Fichte, Θεμέλιο του φυσικού δικαίου*** **Θεόδωρος Πενολίδης**
(δικαίου) σύμφωνα με αρχές της Επιστημολογίας
Πρώτο Μέρος

Το *Θεμέλιο του φυσικού δικαίου* του Johann Gottlieb Fichte (1796) θεωρείται ένα σημαντικό ορόσημο στην ιστορία της φιλοσοφίας του δικαίου. Το εν λόγω έργο παρουσιάζει το δίκαιο ως αναγκαίο και όχι ως περιοριστικό όρο της πραγματοποίησης της ελευθερίας και της αυτοσυνείδησης των πεπερασμένων έλλογων όντων στο ορισμένο πλαίσιο της πολιτειακής σύνταξης. Το *Θεμέλιο του φυσικού δικαίου* αναπτύσσει την θεωρία του δικαίου, της ιδιοκτησίας, της κυβερνητικής εξουσίας και επικεντρώνεται σε μια έννοια πολιτικού συμβολαίου, η οποία προσανατολίζεται κατά το μάλλον ή ήττον προς τις αρχές της *Επιστημολογίας*.

Φ 490 ***Κριτική του νεωτερικού πολιτισμού*** **Κωνσταντίνος**
Καβουλάκος

Η παράδοση αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με το αντικείμενο της φιλοσοφίας του πολιτισμού και ειδικότερα της κριτικής του νεωτερικού πολιτισμού, με αφορμή τη συζήτηση για το νεανικό έργο του Γκέοργκ Λούκατς. Πιο συγκεκριμένα θα συζητηθούν:

- 1) Βασικά θέματα της φιλοσοφίας του πολιτισμού: Η γένεση και η ανάπτυξη του πολιτισμού, οι πολιτισμικές αντικειμενοποιήσεις, όπως ο μύθος, η ηθική, η θρησκεία, η τέχνη, η οικονομία και η πολιτική, η επιστήμη και η τεχνική.
- 2) Η γενική έννοια του πολιτισμού και το ιδιαίτερο πρόβλημα της υποκειμενικής καλλιέργειας.
- 3) Η σύνδεση υποκειμενικής καλλιέργειας και παιδείας: Η κοινωνική παραγωγή και αναπαραγωγή του πολιτισμού.
- 4) Ο εσωτερικός δεσμός μεταξύ φιλοσοφίας του πολιτισμού και κριτικής του πολιτισμού.
- 5) Μοντέλα κριτικής του πολιτισμού: τραγικότητα και αποξένωση, μεταφυσική και ιστορική προσέγγιση της προβληματικότητας του πολιτισμού.
- 6) Με αφορμή τη συζήτηση του νεανικού έργου του Γκέοργκ Λούκατς θα γίνουν αναφορές σε κλασικούς στοχαστές και τις ιδέες τους: Ρουσσώ, Σίλερ, Σλέγκελ, Χέγκελ, Ζίμελ, Ρίκερτ κ.ά.

Επίκαιρα ερωτήματα για τη σχέση μεταξύ τεχνικού και πνευματικού πολιτισμού: Το πρόβλημα των θεσμών και πρακτικών που απαιτεί η ισόρροπη ανάπτυξή τους.

Φ 519 ***Arthur Schopenhauer: Περί του θεμελίου της ηθικής*** **Κωνσταντίνος**
Σαργέντης

Στο μάθημα θα αναλύσουμε τις βασικές θέσεις του Σοπενχάουερ στο εν λόγω έργο του, το οποίο υπέβαλε σε διαγωνισμό και το οποίο δημοσιεύθηκε μαζί με το άλλο του κείμενο, που κι αυτό το συνέγραψε για διαγωνισμό, το *Περί της ελευθερίας της βούλησης*, υπό τον κοινό τίτλο «Τα δύο βασικά προβλήματα της ηθικής, εξεταζόμενα σε δύο υποψήφιος σε ακαδημαϊκό διαγωνισμό πραγματείες». Θα δούμε κυρίως (α) την κριτική που ασκεί στην καντιανή ηθική, και (β) τη δική του θεμελίωση της ηθικής πάνω στη συμπόνια ως το μοναδικό γνήσιο ηθικό κίνητρο.

Φ 520 ***Καντιανή φιλοσοφία της ιστορίας*** **Κωνσταντίνος**
Σαργέντης

Στο μάθημα αυτό θα εξετάσουμε βασικά σημεία της καντιανής φιλοσοφίας της ιστορίας και θα δούμε τον τρόπο με τον οποίο αυτή συμπλέκεται με άλλες περιοχές της καντιανής φιλοσοφίας,

κυρίως με την ηθική και την πολιτική φιλοσοφία του Καντ. Θα βασιστούμε: (α) στα φιλοσοφικοϊστορικά δοκίμια του Καντ που περιλαμβάνονται στη συλλογή του Ε. Μ. Παπανούτσου υπό τον τίτλο «Ιμμάνουελ Καντ, Δοκίμια», (β) στην *Αιώνια Ειρήνη*, (γ) στη *Θρησκεία εντός των ορίων του Λόγου και μόνο*, και (δ) στην *Κριτική της κριτικής δύναμης*.

Φ 521 *Από τον Διαφωτισμό στην κριτική στροφή του Καντ* Μαρία Δασκαλάκη

Στο μάθημα αυτό θα εξετάσουμε φιλοσοφικές έννοιες και μεθόδους εκπροσώπων του ορθολογισμού (Descartes, Leibniz), αλλά και φιλοσοφικές αντιλήψεις εμπειριστών φιλοσόφων (Locke, Hume) σχετικά με τη γνώση και τις μεθόδους φιλοσοφικής έρευνας. Στη συνέχεια, θα επικεντρωθούμε στις ζυμώσεις που προκλήθηκαν από τις διαφωτιστικές ιδέες των εκπροσώπων του ορθολογισμού σε φιλοσοφικούς κύκλους στον γερμανικό χώρο τον 18^ο αιώνα, δίνοντας έμφαση στον κύκλο του Christian Wolff, από τον οποίο επηρεάστηκε ο Καντ, ιδιαίτερα στα κείμενά του πριν την κριτική στροφή. Τέλος, θα εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι συζητήσεις που έλαβαν χώρα στον κύκλο του Wolff αλλά και οι αντιλήψεις εκπροσώπων του διαφωτισμού οδήγησαν τον Καντ στη σταδιακή αναθεώρηση των απόψεών του σχετικά με τη γνώση, η οποία κορυφώθηκε με τη συγγραφή της *Κριτικής του Καθαρού Λόγου*.

Φ 522 *Νεότερη και σύγχρονη φιλοσοφία της παιδείας* Μαρία Δασκαλάκη

Το μάθημα στοχεύει κατά πρώτον στη διερεύνηση απόψεων για την παιδεία, όπως αυτές έχουν εκφραστεί στο έργο σημαντικών εκπροσώπων της νεότερης φιλοσοφικής παράδοσης (Rousseau, Kant, Hegel). Στη συνέχεια, θα επικεντρωθούμε στη σύγχρονη συζήτηση, εξετάζοντας διαφορετικές προσεγγίσεις για τη φιλοσοφία της παιδείας (John Dewey, Matthew Lipman, Michel Tozzi, Krassimir Stojanov κ.ά.), προκειμένου να αναλύσουμε τις βασικές φιλοσοφικές προϋποθέσεις, τις μεθόδους και τους στόχους που τίθενται στο πλαίσιο της σύγχρονης συζήτησης για την παιδεία.

Φ 523 *John Rawls: θεωρία της δικαιοσύνης και πολιτικός φιλελευθερισμός* Χαρίλαος Σταμπουλής

Το μάθημα επιχειρεί να παρακολουθήσει την εξέλιξη της φιλοσοφικής πολιτικής σκέψης του John Rawls με επίκεντρο την κλασική θεωρία της Δικαιοσύνης και τον μεταγενέστερο Πολιτικό Φιλελευθερισμό.

Φ 524 *Η θεωρία της διωποκειμενικής αναγνώρισης στους Fichte και Hegel* Χαρίλαος Σταμπουλής

Το μάθημα επιχειρεί μια αναλυτική παρουσίαση των θεωριών περί αναγνώρισης των Fichte και Hegel, σε συνδυασμό με ορισμένες πιο σύγχρονες προσεγγίσεις. Στόχος η κριτική αποτίμηση της έννοιας της αναγνώρισης ως θεμελιακού συστατικού στοιχείου του δικαίου, της ηθικής και της πολιτικής.

Φ 525 *Αρχαία και Μεσαιωνική Αισθητική* Γιώργος Ζωγραφίδης

Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι αισθητικές ιδέες της Αρχαιότητας και του Μεσαίωνα, όπως διατυπώνονται σε φιλοσοφικά και άλλα κείμενα και όπως μπορούν να εξαχθούν από τα τεχνουργήματα των εποχών αυτών. Παρουσιάζονται (α) ιστορικά η πορεία του στοχασμού γύρω από την τέχνη, με κύριους σταθμούς τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, την ελληνορωμαϊκή αισθητική, τον Πλωτίνο, τον Αυγουστίνο, τους βυζαντινούς εικονόφιλους, και τον Θωμά Ακινάτη, και (β) κριτικά μία σειρά ζητημάτων, κεντρικών έως σήμερα στην αισθητική, που αφορούν την καλλιτεχνική δημιουργία και την αισθητική εμπειρία, όπως η μιμητική και η

εκφραστική λειτουργία της τέχνης και ο ρόλος της φαντασίας στην καλλιτεχνική παραγωγή, οι αισθητικές κατηγορίες (το ωραίο/κάλλος και το υψηλό), η καλαισθητική κρίση, η σχέση των έργων τέχνης με την πραγματικότητα (νατουραλισμός, ιδεαλισμός), η ηθική αξία της τέχνης, η πολιτικο-κοινωνική και θρησκευτική λειτουργία της τέχνης. Παράλληλα, γίνεται σύντομη αναφορά και συσχετισμός με τα ίδια τα έργα τέχνης από τη Γεωμετρική Εποχή έως το τέλος του Μεσαίωνα.

Φ 526 *Εαυτός, προσωπική ταυτότητα, αυτογνωσία*

Χρίστος Ντούσκος

Στο μάθημα αυτό εξετάζουμε μια σειρά φιλοσοφικών ζητημάτων που περιβάλλουν την ιδέα του εαυτού, καθώς και των συναφών εννοιών της προσωπικής ταυτότητας και της αυτογνωσίας. Αρχίζουμε με την προβληματική γύρω από το ζήτημα της προσωπικής ταυτότητας. Πού στηρίζεται η αίσθηση της συνέχειας του εαυτού σε βάθος χρόνου και πώς τεκμηριώνεται; Ποιος είναι ο ρόλος της μνήμης και της συνείδησης στη συγκρότηση της προσωπικής ταυτότητας; Βάσει ποιων τεκμηρίων αναγνωρίζεται η ταυτότητα ενός προσώπου από τρίτους, τόσο συγχρονικά όσο και διαχρονικά; Θα εξετάσουμε επίσης τα επιχειρήματα που οδηγούν στον σκεπτικισμό έναντι του εαυτού ως διακριτής οντολογικής κατηγορίας, καθώς και τις σημασιολογικές ιδιοτυπίες του «εγώ» και συναφών σχημάτων πρώτου προσώπου. Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε με την σύγχρονη προβληματική για την αυτογνωσία. Θα εστιάσουμε στη διαμάχη ανάμεσα στις εμπειριστικές και τις ρασιοναλιστικές προσεγγίσεις στο ζήτημα της αυτογνωσίας, εξετάζοντας κάποιες αντιπροσωπευτικές θεωρίες της κάθε πλευράς. Θα εξετάσουμε ζητήματα που αφορούν τις ιδιαιτερότητες της γνώσης των ίδιων μας των νοητικών καταστάσεων και διαδικασιών, με έμφαση στο ερώτημα του κατά πόσον αυτή διαφέρει από τη γνώση του έξω κόσμου. Κατά την εξέταση των ζητημάτων αυτών, θα μας απασχολήσουν οι επιπτώσεις τους στην ηθική και ιδιαίτερα στο ζήτημα της ηθικής υπευθυνότητας.

Φ 535 *Αρχαία Κοσμολογία*

[Θα ανακοινωθεί]

Αντικείμενο της παράδοσης είναι οι κοσμολογικές ιδέες των αρχαίων Ελλήνων. Η παράδοση, μετά από μια σύντομη επισκόπηση των κοσμογονικών και κοσμολογικών προσεγγίσεων των Προσωκρατικών και της μηχανιστικής εξήγησης των Ατομικών, και με παράλληλη αναφορά κυρίως στην αστρονομία έως τα ελληνιστικά χρόνια, θα εστιάσει στην τελολογική κοσμολογική σκέψη του Πλάτωνα (ιδίως στον *Τίμαιο*) και του Αριστοτέλη (ιδίως στην *Φυσικήν ἀκρόασιν* και το *Περὶ οὐρανοῦ*), με έμφαση στις θεωρίες για τον χρόνο, τον χώρο, την κίνηση και την αλλαγή.

Φ 536 *Η Τυπική Λογική του Immanuel Kant*

[Θα ανακοινωθεί]

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η τυπική λογική του Immanuel Kant σύμφωνα με την έκδοση του Gottlob Benjamin Jäsche, οποία φέρει τον τίτλο: *Η λογική του Immanuel Kant. Ένα εγχειρίδιο για τις παραδόσεις* (1800). - Στο παραπάνω έργο περιλαμβάνεται ο γενικός ορισμός της τυπικής λογικής, η διάκριση μεταξύ της αναλυτικής και της διαλεκτικής, ο προσδιορισμός της έννοιας της φιλοσοφίας εν γένει, η θεωρία περί εποπτειακής και διεξοδευτικής γνώσης, η λογική τελειότητα της γνώσης κατά το ποσόν, κατά την αναφορά (στην θεώρηση της γνώσης κατά την αναφορά περιλαμβάνεται η καντιανή θεωρία περί αληθείας), κατά το ποιον (εδώ εμφανίζεται η καντιανή θεωρία περί της ευκρίνειας της γνώσης) και τέλος κατά τον τρόπο (εδώ αιτιολογείται η γνωστή διάκριση του Kant μεταξύ της *γνώμης*, της *πίστης* και της *γνώσης*). Ακολουθεί η θεωρία για την *έννοια*, την *κρίση* και τον *συλλογισμό*. Εξίσου σημαντική είναι η καντιανή μεθοδολογία, με την οποία ολοκληρώνεται η τυπική λογική του Kant. Οι θεματικές του μαθήματος εστιάζουν στην *λογική* και την *γνωσιοθεωρία*.

Φ 537 *Η επιστήμη της Λογικής του Hegel*

[Θα ανακοινωθεί]

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η Επιστήμη της λογικής του G.W.F. Hegel. Το έργο περιλαμβάνει τρία βιβλία, το Είναι, την Ουσία και την καταληπτική Έννοια, τα οποία δημοσιεύθηκαν σταδιακά: 1812, 1813, 1816. - Η λογική του Είναι αναπτύσσει θεωρία για τις κατηγορίες: ποιότητα, ποσότητα και μέτρο. Η λογική της Ουσίας στρέφεται στις έννοιες της φαινομενικότητας, του φαινομένου και του πράγματος, καθώς στις κατηγορίες του τρόπου: δυνατότητα, πραγματικότητα, αναγκαιότητα. Η λογική της καταληπτικής Έννοιας πραγματεύεται την καταληπτική έννοια, την κρίση και τον συλλογισμό, καθώς και τους θεμελιώδεις προσδιορισμούς της θεωρητικής και της πρακτικής ιδέας. Οι θεματικές του μαθήματος εστιάζουν στην λογική, στην γνωσιοθεωρία και στην οντολογία.

Εαρινό εξάμηνο

I. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ (5 ECTS)

Φ 106 Πολιτική φιλοσοφία

Χαρίλαος Σταμπουλής

Θεματοποιούνται με εισαγωγικό και συνάμα συστηματικό τρόπο τα βασικά διαχρονικά ζητήματα της πολιτικής φιλοσοφίας, με έμφαση στους όρους της μεθοδολογικής τους προσέγγισης.

Φ 112 Νεότερη φιλοσοφία

Δημήτρης Αθανασάκης

Το μάθημα αποτελεί μία εισαγωγή στην προβληματική της νεότερης φιλοσοφίας από τον Μπέικον έως τον Χέγκελ. Εξετάζει τη συγκρότηση της έννοιας του υποκειμένου, το πρόβλημα της μεθόδου, το πρόβλημα της προέλευσης, της φύσης και των ορίων της γνώσης, τη διάκριση μεταξύ ορθολογισμού και εμπειρισμού, την καντιανή κριτική φιλοσοφία και την εγελιανή φιλοσοφία του πνεύματος. Ειδικότερα, οι παραδόσεις οργανώνονται με βάση τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: 1. Τι είναι η νεότερη φιλοσοφία; Εκπρόσωποι, έννοιες, προβλήματα. 2. Η γένεση της φιλοσοφικής νεωτερικότητας I: η φιλοσοφία του Μπέικον και η «γνήσια επαγωγή». 3. Η γένεση της φιλοσοφικής νεωτερικότητας II: Η φιλοσοφία του Ντεκάρτ. *Mathesis universalis* και *Cogito*. Η διάκριση ψυχής και σώματος και οι αποδείξεις για την ύπαρξη του Θεού. 4. Η φιλοσοφία του Σπινόζα: *Deus sive Natura*. 5. Η φιλοσοφία του Λάιμπνιτς. 6. Ο εμπειρισμός του Λοκ και η νευτώνεια «*philosophia experimentalis*». 7. Ο σκεπτικισμός του Χιουμ: η κριτική της αιτιότητας και το πρόβλημα της επαγωγής. 8. Η κριτική φιλοσοφία του Καντ. 9. Η διαλεκτική του κυρίου και του δούλου στη *Φαινομενολογία του Πνεύματος* του Χέγκελ. 10. Σύνοψη και συμπεράσματα.

Φ 114 Σύγχρονη φιλοσοφία

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Η παράδοση αποσκοπεί στην εισαγωγική εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα τρία βασικά ρεύματα της σύγχρονης φιλοσοφίας του 20ου αιώνα: Τη φαινομενολογία, την αναλυτική φιλοσοφία και τον δυτικό μαρξισμό. Η εξέταση των τριών ρευμάτων θα στηριχθεί στην αναφορά στους κύριους εκπροσώπους της και στην επίδρασή τους σε άλλους στοχαστές στην πορεία του 20ου αιώνα. Πιο συγκεκριμένα θα συζητηθούν:

1) Η φαινομενολογία, με αναφορά στον θεμελιωτή της Έντμουντ Χούσερλ και στον Χάιντεγκερ. Εξετάζονται επίσης οι επιδράσεις της στην ερμηνευτική του Χάνς Γκ. Γκάνταμερ και στην αποδόμηση του Ζακ Ντεριντά.

2) Η αναλυτική φιλοσοφία, με αναφορά στους θεμελιωτές της Μπέρτραντ Ράσσελ, Γκότλομπ Φρέγκε και, κυρίως, Λούντβιχ Βιτγκενστάιν. Εξετάζονται επίσης οι συνεχιστές αυτής της κατεύθυνσης στη Σχολή της Βιέννης (Σλικ, Κάρναπ, Νόουρατ) και στην ιστορική προσέγγιση της επιστήμης (Κουν, Φεγιεράμπεντ, Λάκατος).

3) Ο δυτικός μαρξισμός, με αναφορά στον θεμελιωτή του Γκέοργκ Λούκατς και στους συνεχιστές αυτής της κατεύθυνσης στο πλαίσιο της κριτικής θεωρίας (Χορκχάιμερ, Αντόρνο, Χάμπερμας), του δομισμού (Αλτουσέρ) και του μεταδομισμού (Φουκώ).

4) Η γενική τάση των ρευμάτων της φιλοσοφίας του 20ου αιώνα προς μια κριτική του υποκειμένου και του λόγου του ως συνέχεια της αποδόμησης των μεγάλων φιλοσοφικών συστημάτων που έλαβε χώρα κατά τον 19ο αιώνα.

II. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (6 ECTS)

ΦΚ 286 *Βυζαντινά κείμενα για την αρχαία φιλοσοφία*

Γιώργος Ζωγραφίδης

Η παράδοση έχει σκοπό να παρουσιάσει την πρόσληψη της αρχαίας φιλοσοφίας εν γένει και μερικών ιδεών και μοτίβων της από τη βυζαντινή γραμματεία, μέσα από μία ανθολογία σχετικών κειμένων. Η βυζαντινή σκέψη είχε ως μία κύρια πηγή της την αρχαία φιλοσοφία, αλλά δεν κράτησε απέναντί της ενιαία στάση: ανάλογα με τις περιστάσεις ήταν συνολικά καταδικαστική, ιδιαίτερη επιφυλακτική, μετριοπαθώς κριτική ή, σπανιότερα, υπερασπιστική.

Στο μάθημα θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν: (α) κείμενα γενικότερα για τη σχέση της αρχαίας φιλοσοφίας με τον χριστιανισμό (Ιουστίνος, Κλήμης Αλεξανδρεύς) και την ωφέλεια από τη μελέτη των αρχαίων γραμμάτων και της φιλοσοφίας (Μ. Βασίλειος, Θεόδωρος Μετοχίτης) ή για τη φιλοσοφική ειρωνεία του Σωκράτη (Μετοχίτης), (β) κείμενα που εκθέτουν και ασκούν κριτική σε πτυχές της φιλοσοφίας του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη ή του Επίκουρου, σε αρχαιοελληνικές αντιλήψεις για τη δημιουργία του κόσμου (Μ. Βασίλειος) ή για την αθανασία της ψυχής (Γρηγόριος Νύσσης, Αινείας Γαζαίος), στη θεωρία των Ιδεών του Πλάτωνα (Μιχαήλ Ψελλός, Νικηφόρος Χούμνος) ή στους Σκεπτικούς (Νικόλαος Καβάσιλας), καθώς και (γ) κείμενα που ερίζουν για την ανωτερότητα του Πλάτωνα ή του Αριστοτέλη (η υστεροβυζαντινή διαμάχη μεταξύ του Γεώργιου Γεμιστού Πλήθωνα και του Γεωργίου Σχολαρίου/Γενναδίου Β').

III. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (6 ECTS)

Φ465 *Θέματα ηθικής και κοινωνικής φιλοσοφίας*

Χρίστος Ντούσκος

Αντικείμενο του μαθήματος είναι μια σειρά ζητημάτων της ηθικής και κοινωνικής φιλοσοφίας, όπως αυτά έχουν έρθει στο προσκήνιο τις τελευταίες δεκαετίες. Το μάθημα αρχίζει με μια εισαγωγή σε ζητήματα μεταηθικής υφής. Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη επισκόπηση των κύριων θεωριών της σύγχρονης κανονιστικής ηθικής, προκειμένου να τεθεί το θεωρητικό πλαίσιο της μετέπειτα συζήτησης. Στη συνέχεια θα εξεταστούν ζητήματα όπως η προβληματική για την ηθική τύχη, το κατά πόσον υφίσταται ηθική διαφορά μεταξύ του να προκαλούμε οι ίδιοι ένα επιβλαβές αποτέλεσμα και του να επιτρέπουμε να συμβεί, η αρχή του διττού αποτελέσματος, οι εναλλακτικοί τρόποι δικαιολόγησης της ποινής από διαφορετικές θεωρίες κανονιστικής ηθικής, καθώς και σχετικά ζητήματα που αφορούν την ηθική υπευθυνότητα.

Φ 527 *Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης στη Βαγδάτη: αλ-Φαράμπι και Γιαχιά ιμπν Άντι*

Παντελής Γκολίτσης

Ο αλ-Φαράμπι (περ. 870-950) και ο Γιαχιά ιμπν Άντι (893-974) αποτελούν εξέχουσες μορφές του λεγόμενου «αραβικού νεοπλατωνισμού». Υπήρξαν και οι δύο μαθητές του χριστιανού (νεστοριανού) Άμπου Μπισρ Μάττα ιμπν Γιούνους, μεταφραστή του Αριστοτέλη και πρωτεργάτη της άνθησης της ελληνικής φιλοσοφίας στη Βαγδάτη. Στο μάθημα θα διαβάσουμε τα κείμενα *Η αρμονία των γνώμων των δύο σοφών, του θεϊκού Πλάτωνα και του Αριστοτέλη* του αλ-Φαράμπι και *Περί των τεσσάρων επιστημονικών ερωτημάτων σχετικά με τα τρία είδη ύπαρξης, θεϊκής, φυσικής και λογικής* του Γιαχιά ιμπν Άντι. Σε αυτά τα κείμενα όχι μόνο ανανεώνεται η ελληνική νεοπλατωνική παράδοση της «συμφωνίας» του Αριστοτέλη με τον Πλάτωνα αλλά εισάγονται επίσης εννοιολογικές διακρίσεις καθοριστικές για την εξέλιξη της αραβικής μεσαιωνικής φιλοσοφίας, και δη εν σχέσει προς τη μεταφυσική διάκριση μεταξύ ουσίας και ύπαρξης που συναντούμε στον Αβικέννα (980-1037).

Φ528 *Leibniz, Μοναδολογία*

Δημήτρης Αθανασάκης

Γραμμένη το 1714 –αλλά δεν θα εκδοθεί παρά το 1840 από τον Erdmann–, η *Μοναδολογία* προσφέρει στον αναγνώστη μία συνολική εποπτεία και, συγχρόνως, μία συστηματική έκθεση της φιλοσοφίας του Λάιμπνιτς. Το έργο αποτελείται από τρεις διακριτές θεματικές ενότητες: 1. Οι μονάδες ως πρωταρχικά στοιχεία των πραγμάτων (§ 1-36). 2. Ο Θεός (§ 37-48). 3. Ο κόσμος ως δημιούργημα του Θεού (§ 49-90). Η μέθοδος παρουσίασης που ακολουθεί ο Λάιμπνιτς είναι η ακόλουθη: με αφετηρία τον κόσμο θεωρούμενο στα έσχατα δομικά στοιχεία του ανέρχεται μέχρι το πρώτο αίτιο, δηλαδή τον Θεό· στη συνέχεια κατέρχεται από τον Θεό στον κόσμο εξηγώντας συγχρόνως την ενότητά του και τις απειράριθμες διαφορές που συναντάμε στο εσωτερικό του. Αντικείμενο του μαθήματος είναι αφενός η παρακολούθηση της ανάπτυξης των τριών παραπάνω θεματικών ενοτήτων και αφετέρου η αναγνώριση της πολεμικής διάστασης των μεταφυσικών θέσεων του Λάιμπνιτς, οι οποίες στρέφονται εναντίον του Ντεκάρτ, του Μαλμπράνς και του Σπινόζα.

Φ 529 *Friedrich Wilhelm Joseph Schelling, Φιλοσοφικές έρευνες περί της ουσίας της ανθρώπινης ελευθερίας*

Θεόδωρος Πενολίδης

Οι Φιλοσοφικές έρευνες περί της ουσίας της ανθρώπινης ελευθερίας και των συναφών με αυτήν αντικειμένων (1809) του F.W.J. Schelling εμπεριέχουν μία εξαιρετικά εμβριθή θεώρηση της ανθρώπινης ελευθερίας. Όσον αφορά στην πληρότητα των εσωτερικών προσδιορισμών της έννοιάς της αλλά και στον εγκιβωτισμό της στο πλαίσιο μιας συνολικής εξέτασης της πραγματικότητας – στο οποίο η ελευθερία οφείλει ακριβώς να ενεργοποιείται – οι Φιλοσοφικές έρευνες κατέχουν κορυφαία θέση τόσο για την εποχή τους όσο και για την σύγχρονη εποχή.

Ο F.W.J. Schelling συνδέει εδώ την ιδεαλιστική αφετηρία, η οποία εκπτύσσει την ελευθερία εκ των έσω, ως αρχή της υποκειμενικότητας, με την αρχαιότερη μεταφυσική-ορθολογική προοπτική της θεμελίωσης της ελευθερίας στην συνολική συνάφεια του όντως πραγματικού, στην οποία συναντώνται αναγκαία τα μεγάλα προβλήματα της θεοδικίας, της θεωρίας του προορισμού, της θεολογικής αμαρτολογίας, της μεταφυσικής της δημιουργίας και της λύτρωσης, προκειμένου να υψωθούν στην ενότητα μιας διαυγούς φιλοσοφικής σύλληψης.

Φ 530 *Φιλοσοφία της πράξης*

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Η παράδοση αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με το αντικείμενο της φιλοσοφίας της πράξης στη σύνδεσή του με προβλήματα της κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας. Πιο συγκεκριμένα θα συζητηθούν:

- 1) Βασικά θέματα της φιλοσοφίας της πράξης: Η γένεση και η ανάπτυξη της μοντέρνας κοινωνίας, η διαδικασία ορθολογικής αντικειμενοποίησης, το φαινόμενο της πραγματοποίησης στα διαφορετικά κοινωνικά πεδία: οικονομία, πολιτική, διοίκηση, επιστήμη, τεχνική, κ.ο.κ.
- 2) Η γενική έννοια της ανάπτυξης του πολιτισμού και το ιδιαίτερο πρόβλημα της πραγματοποίησης στην ιστορική και συγχρονική του διάσταση.
- 3) Η δομική ομολογία μεταξύ κοινωνικών πρακτικών και κυρίαρχων μορφών γνώσης και συνείδησης.
- 4) Η κοινωνική παραγωγή και αναπαραγωγή της κυρίαρχης μορφής συνείδησης και πολιτισμού.
- 5) Η πρόταση της φιλοσοφίας της πράξης για την υπέρβαση του νεωτερικού δυισμού και της αποξένωσης.
- 6) Με αφορμή τη συζήτηση του έργου του Γκέοργκ Λούκατς θα γίνουν αναφορές σε άλλους θεωρητικούς της φιλοσοφίας της πράξης: Κόρς, Γκράμσι, Χορκχάιμερ, Μαρκούζε.

Επίκαιρα ερωτήματα για τη σχέση μεταξύ τεχνικού πολιτισμού και κοινωνικής αποξένωσης: Το πρόβλημα των θεσμών και πρακτικών που απαιτεί μια ελεύθερη κοινωνία.

Φ 531 Γνωσιοθεωρία 18ος, 19ος αιώνας

Μαρία Δασκαλάκη

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η εξέταση της θεωρητικής φιλοσοφίας, η οποία αναπτύσσεται στην Ευρώπη κατά τον 18^ο και τον 19^ο αιώνα. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρακολουθήσουμε τη σταδιακή ανάπτυξη θεωριών για τη γνώση που, σε συνδυασμό με την ενδυνάμωση της φυσικής επιστήμης, υπονομεύουν και αποδυναμώνουν το θεοκρατικό-τελεολογικό μοντέλο ερμηνείας του κόσμου. Αποκορύφωμα όλης αυτής της κίνησης γνώσης του αντικειμένου με έλλογα μέσα αποτελεί η διατύπωση της κριτικής φιλοσοφίας του Ιμάνουελ Καντ, του οποίου τις γνωσιοθεωρητικές απόψεις θα αναλύσουμε εκτενέστερα. Στη συνέχεια θα παρακολουθήσουμε πώς η καντιανή στροφή στις γνωστικές ικανότητες του υποκειμένου ανακινούν νέα ερωτήματα και ανοίγουν νέες προοπτικές στη φιλοσοφία, ερωτήματα που θα οδηγήσουν στην εμφάνιση ενός νέου φιλοσοφικού ρεύματος, του γερμανικού ιδεαλισμού. Η μελέτη των απόψεων των επιφανέστερων εκπροσώπων του γερμανικού ιδεαλισμού για τη γνώση και την αλήθεια θα αποτελέσει τον τελευταίο κύκλο των παραδόσεων στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος.

Φ 532 Immanuel Kant: Περί Παιδαγωγικής

**Κωνσταντίνος
Σαργέντης**

Στο μάθημα θα εξετάσουμε αναλυτικά το *Περί Παιδαγωγικής* του Ιμάνουελ Καντ, το οποίο προέκυψε από τις σημειώσεις των παραδόσεών του για την παιδαγωγική στο Πανεπιστήμιο του Königsberg. Θα επιχειρηθεί η συστηματική ένταξη των συγκεκριμένων απόψεων του Καντ για την παιδαγωγική στο συνολικό του έργο. Ιδιαίτερα θα διερευνηθεί η σχέση τους με την ηθική και την ανθρωπολογία, καθώς και με άλλα πεδία της καντιανής φιλοσοφίας.

Φ 533 Αρχαία κινεζική φιλοσοφία

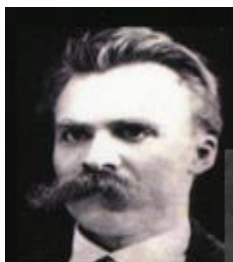
Παντελής Γκολίτσης

Η αρχαία κινεζική φιλοσοφία αναπτύχθηκε παράλληλα με την αρχαία ελληνική φιλοσοφία και υπήρξε ίσως όμοια συναρπαστική. Στο μάθημα θα διαβάσουμε και θα σχολιάσουμε αντιπροσωπευτικά κείμενα από τους «κλασικούς» Κινέζους φιλοσόφους (Κομφούκιος, Μο Τσι, Μένκιος, Λάο Τσι, Τζουάνγκ Τσι, Σουν Τσι, Σσουν Τσι, Χαν Φέι Τσι) με σκοπό να ανιχνεύσουμε τη συγκρότηση της αρχαίας κινεζικής φιλοσοφικής παράδοσης αλλά και να την συγκρίνουμε με την αρχαία ελληνική φιλοσοφία.

**Φ 534 *"Το δικό μου και το δικό σου": κλασικές θεωρίες
περί ιδιοκτησίας***

Χαρίλαος Σταμπουλής

Διερευνώνται οι κύριες παραδοσιακές φιλοσοφικές θεωρίες περί ιδιοκτησίας, καθώς και ορισμένες πιο σύγχρονες σχετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, με σκοπό την βαθύτερη κατανόηση και κριτική αποτίμηση της έννοιας της ιδιοκτησίας.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Χειμερινό εξάμηνο

I. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ (5 ECTS)

ΕΙΣΠ 100 *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική
Ασκήσεις***Γεώργιος Ζαρίφης
Όλγα Παντούλη**

Το μάθημα Εισαγωγή στην Παιδαγωγική απευθύνεται σε φοιτητές και φοιτήτριες με στόχο την κριτική και διευρυσμένη ανάλυση της παιδαγωγικής ως μιας βαθιά ανθρώπινης, πολιτισμικής και πολιτικής διεργασίας. Η παιδαγωγική δεν προσεγγίζεται εδώ ως ένα σύνολο τεχνικών διδασκαλίας, αλλά ως ένα δυναμικό πεδίο θεωρητικής και πρακτικής αναστοχαστικότητας-ιστορικά θεμελιωμένο, κοινωνικά ενσωματωμένο και ηθικά φορτισμένο. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να σκεφτούν κριτικά πάνω στα πολλαπλά νοήματα και τις πρακτικές της εκπαίδευσης, και να εμβαθύνουν στους παράγοντες που επηρεάζουν τι διδάσκεται, σε ποιους και ποιες, πώς και γιατί.

Ξεκινώντας με θεμελιώδη ερωτήματα για τη φύση και τους σκοπούς της εκπαίδευσης, το μάθημα εξετάζει τις ιστορικές, φιλοσοφικές και κοινωνικοπολιτικές βάσεις της παιδαγωγικής σκέψης. Αναδεικνύει τον/την μαθητή/μαθήτρια ως ένα πολύπλοκο υποκείμενο διαμορφωμένο από την ταυτότητα, την εμπειρία και τη διαθεματικότητα, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζει τον ρόλο της οικογένειας, της κοινότητας και των άτυπων χώρων μάθησης στις μαθησιακές διαδρομές. Στη συνέχεια, η προσοχή στρέφεται στον ρόλο του/της εκπαιδευτικού - όχι απλώς ως μεταδότη/ μεταδότριας γνώσης, αλλά ως ηθικού, συναισθηματικού και διαπροσωπικού φορέα που συνδιαμορφώνει το μαθησιακό περιβάλλον. Εξετάζονται επίσης τα προγράμματα σπουδών: πώς κατασκευάζονται, ποιοι αποφασίζουν το περιεχόμενο, και πώς η εξουσία, η ιδεολογία και η πολιτική διαπλέκονται στη διδακτική πράξη. Το μάθημα εστιάζει στις κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση, εξετάζοντας πώς οι ταξικές διαφορές, το φύλο, η μετανάστευση, η φυλή και η αναπηρία επηρεάζουν την πρόσβαση και την εμπειρία της μάθησης. Αυτά τα θέματα προσεγγίζονται διαθεματικά και με στοχασμό πάνω στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που απαιτούνται.

Στο δεύτερο μισό, το μάθημα εξετάζει τις προκλήσεις της σύγχρονης εκπαίδευσης: την επίδραση των ψηφιακών και μετα-ψηφιακών περιβαλλόντων, τη διά βίου μάθηση, την εκπαίδευση ενηλίκων και τη λαϊκή εκπαίδευση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις παγκόσμιες και αποαποικιοκρατικές οπτικές, στην αναγνώριση πολλαπλών γνωσιακών παραδόσεων και στη θεματική της επιστημονικής και πολιτισμικής δικαιοσύνης.

Το μάθημα ολοκληρώνεται με τη μελέτη της δημοκρατικής εκπαίδευσης και της κριτικής παιδαγωγικής, ενθαρρύνοντας τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να αντιληφθούν την εκπαίδευση όχι μόνο ως προετοιμασία για τη ζωή, αλλά ως έναν τρόπο ζωής που καλλιεργεί την πράξη, τη συνείδηση και τη συλλογικότητα για κοινωνικό μετασχηματισμό. Με το πέρας του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν αναπτύξει ένα ευρύ εννοιολογικό πλαίσιο και κριτική αντίληψη για την κατανόηση της εκπαίδευσης στις ποικίλες μορφές της, και θα είναι σε θέση να προσεγγίσουν την εκπαιδευτική τους ταυτότητα με αναστοχαστικότητα, ήθος και κοινωνική ευθύνη.

ΣΧΠ II *Σχολική Παιδαγωγική II: Διδασκαλία και
400 Προγράμματα Σπουδών (προετοιμασία,
διεξαγωγή, αξιολόγηση διδασκαλίας) Σπείρα 1***Βασιλική Παπαδοπούλου****Φ. Τολούδη /
Κ. Ηλιοπούλου**

**της Πρακτικής Άσκησης (Πρώτος κύκλος
Πρακτικής Άσκησης)**

Σε αυτό το μάθημα που συνδέεται άμεσα με την 1η Σπείρα της Πρακτικής Άσκησης θα γίνει πραγμάτευση βασικών θεμάτων της Σχολικής Παιδαγωγικής, τα οποία θα αντληθούν από τους εξής άξονες: παρατήρηση διδασκαλίας, θεωρία του σχολείου και θεωρία της διδασκαλίας, και τέλος θεωρία των αναλυτικών προγραμμάτων. Σε σχέση με τον άξονα της παρατήρησης διδασκαλίας θα γίνει πραγμάτευση βασικών ζητημάτων που σχετίζονται με αυτήν, η οποία είναι σημαντική τόσο στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης των υποψήφιων εκπαιδευτικών όσο και σε σχέση με την καθημερινότητα του ίδιου του σχολείου. Σε σχέση με τον άξονα της θεωρίας του σχολείου θα πραγματευθούμε ζητήματα που σχετίζονται με το σχολείο ως θεσμό και τις λειτουργίες του και θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στην οργανωτική /διοικητική διάσταση της θεσμοθετημένης εκπαίδευσης. Επίσης σε αυτόν τον άξονα θα πραγματευθούμε ζητήματα που σχετίζονται με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Στον τρίτο άξονα θα γίνει πραγμάτευση του ζητημάτων που σχετίζονται με τη θεωρία διδασκαλίας όπως είναι οι αρχές, οι μορφές και οι μέθοδοι διδασκαλίας, η παιδαγωγική και διδακτική διάσταση του σχολικού χώρου σε όλα του τα επίπεδα, αλλά και ζητήματα που συνδέονται με το σχεδιασμό της διδασκαλίας. Ο σχεδιασμός διδασκαλίας είναι ένα εργαλείο αρχικά απαραίτητο στην 1η αλλά και στις υπόλοιπες Σπείρες της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών και φοιτητριών για να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται πώς και τι και γιατί θα παρατηρήσουν οτιδήποτε, αλλά επίσης ένα εργαλείο απαραίτητο για τη διεξαγωγή και την αξιολόγησή κάθε διδασκαλίας στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική κάθε εκπαιδευτικού. Στον τελευταίο άξονα θα πραγματευθούμε βασικά ζητήματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση των αναλυτικών προγραμμάτων, όπως το ζήτημα των σκοπών της αγωγής και της εκπαίδευσης, το ζήτημα της επιλογής αλλά και οργάνωσης και διάταξης των γνωστικών περιεχομένων που θα αναχθούν σε αντικείμενα διδασκαλίας.

ΕΨ 900 Εκπαιδευτική Ψυχολογία

Κατερίνα Δούναβη

Η εκπαιδευτική ψυχολογία είναι ένα σύνθετο επιστημονικό πεδίο που αφορά τις διεργασίες ανάπτυξης και μάθησης σε εκπαιδευτικά πλαίσια καθόλη τη διάρκεια της ζωής. Μελέτες από τον κλάδο της εκπαιδευτικής ψυχολογίας μας δίνουν εργαλεία για να βελτιώσουμε τη διδασκαλία, να αυξήσουμε τα κίνητρα και να αξιολογήσουμε την πρόοδο, επιτρέποντας στους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν καίριες δεξιότητες και να γίνουν πιο αποτελεσματικοί.

Αυτό το μάθημα εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στον κλάδο της Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και στη διδασκαλία ως τέχνη και επιστήμη. Στα πλαίσια του μαθήματος, εξετάζονται η γλωσσική και γνωστική ανάπτυξη, οι ατομικές διαφορές η κοινωνικοπολιτισμική διαφορετικότητα, οι μαθητές με ιδιαιτερότητες, τα κίνητρα και εύρος θεωριών μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των συμπεριφορικών, κοινωνικογνωστικών και κονστρουκτιβιστικών προσεγγίσεων. Αναλύονται συγκεκριμένες τεχνικές σχεδιασμού και διδασκαλίας και παρουσιάζονται στρατηγικές αξιολόγησης της προόδου.

II. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ (6 ECTS)

**701 Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της
Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια
Εκπαίδευση (με εφαρμογές)**

Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου

Αντικείμενο μελέτης και έρευνας είναι ο τρόπος διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο. Παρουσιάζονται βασικά στοιχεία διδακτικής της γλώσσας, η μέθοδος «Project», το περιεχόμενο και οι κατευθύνσεις των Αναλυτικών Προγραμμάτων ως προς το συγκεκριμένο μάθημα.

**702 Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της
Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
(με εφαρμογές)**

Φωτεινή Τολούδη

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες σε ολιστικούς τρόπους διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας, οι οποίοι καθιστούν το γνωστικό αντικείμενο ελκυστικό και αιτιολογούν την αναγκαιότητα της διδασκαλίας του σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Ταυτόχρονα οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εκπαιδεύονται στη μεθοδολογία κατάκτησης συγκεκριμένων δεξιοτήτων, όπως η παρατήρηση και η εξήγηση, οι οποίες αποτελούν χρήσιμο εφόδιο, όχι μόνο στην επαγγελματική αλλά και στην κοινωνική τους καθημερινότητα.

Θα αναλυθούν παραδείγματα από όλες τις ιστορικές περιόδους και από όλες τις τάξεις της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη διδασκαλία της Ιστορίας διά των ιστορικών πηγών και σε θέματα επιστημολογίας της Ιστορίας.

Θα συζητηθεί, συγκριτικά με το παρελθόν, ο πολιτικός και κοινωνικός ρόλος των σχολικών εγχειριδίων Ιστορίας. Η μορφωτική αξία αυτού του επιστημονικού πεδίου θα αναδειχθεί με παραδείγματα από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Το μάθημα έχει, κυρίως, εργαστηριακή μορφή και ολοκληρώνεται με την πρακτική άσκηση όλων των εκπαιδευόμενων σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η επαρκής προετοιμασία τους – έρευνα, εκπόνηση σεναρίων διδασκαλίας, παρουσίαση σε πλαίσιο μικροδιδασκαλίας – αποτελεί την προϋπόθεση για την έγκριση της διδασκαλίας τους σε πραγματικές συνθήκες. Για το λόγο αυτό και η ουσιαστική παρουσία τους στο μάθημα κρίνεται υποχρεωτική.

**703 Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος των
Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια
Εκπαίδευση (με εφαρμογές)**

Τριανταφυλλιά Γιάννου

Το μάθημα εστιάζει σε θεωρητικά και πρακτικά ζητούμενα σχετικά με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στη Μέση Εκπαίδευση. Εξετάζονται αναλυτικότερα οι κατευθύνσεις των Αναλυτικών Προγραμμάτων, τα σχολικά εγχειρίδια, το περιεχόμενο και η μεθοδολογία της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών (από το πρωτότυπο ή από μετάφραση) με βάση και τα πορίσματα της σύγχρονης γλωσσολογικής και παιδαγωγικής επιστήμης.

Ιδιαίτερα θα μας απασχολήσει η ανάλυση των διεθνών τάσεων στη διδασκαλία των κλασικών γλωσσών, σύμφωνα με τις οποίες μετατοπίζεται το κέντρο ενδιαφέροντος από γλωσσοκεντρικές προς κειμενοκεντρικές διδακτικές παραδόσεις - σε συνδυασμό και με ερμηνευτικές, διαθεματικές, βιωματικές ή διαπολιτισμικές προσεγγίσεις. Έμφαση θα δοθεί και στη λειτουργική αξιοποίηση ψηφιακών μέσων και πολυτροπικών σημειωτικών πόρων κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς μπορούν να συμβάλουν στην ανανέωση της διδακτικής μεθοδολογίας και πράξης.

Στη θέση της αντιπαράθεσης παλαιού-νέου, συμβατικού-καινοτόμου, θα επιχειρηθεί να διαμορφώσουμε μια συγκροτημένη πρόταση διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών, που θα βασίζεται σε μια ολιστική αναγνωστική διαδικασία (όπου η γλωσσική, η γραμματολογική και η πραγματολογική επεξεργασία θα αποτελούν μόνο ένα μέρος) σε αντιστοιχία με κατάλληλα επιλεγμένο εκπαιδευτικό υλικό και εναλλακτικές διδακτικές πρακτικές, που κάθε φορά θα καθορίζονται από τους μαθησιακούς στόχους που θέτουμε και τις εγγράμματες ταυτότητες στις οποίες θέλουμε να επικεντρωθούμε.

Στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιείται Πρακτική Άσκηση των φοιτητών/φοιτητριών σε συνεργαζόμενες σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

III. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (6 ECTS)

Α' Υποχρεωτικό: Μεθοδολογία παιδαγωγικής έρευνας

Π 1000 Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Έρευνα

Δημήτρης Σταμοβλάσης

Το μάθημα αυτό έχει τρία μέρη: (α) Επιστημολογικές προϋποθέσεις της Μεθοδολογίας της Έρευνας, (β) Μεθοδολογία και (γ) Εισαγωγή στις βασικές έννοιες της Στατιστικής.

(α) Επιστημολογικές προϋποθέσεις της Μεθοδολογίας: Στο πρώτο μέρος θα γίνει εισαγωγή στις επιστημολογικές προϋποθέσεις της επιστημονικής έρευνας, όπως έννοια και σκοπός της επιστήμης, γενίκευση, επιστημονική εξήγηση και πρόγνωση, διατύπωση και έλεγχος υποθέσεων, εμπειρικό περιεχόμενο των υποθέσεων και θεωριών, διεύρυνση της γνώσης και επιστημονική πρόοδος. Διαφορές και ομοιότητες των Φυσικών και των Κοινωνικών Επιστημών: νομοθετικές και ιδιογραφικές επιστήμες.

(β) Μεθοδολογία: Στο δεύτερο μέρος θα αναπτυχθούν οι κυριότερες μέθοδοι συλλογής δεδομένων, όπως η συνέντευξη, επισκόπηση, παρατήρηση, κοινωνιομετρία κλπ. και θα αναλυθούν οι διαφορετικές λειτουργίες των ποσοτικών και των ποιοτικών μεθόδων στο πλαίσιο της λογικής της επιστημονικής έρευνας.

(γ) Εισαγωγή στη Στατιστική: Εδώ θα εξηγηθούν οι βασικές έννοιες της Περιγραφικής Στατιστικής, όπως οι δείκτες κεντρικής τάσης, δείκτες διασποράς, κατανομές συχνότητας των μεταβλητών, διασταύρωση μεταβλητών σε πίνακες διπλής εισόδου, δείκτες στατιστικής συνάφειας, απλή ανάλυση δεδομένων. Στο δεύτερο μέρος θα αναπτυχθούν ορισμένες βασικές έννοιες της Επαγωγικής Στατιστικής, όπως η κανονική κατανομή, τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας, τα διαστήματα εμπιστοσύνης και ο στατιστικός έλεγχος των υποθέσεων. Επισημαίνεται ότι η κατανόηση της θεματικής τόσο της Μεθοδολογίας όσο και της Στατιστικής απαιτεί ουσιαστικά την παρακολούθηση του μαθήματος.

Οι εξετάσεις γίνονται με γραπτές δοκιμασίες και με εκπόνηση μικρών εργασιών.

Β' Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά

Π 1404 Εκπαίδευση και φύλο

Όλγα Παντούλη

Το μάθημα έχει ως στόχο να εισαγάγει ορισμένες γενικές θεωρίες και βασικές έννοιες για το φύλο, αλλά και εμπειρική έρευνα σχετικά με θέματα ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση. Το μάθημα εστιάζει στην εκπαίδευση και στο πώς οι σχέσεις των φύλων επηρεάζουν και διαφοροποιούν την εκπαίδευση. Τρία κύρια θέματα θα δομήσουν το μάθημα: βασικές έννοιες των σχέσεων των φύλων, ταυτότητες φύλου και διαδικασίες στο σχολείο, ερευνητικές προσεγγίσεις για το φύλο στην εκπαίδευση. Η πρόθεση είναι να διευρύνουν τις γνώσεις τους οι φοιτητές και οι φοιτήτριες για τις τρέχουσες θεωρίες, την έρευνα και την πρακτική σχετικά με τον αντίκτυπο των φύλων στην εκπαίδευση. Θα παρουσιαστούν δεδομένα κυρίως από την ελληνική πραγματικότητα, αλλά και μια διεθνή οπτική.

Π 1507 Ιστορία της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Το "παράδειγμα" των Φιλοσοφικών Σχολών

Βασίλης Α. Φούκας

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να μελετήσουν οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες σε αυτό την εξέλιξη της ελληνικής Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης διαχρονικά, από το 1837, έτος ίδρυσης και λειτουργίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, έως τη Μεταπολίτευση (1974). Η έμφαση θα δοθεί στις Φιλοσοφικές Σχολές των δύο Πανεπιστημίων, Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Οι επιμέρους στόχοι του σεμιναρίου μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- α) να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες στο σεμινάριο τις
 ιδιαίτερες συνθήκες ίδρυσης και λειτουργίας των δύο Πανεπιστημίων (1837 και 1926 αντίστοιχα),
 β) να μελετήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του διδακτικού προσωπικού των δύο Σχολών, δια-
 χρονικά και συγκριτικά, και να προβληματιστούν για την απουσία των γυναικών-
 καθηγητριών,
 γ) να μελετήσουν τα προγράμματα σπουδών και να ερμηνεύσουν κάθε φορά τον
 προσανατολισμό
 τους (επιστημονικός ή/και επαγγελματικός),
 δ) να μελετήσουν και να ερμηνεύσουν την κοινωνική φυσιογνωμία των δύο Σχολών,
 ε) να μελετήσουν και να ερμηνεύσουν τη διάσταση του φύλου στην Ανώτατη Εκπαίδευση,
 στ) να παρουσιάσουν και να ερμηνεύσουν το περιεχόμενο των παιδαγωγικών σπουδών στις
 δύο Σχο-
 λές, διαχρονικά και συγκριτικά.

Στο σεμινάριο αυτό οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έρθουν σε επαφή με πολλαπλές πηγές (νομοθε-τικά κείμενα, αρχειακό υλικό: πρακτικά συνεδριάσεων, εκθέσεις πεπραγμένων, επετηρίδες, εφημερίδες Η θεσμοποίηση της Παιδαγωγικής Επιστήμης στην Ευρώπη αρχίζει με την εμφάνιση έντονου ενδια-φέροντος για την πειραματική έρευνα και υλοποιείται μέσω της ίδρυσης εργαστηρίων, ιδρυμάτων και συνδέσμων καθώς και μέσω της δημιουργίας μιας σειράς εξειδικευμένων εντύπων (περιοδικών) και της διοργάνωσης εθνικών και διεθνών συνεδρίων. και ημερολόγια κ.λπ.) για την αναπαράσταση του ιστορικού φαινομένου, τις οποίες θα κληθούν να προσεγγίσουν με δύο, κυρίως, μεθοδολογικά “παραδείγματα” ανάλυσης και ερμηνείας, την ιστορική-ερμηνευτική μέθοδο και την ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, με κριτήριο κάθε φορά τη μορφή του προς εξέταση υλικού.

Π 1602 Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην Παιδαγωγική [Θα ανακοινωθεί]

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην ποιοτική μεθοδολογία, εφαρμοσμένη στην Παιδαγωγική, την Ψυχολογία, τις Επιστήμες της Αγωγής και στις Κοινωνικές Επιστήμες γενικότερα. Αναλύονται οι βασικές φιλοσοφικές θεωρήσεις της κοινωνικής πραγματικότητας και το επιστημολογικό πλαίσιο που διέπει την ποιοτική μεθοδολογία. Αποδίδεται έμφαση στο σχεδιασμό και την υλοποίηση ερευνητικών σχεδίων με τις βασικές μεθόδους συλλογής δεδομένων, όπως η συνέντευξη, η παρατήρηση και οι ομάδες εστίασης. Παρουσιάζονται, επίσης, οι κυριότερες μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων, όπως η ανάλυση λόγου, η θεμελιωμένη θεωρία, η θεματική ανάλυση, οι φαινομενολογικές και ερμηνευτικές μέθοδοι, η αφηγηματική ανάλυση και η ανάλυση περιεχομένου. Ακόμη, εξετάζονται οι μεθοδολογίες εθνογραφικών προσεγγίσεων και έρευνας δράσης. Επιπλέον, εξετάζονται κριτήρια αξιολόγησης, καθώς και ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας στην ποιοτική κοινωνική έρευνα. Τέλος, παρουσιάζονται σύγχρονες εφαρμογές της τεχνολογίας που υπηρετούν την ποιοτική έρευνα, όπως δημοφιλή λογισμικά που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση δεδομένων.

Π 1707 Σύγκριση προγραμμάτων διδασκαλίας Ελλάδας και Γερμανίας Αναστασία Κεσίδου

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες διεθνείς τάσεις ανάπτυξης προγραμμάτων διδασκαλίας, να συγκρίνουν βασικές διαστάσεις του γερμανικού και του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, να ανιχνεύσουν την εκπαιδευτική πολιτική που αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή των προγραμμάτων

διδασκαλίας στις δύο χώρες και να ασκηθούν στην ανάλυση των προγραμμάτων διδασκαλίας (curriculum analysis).

Περιεχόμενο μαθήματος: Σύγκριση, προγράμματα διδασκαλίας, εκπαίδευση στην Ελλάδα και τη Γερμανία: εισαγωγή στη θεματική (1ο μάθημα), Διεθνείς συγκριτικές μελέτες επίδοσης των μαθη-τών και προγράμματα διδασκαλίας (2ο μάθημα), Τύποι προγραμμάτων διδασκαλίας (περιεχομένου, στοχοκεντρικό, διαδικασίας, αποτελέσματος) - ομάδα σχεδιασμού του προγράμματος διδασκαλίας (3ο μάθημα), Σκοποί και στόχοι, περιεχόμενα, μέθοδοι, μέσα διδασκαλίας και μάθησης, αξιολόγηση προ-γραμμάτων διδασκαλίας (4ο, 5ο και 6ο μάθημα), «Γιατί σύγκριση;» Στόχοι και κατευθύνσεις της Συ-γκριτικής Παιδαγωγικής (7ο μάθημα), Η εκπαίδευση στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανί-ας (8ο μάθημα), Από τα Αναλυτικά Προγράμματα (1985) στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προ-γραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) (2003) (9ο μάθημα), Νέα πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών (2011) (10ο μάθημα), Προγράμματα Διδασκαλίας στη Βάδη-Βυρτεμβέργη: οι μεταρρυθμίσεις του 1994 και του 2004 - προετοιμασία του νέου Προ-γράμματος Σπουδών (2016) (11ο μάθημα), Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.), Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) και σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας στην Ελλάδα (12ο μάθημα), Το Πρόγραμμα Διδασκαλίας της Ιστορίας στη Βάδη-Βυρτεμβέργη (13ο μάθημα).

**Π 1807 Συνεχιζόμενη εκπαίδευση. Δια Βίου μάθηση.
Θεωρία & πράξη**

Γεώργιος Ζαρίφης

Το μάθημα αυτό έχει ως κύριο στόχο την εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με εκείνα τα ζη-τήματα που σχετίζονται με το περιεχόμενο των όρων Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθη-ση και με τον προσδιορισμό του πλαισίου αναφοράς τους, το οποίο αν και στις συνειδήσεις των περισ-σότερων ταυτίζεται με την εκπαίδευση των ενηλίκων, δεν περιορίζεται μόνο σε αυτήν. Συγκεκριμένα στο μάθημα παρουσιάζονται και ερμηνεύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δύο εννοιών, αλλά και το πως αυτές συνδέονται μεταξύ τους σε πρακτικό κυρίως επίπεδο μέσω τυπικών, μη τυπικών ή κατά συνθήκη τυπικών εκπαιδευτικών διαδικασιών αλλά και μέσω άτυπων διαδικασιών μάθησης. Εξετάζε-ται επίσης ο τρόπος με τον οποίο οι δύο αυτές έννοιες εξελίσσονται ιστορικά καθώς και πως διαφορο- ποιούνται από την τυπική σχολική εκπαιδευτική διαδικασία. Θίγεται ακόμη ο ρόλος πολλών διεθνών οργανισμών που για μεγάλο χρονικό διάστημα προσδιόρισαν το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά των παραπάνω εννοιών, αλλά και θεσμών όπως το πανεπιστήμιο που έχει πλέον αναλάβει πρωτεύο-ντα ρόλο στην ανάπτυξή τους ως ξεχωριστό πεδίο μελέτης, ενώ εξετάζεται και ο βαθμός στον οποίο η εξέλιξη στην οικονομία και στην αγορά εργασίας και έννοιες όπως ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο, επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύονται και συνδιαμορφώνονται ανταποκρινόμενες κυρίως στις απαιτήσεις των σύγχρονων οργανισμών μάθησης. Το μάθημα πέρα από τα θεωρητικά ζητήματα τα οποία θίγει, εξετάζει και πολλά πρακτικά θέματα που αφορούν σε στρατηγικές και τρόπους μάθη-σης (συνειρμική, κοινωνική, εμπειρική, ενορατική, μετασχηματιστική και αυτο-διαχειριζόμενη μάθη-ση) με ιδιαίτερες αναφορές στη σημασία των κύκλων μάθησης στους ενηλίκους (Neugarten, Havinghurst, κ.ά.), στην ψυχο- κοινωνική προσέγγιση στη μάθηση σε σχέση με τα στάδια ανάπτυ-ξης (Erikson, Loevinger, Perry, Gagné, κ.ά.) και στα βασικά χαρακτηριστικά της εμπειρικής μά-θησης (Dewey, Lewin, Piaget και Kolb). Θα εξεταστούν ακόμη η ανδραγωγική προσέγγιση του Malcolm Knowles, η σημασία της κριτικής σκέψης στη μάθηση των ενηλίκων και η προσέγγιση του Paulo Freire που ενισχύει την αντίληψη για τη μάθηση ως χειραφετητική διαδικασία, καθώς και οι αντιλήψεις των Jack Mezirow, Stephen Brookfield και Donald Schön για τη σημασία του κριτι-κού στοχασμού στη μάθηση και εκπαίδευση των ενηλίκων, του Rogers και

των Hammond & Collins για την αυτοδιαχειριζόμενη μάθηση, αλλά και των Argyris & Schön, και Marsick & Watkins για τη σημασία της μάθησης στον οργανισμό. Στο μάθημα θα γίνει επίσης ανάλυση συγκεκριμένων θεμάτων που αφορούν στην πρόσβαση και συμμετοχή των ενηλίκων σε οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες (με ιδιαίτερες αναφορές στις προσεγγίσεις των Miller, Tough, Rubenson και Cross), σε επιθυμητές μεθόδους διδασκαλίας ενηλίκων (με ιδιαίτερη αναφορά στις προσεγγίσεις των Long, Knox, Brunner, Dewey, Illich, Freire, Knowles, Illeris και Rogers) και σε ζητήματα μεθόδευσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας στους ενηλίκους κατά τον Cyril O'Houle. Τέλος θα γίνει αναφορά σε ζητήματα που αφορούν στη σημασία της χρήσης νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση των ενηλίκων (εξ αποστάσεως εκπαίδευση, e-learning, e-training), στο ρόλο του οργανισμού μάθησης στην ανάπτυξη και βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων, στη διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας και στο ρόλο και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων.

Π 1812 *Παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων στην εκπαίδευση: ζητήματα κινητοποίησης και πρόσβασης σε οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες*

Αχιλλέας Παπαδημητρίου

Στο συγκεκριμένο μάθημα μελετάται και αναλύεται ο ρόλος της 'δύναμης' ή του κινήτρου που βρίσκεται πίσω από τη συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση, αλλά και η σύνδεση του με τη μάθηση εν γένει, παράμετροι οι οποίες αποτελούν για όσους ασχολούνται τόσο θεωρητικά όσο και ερευνητικά, αλλά και πρακτικά με το πεδίο μελέτης που αφορά στην εκπαίδευση των ενηλίκων, το μεγαλύτερο ίσως κεφάλαιο στην κατανόηση τόσο των ενδογενών όσο και των εξωγενών 'μηχανισμών' που καθορίζουν το λειτουργικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ένας ενήλικος ενεργοποιείται, για να πετύχει την ικανοποίηση των μαθησιακών του αναγκών, μέσα από συνειδητά οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες τυπικού, μη τυπικού ή και άτυπου χαρακτήρα. Παρά τις μέχρι σήμερα προσεγγίσεις φαίνεται πως δεν υπάρχει, ακόμη τουλάχιστον, ένα σαφές συναινετικά δομημένο θεωρητικό πλαίσιο το οποίο να εξηγεί με επάρκεια τις συνθήκες εκείνες οι οποίες ενισχύουν ή δυσκολεύουν τη συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση. Παρά τα διαφορετικά πολλές φορές συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν οι ερευνητές με τη χρήση των παραπάνω τρόπων συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων τους, στην αγγλοαμερικάνικη τουλάχιστον βιβλιογραφία, υπάρχει ωστόσο αρκετή συνάφεια ώστε να είμαστε σε θέση να προσδιορίσουμε τους σημαντικότερους παράγοντες συμμετοχής. Το κατά πόσο φυσικά οι έρευνες που έγιναν και γίνονται στο συγκεκριμένο χώρο απαντούν επαρκώς στα ερωτήματα που αφορούν στη γενικότερη στάση των συμμετεχόντων απέναντι στη μάθηση –δηλαδή τον μαθησιακό τους προσανατολισμό ο οποίος εμμέσως τους οδηγεί στην αναζήτηση εκπαιδευτικών ευκαιριών με στόχο την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη- είναι ένα ζήτημα που απαιτεί περαιτέρω μελέτη και ενδεχομένως και τη χρήση ή την επινόηση νέων μεθοδολογικών εργαλείων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων. Στο μάθημα αναλύονται διεξοδικά οι θεωρητικές προσεγγίσεις των O' Houle, Miller, Boshier, Rubenson, Aslanian & Brickell, Darkenwald & Merriam, Cookson, Tough, De Montlibert, Hedoux, Darkenwald & Valentine, και Cross, με αντίστοιχες αναφορές σε συνθετικές προσεγγίσεις που αφορούν στη συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση όπως το παράδειγμα της ομαδοποίησης μεταβλητών (Recruitment Paradigm), τα προσδοκώμενα οφέλη (Anticipated Benefits Model), ο συνδυασμός των ευνοϊκών περιστάσεων (Combination of Favourable Circumstances), το μοντέλο της ψυχοκοινωνικής αλληλεπίδρασης (Psycho-Social Interaction Model), και το μοντέλο της 'Αλυσίδας Αντιδράσεων' (C.O.R - Chain Of Response Model).

Π 1902 Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ με εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες**Δημήτρης Σταμοβλάσης
Χαράλαμπος Τσανίδης**

Το μάθημα περιέχει μία συνοπτική εισαγωγή στις προϋποθέσεις της χρήσης του Η/Υ και επικεντρώνεται στις βασικές εντολές του λογισμικού IBM/SPSS, οι οποίες εφαρμόζονται παραδειγματικά στην ανάλυση δεδομένων κοινωνικών ερευνών, που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα σε διδακτικά/ερευνητικά πλαίσια του Τομέα Παιδαγωγικής. Το μάθημα εστιάζει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα παραπάνω λογισμικά και στην απόκτηση μικρής εμπειρίας στην ανάλυση ερευνητικών δεδομένων. Η παρουσία είναι υποχρεωτική, καθώς και η διεκπεραίωση και παράδοση μικρών εργασιών που γίνονται κατά την διάρκεια των συναντήσεων.

Π 2106 Παιδαγωγικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών**Μάρω Δόικου**

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση από την πλευρά των φοιτητών/φοιτητριών των μαθησιακών, γνωστικών και ψυχοκοινωνικών παραμέτρων των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών. Το μάθημα εστιάζει στις μαθησιακές δυσκολίες στην ανάγνωση, την ορθογραφημένη γραφή και την παραγωγή γραπτού λόγου. Καταρχήν επιχειρείται η εννοιολογική διασαφήνιση της σχετικής ορολογίας και συζητούνται ζητήματα ορισμού. Γίνεται παρουσίαση των αιτιολογικών παραγόντων των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών και των χαρακτηριστικών που εμφανίζουν οι συγκεκριμένοι μαθητές στον μαθησιακό και τον γνωστικό τομέα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις δυσκολίες που βιώνουν οι μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες σε συναισθηματικό επίπεδο καθώς και στην αλληλεπίδρασή τους με τους συνομηλίκους τους σε συνάρτηση με το σχολικό πλαίσιο στο οποίο φοιτούν και τις στάσεις των εκπαιδευτικών και των γονέων τους. Μέσα από το μάθημα γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί η αλληλεπίδραση των επιμέρους παραμέτρων των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών και η αναγκαιότητα μιας σφαιρικής εκπαιδευτικής παρέμβασης για την αντιμετώπισή τους.

Π 2201 Στόχοι και κατευθύνσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση**Αναστασία Κεσίδου**

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να ευαισθητοποιηθούν ως μελλοντικοί εκ-παιδευτικοί σχετικά με την ετερότητα στην κοινωνία και την εκπαίδευση, να κατανοήσουν τη φιλοσοφία της διαπολιτισμικής προσέγγισης σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής και εκπαιδευτικής πράξης και να εφαρμόσουν τη διαπολιτισμική θεωρία σε βασικά πεδία της μειονοτικής εκπαίδευσης στην Ελ-λάδα.

Περιεχόμενο μαθήματος: Εισαγωγή στη θεματική (1ο μάθημα), Ο Μαρσίντ, μαθητής αλβανικής καταγωγής της Α΄ Γυμνασίου σε σχολείο της Κεντρικής Μακεδονίας: μια μελέτη περίπτωσης (2ο μάθημα), Μοντέλα διαχείρισης της ετερότητας στην εκπαίδευση (αφομοίωση, ενσωμάτωση, πολυπολι-τισμικό, αντιρατσιστικό): τί δεν είναι η διαπολιτισμική εκπαίδευση (3ο μάθημα), Αξιώματα, αρχές και στόχοι της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης- η διαχείριση της εκπαιδευτικής ετερότητας στην Ελλάδα, την Ευρώπη και αλλού (4ο και 5ο μάθημα), Στερεότυπα, προκαταλήψεις, ρατσισμός (6ο και 7ο μάθη-μα), Η ένταξη των Ελληνοποντίων στην ελληνική εκπαίδευση και την αγορά εργασίας (8ο μάθημα), Η μειονοτική εκπαίδευση στη Δυτική Θράκη (9ο μάθημα), Διγλωσσία και εκπαίδευση (10ο μάθημα), Διαπολιτισμική εκπαίδευση, προγράμματα διδασκαλίας και σχολικά εγχειρίδια (11ο μάθημα), Η δια-πολιτισμική εκπαίδευση στα Βαλκάνια (12ο μάθημα), Η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση (13ο μάθημα).

Π 3003 Ψυχολογία του εφήβου**Μάρω Δόικου**

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων για την ανάπτυξη του εφήβου και η κατανόηση, από την πλευρά των φοιτητών/φοιτητριών, των προκλήσεων και των δυσκολιών που αντιμετωπίζει στο κοινωνικό και σχολικό περιβάλλον. Καταρχήν παρουσιάζονται θέματα που αφορούν τη γνωστική, ηθική και ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη στην εφηβεία. Στη συνέχεια, εξετάζονται διεξοδικά επιμέρους θέματα που σχετίζονται με τη διαμόρφωση της ταυτότητας κατά την εφηβεία σε συνάρτηση με τις απαιτήσεις του οικογενειακού, κοινωνικού και εκπαιδευτικού περιβάλλοντος καθώς και με τη μετάβαση στην ενήλικη ζωή. Στο πλαίσιο αυτό, το μάθημα εστιάζει σε επιμέρους θέματα που σχετίζονται με την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση του εφήβου, τον ρόλο των συνομηλίκων και των φιλικών σχέσεων, τον ρόλο των κοινωνικών δικτύων και της χρήσης του διαδικτύου, τον επαγγελματικό προσανατολισμό και τις επαγγελματικές επιλογές, τις απαιτήσεις του σχολείου και τη σχολική διαρροή, τις ψυχοκοινωνικές δυσκολίες του εφήβου. Τα παραπάνω εξετάζονται σε σχέση με μια σειρά από παράγοντες (κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, πολιτισμικό υπόβαθρο, φύλο, οικογενειακές σχέσεις). Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη στάση και τους παιδαγωγικούς χειρισμούς που καλείται να υιοθετήσει ο εκπαιδευτικός για την ενίσχυση της μαθησιακής πορείας και της κοινωνικοποίησης των εφήβων.

Π 3007 *Ιστορία της παιδικής ηλικίας (19ος-20ός αιώνας): Σχολείο, Οικογένεια, Κοινωνία*

Βασίλης Α. Φούκας

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να μελετηθούν οι τρόποι με τους οποίους συγκροτήθηκε η παιδική ηλικία και η παιδικότητα διεθνώς και στην Ελλάδα κατά τον 19ο και 20ό αιώνα. Ειδικότερα, στο σεμινάριο αυτό θα διερευνηθεί το περιεχόμενο που αποδίδεται στην παιδική ηλικία σε διάφορες περιόδους και σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, οι κυρίαρχες αντιλήψεις που διαμορφώνουν τα αποδεκτά πρότυπα του παιδιού, τα όρια που σηματοδοτούν το πέρασμα από τη μία φάση της ζωής του ανθρώπου στην επόμενη, παιδική ηλικία-εφηβεία-νεότητα. Ως προς τα χρονικά όρια, θεωρούμε ότι κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ού αιώνα (μέχρι τη Μικρασιατική Καταστροφή) αποκρυσταλλώθηκαν βασικές απόψεις αναφορικά με το παιδί στη νεοελληνική κοινωνία. Στην περίοδο αυτή διαμορφώθηκαν οι συγκυρίες και το ιδεολογικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκαν οι προβληματισμοί ως προς τα αποδεκτά πρότυπα συμπεριφοράς του παιδιού, τους κοινωνικούς ρόλους ανάλογα με το φύλο ή την κοινωνική καταγωγή και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, θα διερευνηθούν:

- α) Η παιδαγωγική θεωρία και η αντιμετώπιση του παιδιού, της παιδικής ηλικίας και της παιδικότητας εξελικτικά. Θα μελετηθούν οι διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται στις απόψεις των εκπροσώπων του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, στους πρώτους παιδαγωγούς του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, στους εκπροσώπους της Ερβαρτιανής Παιδαγωγικής, και, τέλος, στους εκπροσώπους της Νέας Αγωγής κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Θα επιχειρήσουμε να αποτυπώσουμε με βάση τα ίδια τα κείμενα την πορεία κατά την οποία το παιδί μεταβάλλεται, σταδιακά, από παθητικό δέκτη σε κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- β) Η εκπαιδευτική νομοθεσία και οι σχετικές ρυθμίσεις. Θα καταγραφούν και θα μελετηθούν οι νομοθετικές ρυθμίσεις που σχετίζονται γενικότερα με το παιδί και την παιδική ηλικία (στο πλαίσιο της οικογένειας και της κοινωνίας) και, ειδικότερα, θα μελετηθούν οι νομοθετικές ρυθμίσεις που σχετίζονται με τη θέση και τα δικαιώματα του παιδιού στο σχολείο.
- γ) Η σχολική ζωή, οι σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς και την ομάδα των συνομηλίκων. Θα μελετηθούν διαστάσεις της εκπαιδευτικής πραγματικότητας (σκοπός-στόχοι, περιεχόμενο εκπαίδευσης, πολιτισμικά πρότυπα, σχολικές δραστηριότητες, Γυμναστική, Εργόχειρα, σχολικές γιορτές, σχολικές εκδρομές, οι τύποι των σχολείων και οι ανάγκες των παιδιών που καλύπτονται εξελικτικά: Σχολεία αρρένων-θηλέων, Ορφανοτροφεία (Αμαλίο, Παπάφειο,

Χατζηκώνστα κ.ά.), ιδρύματα-άσυλα, επαγγελματικά σχολεία αρρένων, οικοκυρικές σχολές θηλέων, Νυχτερινά και Κυριακά σχολεία (Σχολεία Κυριακής Κ. Παρρέν, Παρνασσού), Ειδικά Σχολεία (Σχολή Τυφλών Καλλιθέας).

δ) Το παιδί στην ελληνική οικογένεια. Σχέσεις γονέων-παιδιών. Παιδιά σε αγροτικές και εργατικές οικογένειες. Παιδιά στον αστικό και αγροτικό χώρο. Αποδεκτές συμπεριφορές στην ιδιωτική ζωή και στον δημόσιο χώρο. Παιδιά σε συνθήκες πολέμων και προσφυγιάς.

ε) Το παιδί στην ελληνική κοινωνία: Αντιλήψεις, κυρίαρχες αξίες και στάσεις για το παιδί. Πρότυπα συμπεριφοράς-κανονιστικός λόγος για το παιδί. Κοινωνικοί ρόλοι ανάλογα με το φύλο-Συμπεριφορές αγοριών-κοριτσιών. Κοινωνικοί ρόλοι ανάλογα με την κοινωνική προέλευση. Το παιδί στην ελληνική ύπαιθρο και στην πόλη. στ) Παιδιά στον αγώνα της επιβίωσης. Η παιδική εργασία κατά τον 19ο αιώνα. Ρυθμίσεις στις αρχές του 20ού αιώνα. Συνθήκες εργασίας. Νυχτερινά σχολεία. Εγκαταλειμμένα και περιπλανώμενα παιδιά. Τα παιδιά του δρόμου - Ιδρύματα και Άσυλα παιδιών.

ζ) Άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με το παιδί, την παιδική ηλικία και το σχολείο: παιδικά αναγνώσματα, παιδικά παιχνίδια, παιδικά περιοδικά (Η Διάπλασις των παιδών κ.ά.), παιδική ενδυμασία (μαθητική ποδιά), η παιδική ηλικία και ζωή μέσα από τη Λογοτεχνία, η παιδική ηλικία και ζωή μέσα από τη Ζωγραφική.

Π 3014 Κοινωνιολογική ανάλυση της γνώσης και των εκπαιδευτικών πρακτικών

Αντιγόνη Σαρακινιώτη

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η κοινωνιολογική ανάλυση της εκπαιδευτικής γνώσης και των παιδαγωγικών εφαρμογών της στο σχολείο. Σκοπό έχει την υποστήριξη των φοιτητών και των φοιτητριών στην κατανόηση της σχέσης του προγράμματος σπουδών, του σχολικού πλαισίου και της μορφής των παιδαγωγικών σχέσεων με την πολιτισμική αναπαραγωγή και τις διαδικασίες συγκρότησης των ταυτοτήτων των συμμετεχόντων σε κάθε εκπαιδευτική διαδικασία. Το μάθημα θα βασιστεί θεωρητικά στις ορίζουσες της μπερσταϊνικής οπτικής για την εκπαίδευση, η οποία παρέχει χρήσιμα εργαλεία στους εκπαιδευτικούς τόσο για την πραγμάτωση του παιδαγωγικού τους έργου σε διαφορετικά σχολικά περιβάλλοντα όσο και για τον συνεχή αναστοχασμό της παιδαγωγικής τους δράσης στην καθημερινή ζωή του σχολείου. Σύμφωνα με αυτή, κομβικής σημασίας για τη μελέτη του κοινωνικού και πολιτικού χαρακτήρα των διαδικασιών επιλογής, οργάνωσης και αξιολόγησης της εκπαιδευτικής γνώσης είναι οι έννοιες της εκπαιδευτικής πρακτικής και της αναπλαισίωσης, οι οποίες θα αξιοποιηθούν για την προσέγγιση και ανάλυση διαφορετικών μορφών οργάνωσης της γνώσης (μονοεπιστημονικότητα, διεπιστημονικότητα, διαθεματικότητα) και των παραδοχών τους. Το μάθημα αξιοποιεί παραδείγματα από την τελευταία αναμόρφωση των ελληνικών προγραμμάτων σπουδών με σκοπό την παρακολούθηση και την κατανόηση της στροφής του ελληνικού σχολείου στην ανάπτυξη ικανοτήτων (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες), αλλά και υλικό σχετικά με την προώθηση των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα διεθνώς.

Π 3016 Εκπαιδευτική πολιτική

Κωνσταντίνος Τσιούμης

Περιεχόμενα: Ιστορικός και Κοινωνικός Τόπος της Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Η έννοια του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και της εκπαιδευτικής πολιτικής. Τα χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής πολιτικής. Εκπαιδευτική πολιτική και εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Εκπαίδευση και εκσυγχρονισμός. Εκπαίδευση και ανθρώπινο κεφάλαιο. Οι κυριότεροι συντελεστές της εκπαιδευτικής πολιτικής. Ο ρόλος των Διεθνών Οργανισμών στην εκπαιδευτική πολιτική. Συγκεντρωτισμός και αποκεντρωτισμός στην εκπαίδευση. Το νεοφιλελεύθερο μοντέλο. Τύπος και εκπαιδευτική πολιτική. Η πολιτική του αναλυτικού προγράμματος. Σχολική ηγεσία και

διοίκηση της εκπαίδευσης. Διαπολιτισμική εκπαιδευτική πολιτική. Ερμηνευτικά σχήματα της εκπαιδευτικής πολιτικής. Η έρευνα της εκπαιδευτικής πολιτικής.

**Π 3017 *Μειονοτική Εκπαιδευτική Πολιτική και
Εκπαίδευση Ξενόφωνων στη σύγχρονη Ελλάδα* Κωνσταντίνος Τσιούμης**

Η μειονοτική εκπαιδευτική πολιτική του ελληνικού κράτους ακολούθησε σε ένα βαθμό την ανάπτυξη του ελληνικού εθνικισμού και τη γεωγραφικά επέκταση των συνόρων του. Σημείο τομή αποτέλεσε η ένταξη των λεγόμενων Νέων Χωρών στο Κράτος. Η αύξηση του αριθμού των ετερόγλωσσων και γενικά των μειονοτικών πληθυσμών είχε ως άμεση συνέπεια την ανάπτυξη πολιτικών για την εκπαιδευτική διαχείριση αυτών των πληθυσμών. Κύριο ζητούμενο η εθνική, γλωσσική και πολιτισμική ομοιογενοποίηση και βασικό εργαλείο η αφομοίωση. Παράλληλα όμως με την αφομοίωση, που προτάχθηκε για ξενόφωνους και όχι μόνο πληθυσμούς με διακυμάνσεις, αναπτύχθηκαν και άλλες μειονοτικές πολιτικές προσαρμοσμένες στα ζητούμενα και στις υποχρεώσεις του κράτους. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου μαθήματος αναλύεται η διαδικασία αυτή από την περίοδο του μεσοπολέμου ως τις μέρες μας.

**Π 3022 *Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης
Γλώσσας (Γ2)* Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου**

Αποτελεί κοινή παραδοχή η διαρκώς αυξανόμενη ανάγκη για την εκμάθηση της ελληνικής σε προσφυγικούς/μεταναστευτικούς πληθυσμούς. Το συγκεκριμένο μάθημα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη αυτή και με βάση ποιοτικά χαρακτηριστικά, εστιάζει στην παροχή θεωρητικών και μεθοδολογικών/πρακτικών γνώσεων σε φοιτητές/τριες που επιθυμούν να διδάξουν την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2) σε μαθητές/τριες με μεταναστευτική/προσφυγική βιογραφία. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι θεωρίες εκμάθησης μιας Γ2, μελετάται το φαινόμενο της διγλωσσίας και η επίδρασή του τόσο στη γλώσσα όσο και στη σκέψη του/της δίγλωσσου ομιλητή/τριας, παρουσιάζονται οι σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της Γ2 με έμφαση στην προφορά, στο λεξιλόγιο και στη γραμματική και διερευνώνται αναλυτικά τα λάθη των διδασκομένων την ελληνική ως Γ2 σε μια προσπάθεια πληρέστερης κατανόησης των γλωσσικών και κατ' επέκταση διδακτικών αναγκών τους. Το μάθημα ολοκληρώνεται με την εφαρμογή δημιουργικών δραστηριοτήτων προκειμένου οι φοιτητές/τριες να είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν με επιτυχία στη νέα αυτή εκπαιδευτική ανάγκη και τάση.

**Π 3031 *Προϋποθέσεις έρευνας στη συμμετοχή
ενηλίκων στην εκπαίδευση* Αχιλλέας Παπαδημητρίου**

Σε αυτό το μάθημα αναλύονται οι προϋποθέσεις και οι μεταβλητές οι οποίες αφορούν στην έρευνα για τη συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση και κατάρτιση. Το βασικότερο ερώτημα το οποίο απασχόλησε και συνεχίζει να απασχολεί τους ερευνητές στο συγκεκριμένο πεδίο μελέτης της εκπαίδευσης ενηλίκων έχει δύο συνιστώσες και είναι το εξής: «Ποιοι ενήλικοι και για ποιους λόγους συμμετέχουν στην εκπαίδευση;». Ακόμη και αν η απάντηση σε ένα τέτοιο ερώτημα θεωρηθεί από κάποιους ως δεδομένη ή απλή κάθε άλλο παρά έτσι είναι. Για τους περισσότερους μελετητές και θεωρητικούς στο χώρο η συμμετοχή συνδέεται περισσότερο με τα κίνητρα (επίτευξης ή μάθησης) παρά με κάποια ουσιαστική ανάγκη για ανάπτυξη του ατόμου (είτε αυτή πηγάζει από το ίδιο το άτομο είτε έρχεται ως αποτέλεσμα εξωτερικών παραγόντων).

**Π 3036 *Σύγχρονα θέματα στην εκπαίδευση: Συμμετοχικές,
διαλογικές και συνεργατικές προσεγγίσεις* Σοφία Αυγητίδου**

Το μάθημα αυτό συζητά τις βασικές αρχές, προϋποθέσεις και διαδικασίες μιας συμμετοχικής, διαλογικής και συνεργατικής εκπαίδευσης και υποστηρίζει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στην αξιοποίησή τους στον σχεδιασμό των διδακτικών τους σεναρίων ή/και πρακτικών. Έχει ως αφετηρία μία κριτική θεώρηση των εκπαιδευτικών πεποιθήσεων αλλά και των εκπαιδευτικών πρακτικών στη σχολική τάξη και υποστηρίζει τους/τις υποψήφιους/ες εκπαιδευτικούς ως ερευνητές/τριες και αναστοχαζόμενους/ες επαγγελματίες. Στο μάθημα επεξεργαζόμαστε κριτικά τις υπάρχουσες προσωπικές θεωρίες των φοιτητών και φοιτητριών και δίνουμε ευκαιρίες για αναστοχασμό και επανατοποθέτηση. Αξιοποιούνται σύγχρονες θεωρίες για τους τρόπους μάθησης, τη σημασία του κοινωνικο-πολιτισμικού πλαισίου και η θεώρηση των παιδιών ως δρώντων προσώπων για την ανάδειξη αρχών και πρακτικών κατά την διδασκαλία και την μάθηση. Εκπαιδευτικά θέματα που αναλύονται είναι η συμμετοχή των μαθητών και μαθητριών στην εκπαιδευτική διαδικασία (προϋποθέσεις, διαδικασίες και στρατηγικές), η λεκτική αλληλεπίδραση στη σχολική τάξη και ο διερευνητικός διάλογος, η διαφοροποίηση της διδασκαλίας και της μάθησης, η συνεργατική μάθηση και η κριτική και δημιουργική σκέψη στην εκπαίδευση.

Π 3038 Κοινωνική ένταξη και κλίμα αποδοχής στο σχολείο

Σοφία Αυγητίδου

Το μάθημα αυτό επικεντρώνεται στην κατανόηση των πολλαπλών παραγόντων που επηρεάζουν το κλίμα αποδοχής στην τάξη, την κοινωνική ένταξη των μαθητών και μαθητριών στο σχολείο. Δίνεται έμφαση στην παιδαγωγική σχέση, στις σχέσεις μεταξύ των συνομηλίκων, στις σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών αλλά και μεταξύ του σχολείου, των γονέων και των κοινωνικών φορέων. Έχοντας ως προϋπόθεση τη γνώση του εκπαιδευτικού πλαισίου για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη στρατηγικών/ εκπαιδευτικών πρακτικών, παρουσιάζονται ποικίλες ερευνητικές τεχνικές για τη διερεύνηση του κλίματος αποδοχής στην τάξη. Δίνονται παραδείγματα τρόπων αξιοποίησης των δεδομένων της διερεύνησης για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών πρακτικών που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη όλων των μαθητών και μαθητριών στο σχολείο. Αναλύεται η έννοια και η σημασία του ήθους συμπερίληψης στο σχολείο και παρουσιάζονται σχετικές πρακτικές και παραδείγματα διαμόρφωσής μιας πολιτικής συμπερίληψης σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Τέλος, παρουσιάζονται μια σειρά από στρατηγικές επίτευξης ενός θετικού κλίματος και της αποδοχής όλων των εμπλεκόμενων στο σχολείο.

Π 3040 Αναλυτικά Προγράμματα: θεωρία και εφαρμογές

Βασιλική Παπαδοπούλου

Στο μάθημα αυτό θα γίνει πραγμάτευση των παρακάτω περιεχομένων: Ορισμοί του Αναλυτικού Προγράμματος, μορφές, είδη και ιστορική εξέλιξη και επιστημολογική θεμελίωσή τους. Το «κρυφό» Αναλυτικό Πρόγραμμα ή Παραπρόγραμμα. Οι λειτουργίες του Αναλυτικού Προγράμματος ως δέσμης των επίσημων προδιαγραφών διδασκαλίας. Μοντέλα σχεδιασμού και ανάπτυξης των Αναλυτικών Προγραμμάτων: πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Το πρόβλημα της εγκυρότητας και νομιμότητας στα Α.Π. Το ζήτημα της σκοποθεσίας στα Α.Π.: γενικοί σκοποί και ειδικοί στόχοι. Το ζήτημα επιλογής και διάταξης/οργάνωσης των γνωστικών περιεχομένων. Η αξιολόγηση των Α.Π.: μοντέλα και μορφές αξιολόγησης. Το αίτημα για διαρκή αναμόρφωση των Α.Π.: θεμελίωση της αναγκαιότητάς του. Το σύγχρονο ΔΕΠΠΣ για την υποχρεωτική εκπαίδευση: κριτική παρουσίαση επιλεγμένων αποσπασμάτων συναφών με τη θεωρητική πραγμάτευση που προηγήθηκε. Το σύγχρονο ΔΕΠΠΣ για τη γυμνασιακή βαθμίδα: κριτική παρουσίαση θεμάτων από τον κύκλο των φιλολογικών ή άλλων μαθημάτων. Ζητήματα εγκυρότητας των Αναλυτικών Προγραμμάτων από την πρόσφατη ελληνική εκπαιδευτική

ιστορία: η περίπτωση των φιλολογικών μαθημάτων και του ανθρωπιστικού ιδεώδους της μόρφωσης.

Π 3044 Εκπαιδευτικά λογισμικά στην πράξη

**Θεοδόσης Σαπουνίδης
Χαράλαμπος Τσανίδης**

Πρόκειται για εργαστηριακό μάθημα το οποίο φέρνει τους φοιτητές σε επαφή με λογισμικά γενικής χρήσης όπως επεξεργασίας video και εικόνας αλλά και λογισμικά για ειδικές εφαρμογές τα οποία είναι όμως προσανατολισμένα στην εκπαίδευση. Τα λογισμικά που αξιοποιούνται στο μάθημα είναι κυρίως λογισμικά ελεύθερα και διαθέσιμα online.

Το μάθημα διεξάγεται σε ολιγομελή τμήματα στα οποία οι φοιτητές παρακολουθούν τη διαδικασία δημιουργίας περιεχομένου και στη συνέχεια υλοποιούν ασκήσεις κατά τη διάρκεια των συναντήσεων.

Π 3048 Οικογένειες και σχολεία: Επίκαιρα ζητήματα μιας σύνθετης σχέσης

Αντιγόνη Σαρακινιώτη

Το μάθημα στοχεύει να υποστηρίξει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να κατανοήσουν την περίπλοκη σχέση των θεσμών της οικογένειας και του σχολείου στην ελληνική κοινωνία σήμερα. Σε αυτή τη σχέση πρωταγωνιστές είναι οι γονείς, τα παιδιά, οι εκπαιδευτικοί και οι λοιποί επαγγελματίες υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου και των οικογενειών (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι). Το μάθημα θέτει το ζήτημα του ρόλου του κράτους και συζητά σύντομα τις σχετικές πολιτικές και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της σχέσης σχολείου-οικογένειας. Περιλαμβάνει επίσης υλικό και συζήτηση για τα μοντέλα, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά, τις πρακτικές, τις προσδοκίες και τις αντιλήψεις μέσα από τα οποία διαμορφώνεται η έννοια και ο θεσμός της «οικογένειας» σήμερα και η σχέση της με το σχολείο, καθώς και υλικό για τον τρόπο με τον οποίο αυτά προσλαμβάνονται και γίνονται κατανοητά από τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης και το σχολείο. Υποστηρίζει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να αναγνωρίσουν τις διαφορετικές ανάγκες, αρχές και προσδοκίες γονέων και εκπαιδευτικών, να κατανοήσουν τις εντάσεις και τις προκλήσεις που μπορεί να βιώνουν κατά τη διαδικασία της αλληλεπίδρασης τους στο καθημερινό πλαίσιο λειτουργίας των σχολείων, καθώς και να εξοικειωθούν με τις στρατηγικές που μπορεί να αναπτύσσουν για τη διαχείρισή τους. Επίσης, τους καθοδηγεί στη μελέτη των συνεπειών που επιφέρει το είδος της συνεργασίας και της επικοινωνίας που αναπτύσσεται μεταξύ οικογενειών και σχολείων για την ένταξη, τις επιλογές και για την εκπαιδευτική πορεία των μαθητών και των μαθητριών. Το μάθημα δομείται γύρω από τη διεξαγωγή συνεντεύξεων με γονείς, εκπαιδευτικούς και λοιπούς επαγγελματίες στην εκπαίδευση από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες. Το εμπειρικό υλικό που θα παραχθεί θα τροφοδοτήσει τη συζήτηση και τη διαδικασία συστηματικής επεξεργασίας του θέματος στην τάξη με την αξιοποίηση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Π 3051 Διαχείριση συμπεριφοράς στη σχολική τάξη: Βασικές έννοιες και μέθοδοι αποτελεσματικής εκπαίδευσης

Κατερίνα Δούναβη

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται δεξιότητες που τους επιτρέπουν να σχεδιάσουν μεθόδους συμπερίληψης στο σχολείο, να εξατομικεύσουν τις πρακτικές στήριξης για τους μαθητές που τις χρειάζονται και να διαχειριστούν την τάξη. Αυτές οι δεξιότητες θα τους επιτρέψουν να διαχειριστούν τα προβλήματα συμπεριφοράς που συχνά παρεμποδίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία και δυσχεραίνουν την πρόοδο και ως συνέπεια να βελτιώσουν την μαθησιακή εμπειρία και να αυξήσουν την ικανοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Στο έργο που επιτελούν οι εκπαιδευτικοί, η χρήση τεκμηριωμένων παρεμβάσεων είναι καίριας σημασίας.

Αυτό το μάθημα εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις βασικές έννοιες και μεθόδους ανάλυσης συμπεριφοράς και τις εφαρμογές τους στην επιστημονικά τεκμηριωμένη εκπαίδευση. Δίνεται έμφαση στα πιο κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο εκπαιδευτικός και το πώς μπορεί να τα διαχειριστεί χρησιμοποιώντας θετικές μεθόδους τροποποίησης της συμπεριφοράς. Παρουσιάζονται ηθικές, ανθρωποκεντρικές διαδικασίες που βελτιώνουν την εμπειρία μαθητών και εκπαιδευτικών, προωθούν την επίλυση προβλημάτων και τη δημιουργική σκέψη και συνδράμουν στην επίτευξη των απώτερων στόχων της εκπαίδευσης. Αναλύονται συγκεκριμένες εκπαιδευτικές μέθοδοι και στρατηγικές παρακολούθησης προόδου, υπό το πρίσμα του θεμελιώδους συμπεριφορισμού.

**Π 3057 Επιστημολογικές και Μεθοδολογικές
προσεγγίσεις της Παιδαγωγικής: θεωρία
και πρακτική**

[Θα ανακοινωθεί]

Το μάθημα εξετάζει τις επιστημολογικές σχέσεις τριών τεμνόμενων κύκλων: επιστημολογικών προσεγγίσεων (θετικισμός, αντιθετικισμός κ.λπ.), θεωριών μάθησης (συμπεριφορισμός, κατασκευαστισμός, κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση κ.ά.) και διδακτικών πρακτικών (παράδοση, ομαδοσυνεργατική μάθηση, διαφοροποιημένη διδασκαλία κ.ά.) με στόχο την ανάδειξη των εσωτερικών, ρητών ή άρρητων, επιστημολογικών τους συνδέσεων και δεσμεύσεων. Επομένως, στοχεύει στην ανάδειξη της διαλεκτικής σχέσης μεταξύ θεωρίας και πράξης, επιδιώκει τη σύνδεση της θεωρίας (επιστημολογίας) με την εκπαιδευτική πρακτική και διδασκαλία. Τέλος, επιδιώκει οι φοιτητές και οι φοιτήτριες, ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί, να μπορούν να αναγνωρίζουν τις επιστημολογικές αφορμήσεις και τις συνέπειες των εκάστοτε εκπαιδευτικών πρακτικών που επιλέγουν, να αντιληφθούν ότι αυτές δεν είναι αμετάκλητες, να διαμορφώσουν ουσιαστικά τη μελλοντική τους παιδαγωγική ταυτότητα.

Εαρινό εξάμηνο

I. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ (5 ECTS)

**ΙΠ 700 Ιστορική Παιδαγωγική: Σταθμοί στην Ιστορία
της Αγωγής και της Εκπαίδευσης**

Βασίλης Α. Φούκας

I. Οι όροι «ιστορία», «αγωγή», «παιδαγωγική» και «εκπαίδευση»: σημασιολογικές αποχρώσεις και οπτικές, ιστορικότητα, εξέλιξη.

II. Σταθμοί στην ιστορία της αγωγής.

1. Η διαμόρφωση των «συστημάτων» Αγωγής κατά την Αναγέννηση και τον Διαφωτισμό (αναφορές στους: Ratke, Comenius, Locke, Rousseau, Fröbel, Pestalozzi, Fellenberg κ.λπ.). Το παιδαγωγικό σύστημα του Herbart.
2. Το κίνημα της «Νέας Αγωγής»/ του «Νέου Σχολείου»: Dewey, Γερμανική Μεταρρυθμιστική Παιδαγωγική (Kerschensteiner, Lietz κ.λπ.).
3. Η ανανέωση της παιδαγωγικής θεωρίας και πράξης: Decroly, Montessori, Makarenko, Cousinet, Neill κ.λπ.
4. Νεοελληνικός Διαφωτισμός και παιδαγωγικές θεωρίες (Βούλγαρης, Μοισιόδαξ, Κοράης, Κούμας κ.λπ.).
5. Έλληνες παιδαγωγοί (19ος και 20ός αι.): οι πηγές, οι αρχές και το έργο τους (Παπαμάρκου, Μωραΐτης, Ζαγγογιάννης, Εξαρχόπουλος, Δελμούζος, Κάστανος κ.λπ.).

III. Σταθμοί στην ιστορία της (νεοελληνικής) εκπαίδευσης.

1. Το εκπαιδευτικό σύστημα: η έννοια της τυπικής εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού συστήματος, η θεμελίωση και η εξέλιξη των εκπαιδευτικών συστημάτων. Ζητήματα «μεταρρύθμισης» των εκπαιδευτικών συστημάτων.

2. Η θεμελίωση και η εξέλιξη του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος κατά τον 19ο αιώνα (1821–1870): εκπαιδευτική πολιτική και ιδεολογία, διάρθρωση συστήματος, προβλήματα και δυσλειτουργίες.
3. Η αμφισβήτηση του εκπαιδευτικού συστήματος: το αίτημα για αλλαγές, οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες και η εμφάνιση του εκπαιδευτικού δημοτικισμού.
4. Εκπαιδευτικός δημοτικισμός και βενιζελικές μεταρρυθμίσεις (1911–1932).
5. Το εκπαιδευτικό σύστημα από τη δικτατορία του Μεταξά (1936) έως το μεταρρυθμιστικό εγχείρημα του 1964–65. Η υπονόμευση της μεταρρύθμισης του 1964–65 από τις κυβερνήσεις των «αποστατών» και η ανατροπή της από τη δικτατορία του 1967.
6. Εκπαιδευτική πολιτική και εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις κατά τη μεταπολίτευση (1976 κ.ε.).
7. Συνόψιση – Συμπεράσματα.

Για την παρακολούθηση του μαθήματος είναι απαραίτητη η εγγραφή στην ηλεκτρονική σελίδα του στο e-learning (<https://elearning.auth.gr/course/view.php?id=7003>).

ΚΕ 800 Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Αντιγόνη Σαρακινιώτη

(κοινωνικοποίηση – διαπολιτισμικότητα)

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει και να υποστηρίξει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στη συστηματική κατανόηση της σημασίας και των αναλυτικών δυνατοτήτων που προσφέρει η κοινωνιολογική οπτική στην προσέγγιση της εκπαίδευσης. Αφετηρία του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της σχέσης κοινωνικής δομής και εμπρόθετης δράσης στην εκπαίδευση, καθώς και της μεθοδολογικής διάκρισης μεταξύ μακρο- και μικρο- κοινωνιολογικών προσεγγίσεων. Οι επόμενες ενότητες του μαθήματος αποτελούν εισαγωγή στις θεωρητικές οπτικές του δομικού λειτουργισμού, της συμβολικής διαντίδρασης και του μαρξισμού για την εκπαίδευση με άξονες την κοινωνικοποίηση και την αναπαραγωγή της κοινωνικής ανισότητας. Στη συνέχεια, το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά τα εξής ειδικά θέματα: 1. τη σχέση του αναπαραγωγικού ρόλου της εκπαίδευσης α. με τους υλικούς και συμβολικούς πόρους των οικογενειών, β. με τη γλώσσα των μαθητών και των μαθητριών και γ. με την ίδια τη σχολική γνώση, 2. τους αποκλεισμούς και τις κοινωνικές διακρίσεις στην κοινωνία και την εκπαίδευση. Η ανάπτυξη των εννοιών του μαθήματος εμπλουτίζεται και ανατροφοδοτείται από τη μελέτη και συζήτηση επιλεγμένων ερευνητικών εργασιών, αλλά και την αξιοποίηση ψηφιακού υλικού με σχετικά θέματα και προβληματισμούς.

ΣΧΠ Ι 400 Σχολική Παιδαγωγική Ι. Η παιδαγωγική σχέση: αλληλεπίδραση και επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή

Σοφία Αυγητίδου

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων αλλά και δεξιοτήτων ανάλυσης, ερμηνείας, σχεδιασμού και αξιολόγησης σε ένα βασικό ζήτημα της Παιδαγωγικής Επιστήμης που αφορά στις κοινωνικές σχέσεις και αλληλεπιδράσεις στο σχολείο. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος εννοιολογούμε τους όρους σχολική ένταξη, κοινωνική αποδοχή, παιδαγωγική σχέση, σχέσεις συνομηλίκων. Παρουσιάζουμε ποικίλα θεωρητικά πλαίσια και παραδείγματα που μας βοηθούν να αναλύουμε τις κοινωνικές σχέσεις αλλά και εκπαιδευτικά ζητήματα (διακρίσεις, αποκλεισμοί, συγκρούσεις) που προκύπτουν στο σχολείο. Εξηγούμε τη σημασία της διερεύνησης του εκπαιδευτικού πλαισίου ως προϋπόθεσης ενός τεκμηριωμένου σχεδιασμού και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών δράσεων αλλά και ως μέσο ενίσχυσης του αναστοχασμού του εκπαιδευτικού. Παρουσιάζουμε διαφορετικά ερευνητικά εργαλεία και δίνουμε παραδείγματα αξιοποίησης της συλλογής των δεδομένων για την επιλογή στρατηγικών αντιμετώπισης των ζητημάτων. Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος παρουσιάζονται

αναλυτικότερα στρατηγικές, παρεμβάσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο την ενίσχυση των θετικών αλληλεπιδράσεων και της επικοινωνίας στην τάξη και στο σχολείο προκειμένου να επιτευχθεί ένα κλίμα αποδοχής, το οποίο αποτελεί προϋπόθεση της μάθησης. Οι στρατηγικές και οι παρεμβάσεις αφορούν τόσο στον σχεδιασμό μιας συμπεριληπτικής πολιτικής σε επίπεδο σχολείου και την διαμόρφωση πρακτικών ενίσχυσης της γνωριμίας, της εμπιστοσύνης και της συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας όσο και σε στρατηγικές διδασκαλίας και μάθησης που επηρεάζουν την διαμόρφωση ενός κλίματος αποδοχής.

**ΣΧΠ II
400** ***Σχολική Παιδαγωγική II: Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών (προετοιμασία, διεξαγωγή, αξιολόγηση διδασκαλίας)***

Βασιλική Παπαδοπούλου

[προσφερόμενο μόνο σε άλλα Τμήματα του ΑΠΘ για την απόκτηση Παιδαγωγικής & Διδακτικής Επάρκειας]

Σε αυτό το μάθημα θα γίνει πραγμάτευση τριών αξόνων βασικών για το επιστημονικό πεδίο της Σχολικής Παιδαγωγικής. Ο πρώτος άξονας σχετίζεται με τη θεωρία σχολείου, ο δεύτερος με τη θεωρία των αναλυτικών προγραμμάτων και ο τρίτος με τη θεωρία της διδασκαλίας. Σε σχέση με τον πρώτο άξονα θα πραγματευθούμε ζητήματα που σχετίζονται με το σχολείο ως κοινωνικό θεσμό, απότοκο της βιομηχανική επανάστασης, την κριτική που ασκήθηκε στο θεσμό μεταπολεμικά κυρίως, αλλά και τα σύγχρονα προτάγματα που τίθενται για τη θεσμοθετημένη εκπαίδευση μέσα στην αέναη μεταβολή όλων των συνθηκών που σχετίζονται με τη λειτουργία του (οικονομικοί, κοινωνικοί, δημογραφικοί, πολιτικοί, πολιτισμικοί όροι και προϋποθέσεις). Στον δεύτερο άξονα θα πραγματευθούμε βασικά ζητήματα που σχετίζονται με τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση των αναλυτικών προγραμμάτων, όπως το ζήτημα των σκοπών της αγωγής και της εκπαίδευσης, το ζήτημα της επιλογής αλλά και οργάνωσης και διάταξης των γνωστικών περιεχομένων που θα αναχθούν σε αντικείμενα διδασκαλίας. Βασικό επίσης ζήτημα στις σύγχρονες δημοκρατικές, πλουραλιστικές κοινωνίες σε σχέση τόσο με τη σκοποθεσία όσο και με τα γνωστικά περιεχόμενα στα αναλυτικά προγράμματα είναι το ζήτημα της εγκυρότητας και νομιμότητάς τους. Τέλος στον άξονα της θεωρίας της διδασκαλίας θα γίνει πραγμάτευση του ζητημάτων που σχετίζονται με τις μορφές διδασκαλίας, με τις μεθόδους διδασκαλίας, με παιδαγωγικές και διδακτικές αρχές που οφείλουν να την πλαισιώνουν, αλλά και ζητήματα που συνδέονται με τον σχεδιασμό της διδασκαλίας, ως ενός εργαλείου απαραίτητου για τη διεξαγωγή και την αξιολόγησή της και χρήσιμου στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική κάθε εκπαιδευτικού.

II. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ (6 ECTS)

701 ***Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές)***

Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου

Αντικείμενο μελέτης και έρευνας είναι ο τρόπος διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο. Παρουσιάζονται βασικά στοιχεία διδακτικής της γλώσσας, η μέθοδος «Project», το περιεχόμενο και οι κατευθύνσεις των Αναλυτικών Προγραμμάτων ως προς το συγκεκριμένο μάθημα. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες παρακολουθούν και διδάσκουν το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

702 ***Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές)***

Φωτεινή Τολούδη

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες σε ολιστικούς τρόπους διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας, οι οποίοι καθιστούν το γνωστικό αντικείμενο ελκυστικό και αιτιολογούν την αναγκαιότητα της διδασκαλίας του σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Ταυτόχρονα οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εκπαιδεύονται στη μεθοδολογία κατάκτησης συγκεκριμένων δεξιοτήτων, όπως η παρατήρηση και η εξήγηση, οι οποίες αποτελούν χρήσιμο εφόδιο, όχι μόνο στην επαγγελματική αλλά και στην κοινωνική τους καθημερινότητα.

Θα αναλυθούν παραδείγματα από όλες τις ιστορικές περιόδους και από όλες τις τάξεις της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη διδασκαλία της Ιστορίας διά των ιστορικών πηγών και σε θέματα επιστημολογίας της Ιστορίας.

Θα συζητηθεί, συγκριτικά με το παρελθόν, ο πολιτικός και κοινωνικός ρόλος των σχολικών εγχειριδίων Ιστορίας. Η μορφωτική αξία αυτού του επιστημονικού πεδίου θα αναδειχθεί με παραδείγματα από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Το μάθημα έχει, κυρίως, εργαστηριακή μορφή και ολοκληρώνεται με την πρακτική άσκηση όλων των εκπαιδευόμενων σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η επαρκής προετοιμασία τους – έρευνα, εκπόνηση σεναρίων διδασκαλίας, παρουσίαση σε πλαίσιο μικροδιδασκαλίας – αποτελεί την προϋπόθεση για την έγκριση της διδασκαλίας τους σε πραγματικές συνθήκες. Για το λόγο αυτό και η ουσιαστική παρουσία τους στο μάθημα κρίνεται υποχρεωτική.

703 Διδακτική μεθοδολογία του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (με εφαρμογές)

Τριανταφυλλιά Γιάννου

Το μάθημα εστιάζει σε θεωρητικά και πρακτικά ζητούμενα σχετικά με τη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στη Μέση Εκπαίδευση. Εξετάζονται αναλυτικότερα οι κατευθύνσεις των Αναλυτικών Προγραμμάτων, τα σχολικά εγχειρίδια, το περιεχόμενο και η μεθοδολογία της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών (από το πρωτότυπο ή από μετάφραση) με βάση και τα πορίσματα της σύγχρονης γλωσσολογικής και παιδαγωγικής επιστήμης.

Ιδιαίτερα θα μας απασχολήσει η ανάλυση των διεθνών τάσεων στη διδασκαλία των κλασικών γλωσσών, σύμφωνα με τις οποίες μετατοπίζεται το κέντρο ενδιαφέροντος από γλωσσοκεντρικές προς κειμενοκεντρικές διδακτικές παραδόσεις — σε συνδυασμό και με ερμηνευτικές, διαθεματικές, βιωματικές ή διαπολιτισμικές προσεγγίσεις. Έμφαση θα δοθεί και στη λειτουργική αξιοποίηση ψηφιακών μέσων και πολυτροπικών σημειωτικών πόρων κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς μπορούν να συμβάλουν στην ανανέωση της διδακτικής μεθοδολογίας και πράξης.

Στη θέση της αντιπαράθεσης παλαιού-νέου, συμβατικού-καινοτόμου, θα επιχειρηθεί να διαμορφώσουμε μια συγκροτημένη πρόταση διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών, που θα βασίζεται σε μια ολιστική αναγνωστική διαδικασία (όπου η γλωσσική, η γραμματολογική και η πραγματολογική επεξεργασία θα αποτελούν μόνο ένα μέρος) σε αντιστοιχία με κατάλληλα επιλεγμένο εκπαιδευτικό υλικό και εναλλακτικές διδακτικές πρακτικές, που κάθε φορά θα καθορίζονται από τους μαθησιακούς στόχους που θέτουμε και τις εγγράμματα ταυτότητες στις οποίες θέλουμε να επικεντρωθούμε.

Στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιείται Πρακτική Άσκηση των φοιτητών/φοιτητριών σε συνεργαζόμενες σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Α' Υποχρεωτικό: Μεθοδολογία παιδαγωγικής έρευνας**Π 1000 Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Έρευνα****Δημήτρης Σταμοβλάσης**

Το μάθημα αυτό έχει τρία μέρη: (α) Επιστημολογικές προϋποθέσεις της Μεθοδολογίας της Έρευνας, (β) Μεθοδολογία και (γ) Εισαγωγή στις βασικές έννοιες της Στατιστικής.

(α) Επιστημολογικές προϋποθέσεις της Μεθοδολογίας: Στο πρώτο μέρος θα γίνει εισαγωγή στις επιστημολογικές προϋποθέσεις της επιστημονικής έρευνας, όπως έννοια και σκοπός της επιστήμης, γενίκευση, επιστημονική εξήγηση και πρόγνωση, διατύπωση και έλεγχος υποθέσεων, εμπειρικό περιεχόμενο των υποθέσεων και θεωριών, διεύρυνση της γνώσης και επιστημονική πρόοδος. Διαφορές και ομοιότητες των Φυσικών και των Κοινωνικών Επιστημών: νομοθετικές και ιδιογραφικές επιστήμες.

(β) Μεθοδολογία: Στο δεύτερο μέρος θα αναπτυχθούν οι κυριότερες μέθοδοι συλλογής δεδομένων, όπως η συνέντευξη, επισκόπηση, παρατήρηση, κοινωνιομετρία κλπ. και θα αναλυθούν οι διαφορετικές λειτουργίες των ποσοτικών και των ποιοτικών μεθόδων στο πλαίσιο της λογικής της επιστημονικής έρευνας.

(γ) Εισαγωγή στη Στατιστική: Εδώ θα εξηγηθούν οι βασικές έννοιες της Περιγραφικής Στατιστικής, όπως οι δείκτες κεντρικής τάσης, δείκτες διασποράς, κατανομές συχνότητας των μεταβλητών, διασταύρωση μεταβλητών σε πίνακες διπλής εισόδου, δείκτες στατιστικής συνάφειας, απλή ανάλυση δεδομένων. Στο δεύτερο μέρος θα αναπτυχθούν ορισμένες βασικές έννοιες της Επαγωγικής Στατιστικής, όπως η κανονική κατανομή, τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας, τα διαστήματα εμπιστοσύνης και ο στατιστικός έλεγχος των υποθέσεων. Επισημαίνεται ότι η κατανόηση της θεματικής τόσο της Μεθοδολογίας όσο και της Στατιστικής απαιτεί ουσιαστικά την παρακολούθηση του μαθήματος. Οι εξετάσεις γίνονται με γραπτές δοκιμασίες και με εκπόνηση μικρών εργασιών.

Β' Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά**Π1438 Διδακτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών****Θεοδόσης Σαπουνίδης
Χαράλαμπος Τσανίδης**

Πρόκειται για εργαστηριακό μάθημα που δίνει τη δυνατότητα στο φοιτητή να δοκιμάσει στην πράξη

διδακτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. Αρχικά θεματοποιούνται οι εφαρμογές των βασικών θεωριών μάθησης στο εκπαιδευτικό λογισμικό: μιχεβιορισμός, εποικοδομισμός, κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες, θεωρία της επεξεργασίας πληροφοριών. Στη συνέχεια δοκιμάζονται στην πράξη εφαρμογές που είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για τη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων, όπως η ανάπτυξη σεναρίου διδασκαλίας, η αξιοποίηση της ιστοεξερεύνησης και η δημιουργία σημασιολογικού χάρτη με τη βοήθεια των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.

Π1444 Ιστορίες ζωής ως μέθοδος έρευνας: Αυτοβιογραφίες και βιογραφίες γυναικών**Όλγα Παντούλη**

Το μάθημα επιχειρεί να εξοικειώσει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές με τη μέθοδο της βιογραφίας και αυτο-βιογραφίας ως ερευνητικής μεθόδου προσέγγισης κειμένων. Μέσα από αυτή την εξοικείωση θα μπορέσουν να κατανοήσουν τις διαδικασίες που τα άτομα συγκροτούν την υποκειμενικότητά τους και προσπαθούν να αποκτήσουν φωνή και να μιλήσουν για τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τους βίο.

Π 1808 Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση: Ζητήματα οργάνωσης και σχεδιασμού**Γεώργιος Κ. Ζαρίφης**

**εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την
ανάπτυξη και τη βελτίωση των δεξιοτήτων του
ανθρώπινου δυναμικού**

Ο στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι διπλός. Από τη μία στοχεύει στην κατανόηση της σημασίας της επαγγελματικής κατάρτισης ως μέρος της τυπικής εκπαίδευσης που αποσκοπεί στην προετοιμασία των καταρτιζομένων για την είσοδο τους στο επάγγελμα. Από την άλλη στοχεύει και στον προσδιορισμό των συνθηκών εκείνων (μη τυπικών ή άτυπων) οι οποίες θα βοηθήσουν τον καταρτιζόμενο να αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες που θα τον βοηθήσουν να προσαρμοστεί ευκολότερα στο εργασιακό του περιβάλλον και να αναπτύξει την επαγγελματική του ταυτότητα. Το μάθημα πέρα από τα θεωρητικά ζητήματα στα οποία αναφέρεται και τα οποία αφορούν στις διάφορες μορφές κατάρτισης, στη σημασία της επαγγελματικής κατάρτισης στις σύγχρονες οικονομίες της γνώσης και στον τρόπο με τον οποίο η εξέλιξη στην εργασία επηρεάζει και την εξέλιξη στον τρόπο ανάπτυξης των επαγγελματικών δεξιοτήτων, εστιάζει κυρίως στο σχεδιασμό και στην οργάνωση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και στις συνθήκες που την επηρεάζουν (όπως εργασιακό περιβάλλον, συνθήκες μάθησης, ομάδες αναφοράς, τύπος εργασίας και σχεσιακό κλίμα). Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται και αναλύονται όλα τα δομικά στοιχεία ενός τυπικού προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης (τρόπος χρηματοδότησης, υλικοτεχνικές υποδομές, ομάδα στόχος, διάγνωση και καταγραφή μαθησιακών αναγκών, μαθησιακοί και διδακτικοί στόχοι, περιεχόμενα μάθησης, διδακτική μεθοδολογία, τρόποι αποτίμησης της μάθησης και μέσα συνολικής αξιολόγησης των προγραμμάτων, πιστοποίηση και συνεχής παρακολούθηση-follow up), από τη σκοπιά του εκπαιδευτή.

Πέρα από την ανάλυση των παραπάνω στοιχείων, γίνεται εκτενής αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα σχεδιασμού και οργάνωσης προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης τα οποία στοχεύουν στην ανάπτυξη και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού –κυρίως στο πλαίσιο του σύγχρονου οργανισμού μάθησης (όπως τρόποι διάγνωσης και κατα-γραφής των μαθησιακών αναγκών των καταρτιζομένων, προσδιορισμός και τρόποι ανοίγματος των στόχων μάθησης, συνθήκες επιλογής των περιεχομένων μάθησης και διδασκαλίας, εφαρμογή συγκεκριμένων διδακτικών μεθόδων για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, π.χ. δομημένες εμπειρίες-structured experiences, υποθέσεις εργασίας, παίξιμο ρόλων, παιχνίδια προσομοίωσης, κυκλική εργασία-job rotation). Τέλος γίνεται ιδιαίτερος λόγος και για τα μέσα εκείνα τα οποία διευκολύνουν τόσο τη μαθησιακή διαδικασία όσο και τη διασφάλιση της ποιότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (όπως επαγγελματική καθοδήγηση-guidance και συμβουλευτική-counselling, αποτίμηση της μάθησης με τη χρήση χαρτοφυλακίων-portfolios, τρόποι συνεχούς παρακολούθησης της απόδοσης των καταρτιζομένων στο εργασιακό περιβάλλον).

**Π 1811 Ο ρόλος του κριτικού στοχασμού στη μάθηση
και εκπαίδευση ενηλίκων: ζητήματα
νοηματοδότησης και μετασχηματισμού της
ανθρώπινης εμπειρίας και ο ρόλος του
κριτικοστοχαστικού εκπαιδευτή**

Γεώργιος Κ. Ζαρίφης

Ο στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι η οριοθέτηση της συζήτησης σχετικά με το ρόλο του κριτικού στοχασμού στη μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς και των συνθηκών εκείνων με βάση τις οποίες οργανώνεται η σχετική θεωρία που αφορά κυρίως στον τρόπο με τον οποίο ο κριτικός στοχασμός συνδέεται –ως διαδικασία– με τον μετασχηματισμό της προοπτικής (perspective transformation), τη χειραφέτηση, την ενδυνάμωση και την αλλαγή. Στο μάθημα γίνεται αρχικά εκτενής ανάλυση και συζήτηση της έννοιας του κριτικού στοχασμού ως

post facto συνθήκη διαμόρφωσης μιας θεωρίας μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων, με βάση προσεγγίσεις διαφόρων θεωρητικών όπως οι Dewey, Freire, Kolb & Fry, Mezirow, Brookfield, Boyd, Dirkx, Merriam & Heuer, Cranton και πολλών άλλων. Στη συνέχεια γίνεται σύνδεση της έννοιας “νοηματοδότηση” (meaning making), ως διαδικασία που οδηγεί σε μια νέα αναθεωρημένη ερμηνεία της εμπειρίας και στοχεύει στην εξατομικευμένη διερεύνηση του συστήματος νοημάτων (εμπειρικού συστήματος) και κατ’ επέκταση στην ανάπτυξη του. Επίσης αναφορά γίνεται και στον δυναμικό συσχετισμό της έννοιας του κριτικού στοχασμού με τις έννοιες της “κριτικής συνειδητοποίησης” (conscientização) και της “μετασχηματιστικής μάθησης” (transformative learning), ως διαδικασίες οι οποίες προοιωνίζουν την ενδυνάμωση του ατόμου μέσω της αναθεώρησης της εμπειρίας του, και οι οποίες στοχεύουν στη χειραφέτηση. Πέρα όμως από τη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας του κριτικού στοχασμού, της σύνδεσής του με τη μάθηση και τις πιθανές διαφοροποιήσεις μεταξύ των στοχαστών για το ρόλο του στη διαμόρφωση μιας θεωρίας μάθησης ενηλίκων, το μάθημα ασχολείται και με ζητήματα ενίσχυσης του κριτικού στοχασμού σε πρακτικό επίπεδο, με στόχο τη διαμόρφωση ενός πλαισίου δράσης (ενδυνάμωση και κριτικοστοχαστική εκπαιδευτική πρακτική) για την εκπαίδευση των ενηλίκων, το οποίο στοχεύει στην κριτική συνειδητοποίηση και στην αλλαγή.

**Π 1902 Εισαγωγή στη χρήση Η/Υ με εφαρμογές
στις κοινωνικές επιστήμες**

**Δημήτρης Σταμοβλάσης
Χαράλαμπος Τσανίδης**

Το μάθημα περιέχει μία συνοπτική εισαγωγή στις προϋποθέσεις της χρήσης του Η/Υ και επικεντρώνεται στις βασικές εντολές του λογισμικού IBM/SPSS, οι οποίες εφαρμόζονται παραδειγματικά στην ανάλυση δεδομένων κοινωνικών ερευνών, που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα σε διδακτικά/ ερευνητικά πλαίσια του Τομέα Παιδαγωγικής. Το μάθημα εστιάζει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα παραπάνω λογισμικά και στην απόκτηση μικρής εμπειρίας στην ανάλυση ερευνητικών δεδομένων. Η παρουσία είναι υποχρεωτική, καθώς και η διεκπεραίωση και παράδοση μικρών εργασιών που γίνονται κατά την διάρκεια των συναντήσεων.

**Π 2104 Δυσκολίες προσαρμογής και προβλήματα συμπεριφοράς
στο σχολείο**

Μάρω Δόικου

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών και των φοιτητριών με τα ποικίλα προβλήματα συμπεριφοράς και τις δυσκολίες προσαρμογής των παιδιών και των εφήβων, τις οποίες συχνά καλείται να αντιμετωπίσει ο εκπαιδευτικός μέσα στη σχολική τάξη. Στο μάθημα εξετάζονται ζητήματα ορισμού και ταξινόμησης των προβλημάτων συμπεριφοράς με βάση διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις και προσδιορίζονται τα κριτήρια που υιοθετούνται για τη διάκριση της προβληματικής από την ομαλή συμπεριφορά. Παρουσιάζονται η αιτιολογία και τα χαρακτηριστικά των διαφόρων δυσκολιών προσαρμογής και προβλημάτων συμπεριφοράς και γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις ψυχοκοινωνικές δυσκολίες που παρουσιάζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες με ειδικές ανάγκες και με διαφορετική πολιτισμική προέλευση. Δίνεται έμφαση σε ψυχοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις και στις πρακτικές που μπορεί να υιοθετήσει ο/η εκπαιδευτικός ώστε να συμβάλει στην επιτυχή αντιμετώπιση των παραπάνω δυσκολιών.

**Π 3002 Η διδασκαλία του Ολοκαυτώματος στη Δευτεροβάθμια
Εκπαίδευση μέσω λογοτεχνικών κειμένων και
μαρτυριών**

Ελένη Χοντολίδου

Το θέμα του Ολοκαυτώματος επηρέασε πολλούς συγγραφείς από πολλές χώρες, Εβραίους και μη, και γονιμοποίησε με εξαιρετικό τρόπο τη δουλειά τους. Έχουν γραφτεί για το θέμα και πολλά νεανικά και

παιδικά βιβλία που είναι τόσο ποιοτικά και θέτουν τόσο βαθείς προβληματισμούς ώστε να μπορούν να

διαβαστούν και από ενηλίκους. Τα αυτοβιογραφικά κείμενα και μάλιστα τα ημερολόγια είναι τα αυθε-

ντικότερα κείμενα σχετικά με το θέμα μας. Εκεί η «φωνή» είναι αυθεντική και όχι πεποιημένη, χωρίς

βεβαίως αυτό να σημαίνει ότι η μυθοπλασία δεν έχει προσφέρει εξαιρετικά κείμενα.

Ο σκοπός διδασκαλίας κειμένων που έχουν σχέση με το Ολοκαύτωμα δεν είναι πρωτίστως να μάθουν οι μαθητές και οι μαθήτριες για το οριακό αυτό ιστορικό γεγονός. Αυτό είναι καθήκον του μαθήματος της Ιστορίας. Σκοπός μας είναι μέσω της λογοτεχνίας που έχει — ούτως ή άλλως— γραφτεί με θέμα το Ολοκαύτωμα να διαβάσουν τα παιδιά «καλή λογοτεχνία» και να δουν τον τρόπο με τον οποίο έχει αποτυπωθεί μέσω των ηρώων των βιβλίων η φρίκη του πολέμου, η αδικία, ο πόνος. Τα αυτοβιογραφικά κείμενα είναι αδιάψευστοι μάρτυρες των γεγονότων και οι μυθοπλασίες (άλλοτε βασισμένες σε εμπειρίες του συγγραφέα, άλλοτε όχι) φτιάχνουν τον κόσμο του πολέμου φέρνοντάς τον στο επίπεδο των παιδιών. Παράλληλα με αυτά, τα κείμενα μυθοπλασίας, γραμμένα είτε από Εβραίους και μη Εβραίους συγγραφείς, κατασκευάζουν τη «φωνή» Εβραίου που είτε μιλά από το παρελθόν είτε μιλά τώρα για το παρελθόν. Η αξιοποίηση των προσωπικών μαρτυριών των αυτοβιογραφικών κειμένων, η οποία κατατάσσεται στο γραμματειακό είδος των αυτοβιογραφικών αφηγήσεων πολέμου και στη λογοτεχνία του τραύματος δεν μπορεί να γίνει ανεξάρτητα από τα ιστορικά συμφραζόμενα. Ο μαθητής, μελετώντας την προσωπική ιστορία ενός επιζώντος, ταυτίζεται με την ιστορία του ήρωα σε ένα πλαίσιο ιστορικών συσχετισμών της προσωπικής ιστορίας ενός ανθρώπου με την ιστορία του Ολοκαυτώματος. Το μάθημα θέτει στο κέντρο του τον άνθρωπο και κυρίως τα παιδιά, χωρίς, βεβαίως, να αποκλείει το ιστορικό πλαίσιο των γεγονότων, προσπαθώντας να μη μετατραπεί το μάθημα της λογοτεχνίας σε μάθημα ιστορίας.

Οι εργασίες (προφορικές και γραπτές) είναι υποχρεωτικές, ατομικές, θα βαθμολογηθούν και θα συ-νυπολογιστεί ο βαθμός τους με το βαθμό της γραπτής εξέτασης. Η κάθε φοιτήτρια και ο κάθε φοιτητής

θα διαβάσει ένα τουλάχιστον λογοτεχνικό βιβλίο, θα διαβάσει κριτικές για το βιβλίο, θα το παρουσιάσει

και θα προχωρήσει στον σχεδιασμό μιας διδακτικής ενότητας δίνοντας βάση στον σχεδιασμό δραστη-

ριοτήτων. Μέγιστο μέγεθος εργασιών: 5.000 λέξεις. Οι εργασίες θα διορθωθούν από τη διδάσκουσα και θα παρουσιαστούν στην τάξη με power point ή όποιον άλλο τρόπο επιλέξουν οι φοιτήτριες.

Π 3009 Εκπαιδευτική Πράξη Ι

Αχιλλέας Παπαδημητρίου

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αξιοποιήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν τόσο κατά τις σπουδές τους όσο και από τη συμμετοχή τους στον Α' και Β' κύκλο της Πρακτικής Άσκησης, συμμετέχοντας σε διδακτικές και γραφειοκρατικές δραστηριότητες ενός δευτεροβάθμιου σχολείου ή –κατ' επιλογήν– μιας εκπαιδευτικής δομής Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης (π.χ. σε Κέντρο Διά Βίου Μάθησης, σε Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, σε Σχολή Γονέων, σε Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης, σε Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης, σε Τάξη Μαθητείας, σε Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης, στον ΟΑΕΔ, σε υπηρεσία συμβούλων εργασίας, σε γραφείο ανάπτυξης προσωπικού σε κρατικές και ιδιωτικές επιχειρήσεις κ.ά.).

Στο μάθημα αυτό η συνολική απασχόληση του κάθε φοιτητή και φοιτήτριας είναι 150 ώρες οι οποίες κατανέμονται στο εξάμηνο, ανάλογα με τις ανάγκες του σχολείου ή της εκπαιδευτικής

δομής Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και το πρόγραμμα μαθημάτων του φοιτητή ή της φοιτήτριας, ως εξής: 50 ώρες σεμινάρια ενημέρωσης και ανατροφοδότησης και συνεργασία με τους υπεύθυνους του μαθήματος στο Πανεπιστήμιο, 50 ώρες δράση στο εκπαιδευτικό πεδίο (35 ώρες διδασκαλίας και 15 ώρες διοικητικού/γραφειοκρατικού έργου) και 50 ώρες προετοιμασία για την παραπάνω δράση (μελέτη, σχεδιασμός σεναρίων, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού κ.λπ.) και τη δημιουργία του Portfolio αξιολόγησης (φύλλα παρατήρησης, σεναρία διδακτικής παρέμβασης, διδακτικό υλικό, αξιολόγηση παρεμβάσεων, έκθεση δραστηριοτήτων, τήρηση ημερολογίου, φύλλα αυτοαξιολόγησης κ.λπ.)

Περιεχόμενα μαθήματος, χρονοδιάγραμμα

1. Εισαγωγικό ενημερωτικό σεμινάριο στο Πανεπιστήμιο, άσκηση στα κριτήρια και στα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν, κατανομή σε σχολεία ή δομές Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης
2. Επίσκεψη στο εκπαιδευτικό πεδίο. Ενημέρωση για τη διοίκηση και τη λειτουργία του. Τήρηση ημερολογίου
3. Συνέντευξη από εκπρόσωπο των ομάδων αναφοράς (π.χ. του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, του συνδικαλιστικού οργάνου των εκπαιδευτικών, του δεκαπενταμελούς, από σχολικό σύμβουλο και προϊστάμενο διεύθυνσης, από το προσωπικό που εκπονεί και σχεδιάζει τα εκπαιδευτικά προγράμματα κ.λπ.)
4. Σεμινάριο ενημέρωσης και ανατροφοδότησης στο Πανεπιστήμιο
5. Παρατήρηση της δράσης εκπαιδευτικών (ή εκπαιδευτών ενηλίκων), μαθητών και μαθητριών (ή εκπαιδευομένων) στην τάξη. Λήψη συνεντεύξεων
6. Παρατήρηση διδασκαλιών ή/και δράσεων, αναστοχασμός
7. Σεμινάριο ενημέρωσης και ανατροφοδότησης στο Πανεπιστήμιο
8. Σχεδιασμός διδακτικών σεναρίων και παραγωγή υλικού για τη διδασκαλία του σε συνεργασία με τις ομάδες αναφοράς, πιθανόν στο πλαίσιο έρευνας δράσης
9. Σεμινάριο ενημέρωσης και ανατροφοδότησης στο Πανεπιστήμιο
10. Διδασκαλίες
11. Σεμινάριο ενημέρωσης και ανατροφοδότησης στο Πανεπιστήμιο
12. Διοικητικό/γραφειοκρατικό έργο
13. Σεμινάριο ενημέρωσης και ανατροφοδότησης στο Πανεπιστήμιο.

Η αξιολόγηση των φοιτητών και φοιτητριών είναι «αυθεντική» και εστιάζει:

- στην ενεργό συμμετοχή τους στα σεμινάρια ενημέρωσης και ανατροφοδότησης
- στη βεβαιωμένη συμμετοχή τους σε παιδαγωγικές, διδακτικές και διοικητικές δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό πεδίο, στο Portfolio τους, στα φύλλα παρατήρησης και αυτοαξιολόγησης κ.λπ.

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος δίνεται αναλυτική βεβαίωση συμμετοχής.

Σημείωση: Το μάθημα αυτό συνδέεται με το μάθημα "Εκπαιδευτική Πράξη II" (Π 3010). Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που το επιλέγουν δηλώνουν υποχρεωτικά στο ίδιο εξάμηνο και τα δύο μαθήματα.

Π 3010 Εκπαιδευτική Πράξη II

Αχιλλέας Παπαδημητρίου

Σε αυτό το μάθημα οι φοιτητές και οι φοιτήτριες συμμετέχουν σε σεμινάρια ενημέρωσης και ανατροφοδότησης. Υπάρχει συνεργασία με τους υπεύθυνους του μαθήματος στο Πανεπιστήμιο, δράση στο εκπαιδευτικό πεδίο (σε μια εκπαιδευτική δομή Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης) και προετοιμασία για την παραπάνω δράση (μελέτη, σχεδιασμός σεναρίων, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού κ.λπ.) και τη δημιουργία του Portfolio αξιολόγησης (φύλλα παρατήρησης, σεναρία διδακτικής παρέμβασης, διδακτικό υλικό, αξιολόγηση παρεμβάσεων, έκθεση δραστηριοτήτων, τήρηση ημερολογίου, φύλλα αυτοαξιολόγησης κ.λπ.). Στο πρώτο

σεμινάριο στο Πανεπιστήμιο, γίνεται άσκηση στα κριτήρια και στα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν, ενώ γίνεται και η κατανομή σε δομές Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης. Στο τελευταίο σεμινάριο γίνεται η αξιολόγηση του μαθήματος.

Σκοπός της Πρακτικής Άσκησης είναι η εξοικείωση των συμμετεχόντων με την εργασιακή πραγματικότητα που διέπει το πεδίο της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και η εφαρμογή θεωρητικών γνώσεων σε πραγματικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, σε πρώτο επίπεδο, η Πρακτική Άσκηση αποσκοπεί τόσο στην αξιοποίηση των γνώσεων που αποκτούν οι συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους, όσο και στην προσαρμογή τους σε σχετικούς χώρους εργασίας (Κέντρα Δια Βίου Μάθησης, Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης, Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, κλπ.), και στην εφαρμογή των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων τους. Επίσης, στοχεύει (στο μέτρο που αυτό είναι εφικτό) και στη δημιουργία νέων ευκαιριών επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων του τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής.

Τελικός στόχος είναι η ποιοτική εξειδίκευση των συμμετεχόντων ώστε να μπορούν με επιτυχία να ανταποκριθούν στις προκλήσεις του πεδίου. Σε δεύτερο επίπεδο, η Πρακτική Άσκηση στοχεύει στην ενδυνάμωση των μαθημάτων που απαιτούν από τους συμμετέχοντες την πρακτική εφαρμογή της θεωρίας, στην καλύτερη αναγνώριση και αντιμετώπιση των απαιτήσεων και των προκλήσεων όπως αυτές παρουσιάζονται σε δομές παροχής τυπικών και μη τυπικών προγραμμάτων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων, στην δημιουργία κλίματος συνεργασίας μεταξύ των σχετικών εκπαιδευτικών δομών και του τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, στη δημιουργία βάσεων δεδομένων για την καταγραφή των αναγκών της αγοράς εργασίας και των οφελών που προήλθαν από την απασχόληση των συμμετεχόντων σε σχετικές δομές, στη διαμόρφωση επαγγελματικής συνείδησης στους συμμετέχοντες, στην απόκτηση εμπειρίας σχετικής με το επάγγελμα, στην άμεση εξοικείωση με το εργασιακό περιβάλλον και στην επαγγελματική ένταξη σε σχετικό φορέα ή δομή, στην αφομοίωση της επιστημονικής γνώσης κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, στην ανάδειξη των δεξιοτήτων των ασκούμενων και στην ανάπτυξη επαγγελματικής συνείδησης, και στην κατάλληλη προετοιμασία των συμμετεχόντων για επιτυχή μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση.

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος δίνεται αναλυτική βεβαίωση συμμετοχής.

Σημείωση: Το μάθημα αυτό συνδέεται με το μάθημα **Π3009** (Εκπαιδευτική Πράξη Ι). Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που το επιλέγουν δηλώνουν υποχρεωτικά στο ίδιο εξάμηνο και τα δύο μαθήματα.

Π 3015 *Γνώση και διακυβέρνηση στα σύγχρονα
περιβάλλοντα μάθησης και εκπαιδευτικής
πολιτικής*

Αντιγόνη Σαρακινιώτη

Το μάθημα προσεγγίζει την εκπαιδευτική πολιτική ως αντικείμενο κοινωνιολογικής ανάλυσης. Σκοπό έχει να εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στη μελέτη των πολιτικών για τη γνώση, την εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση εστιάζοντας στην κριτική ανάλυση των κυρίαρχων λόγων (discourses) που συγκροτούν τα υπερεθνικά δίκτυα άσκησης πολιτικής, και των συναρθρώσεων τους στο εθνικό επίπεδο των συστημάτων και των διαδικασιών προώθησης αλλαγών στα εκπαιδευτικά συστήματα. Το περιεχόμενο αναπτύσσεται με άξονα τη θεωρητική οπτική της εκπαιδευτικής διακυβέρνησης και πεδίο ανάλυσης την ατζέντα των ευρωπαϊκών πολιτικών για την εκπαίδευση. Σκοπός είναι η ανάδειξη και η ανάλυση της σχέσης των στόχων της κοινωνικής συνοχής, της ανάπτυξης δεξιοτήτων και του ψηφιακού μετασχηματισμού με το ρόλο, το περιεχόμενο και τις παιδαγωγικές διαδικασίες στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων/ μορφών. Το μάθημα θέτει και συζητά ως κομβικό σημείο της σχέσης αυτής την προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και άλλων σημαντικών υπερεθνικών φορέων εκπαιδευτικής πολιτικής (π.χ. ΟΟΣΑ, Διαδικασία της Μπολόνια), για την προώθηση αλλαγών στο εθνικό και ιδρυματικό επίπεδο, οι οποίες στοχεύουν και ωθούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων από τα άτομα και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των συστημάτων. Έμφαση δίνεται στη σημασία ανάπτυξης αναλυτικών εργαλείων για την ανάδειξη των σύνθετων διαδικασιών μέσα από τις οποίες τα κράτη και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ανταποκρίνονται στις πολιτικές αυτές και στα συχνά αντικρουόμενα νοήματά τους, με σκοπό την κατανόηση των κυριότερων μετασχηματισμών της εκπαίδευσης και του ρόλου της για τις σύγχρονες κοινωνίες και τα άτομα.

Π 3019 *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης και* Κωνσταντίνος Τσιούμης
εκπαιδευτική ηγεσία

Περιεχόμενα: Διοικητική επιστήμη και Management. Ο ρόλος της διοίκησης στην εκπαίδευση. Οι έννοιες της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας. Θεωρητικές προσεγγίσεις –Πρότυπα Διοίκησης στην Εκπαίδευση (γραφειοκρατικό, ορθολογικό, των συστημάτων, συνεργατικό). Προγραμματισμός στην εκπαίδευση. Η έννοια της ηγεσίας στην εκπαίδευση. Προσεγγίσεις -τύποι ηγεσίας στην εκπαίδευση. Το σχολείο ως οργανισμός. ο διδακτικό προσωπικό του σχολείου. Ο ρόλος του διευθυντή στη σχολική μονάδα. Η λήψη των αποφάσεων στη σχολική μονάδα.

Π 3023 *Εκπαιδύοντας στην ισότητα των φύλων στο* Όλγα Παντούλη
σχολείο

Το μάθημα αυτό έχει στόχο να εξοικειώσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες ως μελλοντικούς/ές εκπαιδευτικούς με έννοιες, φαινόμενα και καταστάσεις που άπτονται σε θέματα ρατσισμού και σεξι-σμού στο σχολείο. Μετά από μια εκτενή παρουσίαση και συζήτηση για τα παραπάνω θέματα και μέσα από παραδείγματα θα προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τις διαστάσεις του φαινομένου στα σημερινά ελ-ληνικά σχολεία και στην ελληνική κοινωνία. Η βασική επιδίωξη του μαθήματος αυτού θα είναι η βιωματική προσέγγιση των μελλοντικών εκπαιδευτικών σε μεθόδους που να δημιουργούν ένα πλαίσιο για σχέσεις χωρίς βία και με αποδοχή της διαφορετικότητας, μέσα το σχολείο. Η σχολική διαμεσολά-βηση και η δημιουργία ψηφιακών ιστοριών θα είναι οι βασικοί πυλώνες που θα στηρίξουν τη βιωματική αυτή προσέγγιση και θα υπάρξει συνεργασία με κοινωνικές ομάδες και άτομα που δραστηριοποιούνται στα θέματα που απασχολούν το μάθημα.

Π 3029 *Κοινωνική και συναισθηματική μάθηση και εκπαίδευση* Μάρω Δόικου

Στο μάθημα επιχειρείται η ανάλυση της έννοιας της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης και των εκπαιδευτικών πρακτικών και των προγραμμάτων που εφαρμόζονται για την ενίσχυσή της στον χώρο του σχολείου. Αρχικά αναδεικνύεται η σημασία της κοινωνικής και

συναισθηματικής μάθησης για την πρόληψη των ψυχοκοινωνικών και των ακαδημαϊκών δυσκολιών των μαθητών και για την προαγωγή της ψυχικής τους υγείας. Στη συνέχεια, διασαφηνίζεται η έννοια της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης και εξετάζεται η σχέση της με τη συναισθηματική νοημοσύνη. Αναλύονται οι επιμέρους παράμετροι της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης και παρουσιάζονται οι μέθοδοι και οι τεχνικές διδασκαλίας που υιοθετούνται για την καλλιέργεια των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των μαθητών. Σε μία δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης στην ακαδημαϊκή πορεία και την ψυχοκοινωνική εξέλιξη των μαθητών και των μαθητριών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην επίδραση των προγραμμάτων κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης στην πρόληψη δυσκολιών σε μαθητές που βρίσκονται σε επικινδυνότητα (μαθητές με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κ.), καθώς και στον ρόλο του εκπαιδευτικού κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την εφαρμογή των εν λόγω προγραμμάτων αλλά και να προβληματιστούν αναφορικά με τους ενδεχόμενους περιορισμούς και τις προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή τους.

Π 3030 Η διδασκαλία της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σχολείο

Αναστασία Κεσίδου

Στις σύγχρονες επιταγές που απευθύνονται στα εκπαιδευτικά συστήματα συγκαταλέγονται βασικοί σκοποί, όπως η ανάπτυξη των νέων ανθρώπων σε ενεργούς πολίτες που σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και έχουν τα εφόδια για να ζήσουν με επιτυχία σε ανοιχτές, δημοκρατικές και πλουραλιστικές κοινωνίες. Το ζήτημα αυτό εξελίσσεται σε μείζον, εάν λάβει κανείς υπόψη την ενίσχυση φαινομένων εθνικισμού, μισαλλοδοξίας και ρατσισμού κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά και τις προκλήσεις που θέτει η έλευση μεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Τα παραπάνω νοούνται καταρχήν στο επίπεδο μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα διαπνέεται από την προσήλωση στις δημοκρατικές αρχές και τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά παράλληλα προϋποθέτουν τη συστηματική διδασκαλία τους στο σχολείο.

Το μάθημα εστιάζει σε βασικές παραμέτρους αυτού του εγχειρήματος (Πρόγραμμα Σπουδών, εξωδιδακτικές δραστηριότητες, ανάπτυξη του σχολείου ως κοινότητας, κτλ.) ως προϋποθέσεις μιας αποτελεσματικής εκπαίδευσης για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, με στόχο οι μαθητές να αναδειχθούν σε «καταλύτες» που θα επιφέρουν την αλλαγή στο κοινωνικό τους περιβάλλον. Ζητούμενο είναι να αναδειχθεί επιπροσθέτως η αναγκαιότητα για ποιοτική εκπαίδευση για όλους, που απορρέει από την κατοχύρωση της εκπαίδευσης ως ανθρώπινου δικαιώματος, όπως και από τις επιταγές μιας δημοκρατικής εκπαίδευσης. Πλαίσιο ανάπτυξης των θεμάτων αποτελούν τα πεδία «Εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη» και «Εκπαίδευση για τα/στα ανθρώπινα δικαιώματα».

Π 3037 Προσεγγίσεις και Έρευνες Δίγλωσσης και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

**Κωνσταντίνος Τσιούμης
Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου**

Το παρόν μάθημα αποσκοπεί στην εξάσκηση των φοιτητριών και φοιτητών στις πρακτικές της δίγλωσσης και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με απώτερο στόχο την ανάδειξη αφενός της ανάγκης υπέρβασης μιας καθαρά γλωσσικής προσέγγισης και αφετέρου της ένταξης των ευρύτερων κοινωνικών και ιδεολογικών διαστάσεων του θέματος στη διδακτική πράξη.

Υπό το πρίσμα αυτό το μάθημα εξακτινώνεται στο τρίπτυχο: Μεθοδολογία Δραστηριοτήτων, Σχέδια Εργασίας και Παιδαγωγικό Υλικό για δίγλωσσες και διαπολιτισμικές δραστηριότητες. Ειδικότερα, διερευνώνται οι εξής θεματικές:

- *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Θέατρο
- *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Τοπικό Περιβάλλον
- *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Ιστορία (Ιδιότητα Πολίτη και Ανθρώπινα Δικαιώματα.)
- *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Θρησκευτική Ετερότητα
- *Διαπολιτισμική εκπαίδευση και Εθνικές Γιορτές.
- *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Μουσειακή (αλλά και Μουσική)

Παράλληλα, για όλες τις προτεινόμενες θεματικές παρουσιάζονται ολοκληρωμένες διδακτικές εφαρμογές εστιασμένες σε συγκεκριμένες διγλωσσικές και διαγλωσσικές διδακτικές πρακτικές:

- *Content and Language Integrated Learning (CLIL)- Ολοκληρωμένη Εκμάθηση Γλώσσας και Περιεχομένου
- * Content Based Instruction - Διδασκαλία της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο.
- * Task Based Learning - Δραστηριοκεντρική Μέθοδος
- * Project
- * Identity texts - Κείμενα ταυτότητα/Κείμενα ταύτισης

Κοινός άξονας όλων αυτών των πρακτικών είναι η μύηση των φοιτητριών και φοιτητών σε μία πολιτισμικά ευαισθητοποιημένη εκπαιδευτική διαδικασία η οποία μπορεί να κάνει ορατό το γλωσσικό και πολιτισμικό κεφάλαιο των ξενόγλωσσων παιδιών στην τάξη.

Π 3045 Διεθνοποίηση της εκπαίδευσης και εκπαιδευτικά συστήματα

Αναστασία Κεσίδου

Γίνεται, σήμερα, λόγος για μια εντεινόμενη διεθνοποίηση της εκπαίδευσης, εκφάνσεις της οποίας απο-τελούν η αυξανόμενη αλληλεξάρτηση των εκπαιδευτικών συστημάτων σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, η μετατόπιση σημαντικού μέρους της ευθύνης της εκπαιδευτικής πολιτικής από το εθνικό στο ευ-ρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, η εντεινόμενη εμπλοκή σε αυτήν των ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών, η επικράτηση των διεθνών συγκριτικών μελετών επίδοσης (PISA, TIMSS, PIRLS), κτλ. Παράλληλα, στο ίδιο πλαίσιο, δίνεται έμφαση και στην αναγκαιότητα για την ανάπτυξη δεξιοτήτων που προωθούν τον πολιτισμικό πλουραλισμό. Ωστόσο, παρά τις διαμορφούμενες τάσεις και τις επιδράσεις που δέχονται τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, δεν φαίνεται να διαμορφώνεται μια γραμμική σύγκλισή τους, καθώς οι εκπαιδευτικές παραδόσεις και οι εθνικές πολιτικές αποδεικνύονται τελικά ισχυρές.

Το μάθημα συζητά τις εκφάνσεις και τις προκλήσεις που θέτει η διεθνοποίηση της εκπαίδευσης στα εκπαιδευτικά συστήματα. Ειδικότερα, στο επίκεντρο τίθενται παραδείγματα ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων με έμφαση στις επιμέρους διαστάσεις τους (ιστορική εξέλιξη, διοίκηση και χρηματοδότηση, δομή, Προγράμματα Σπουδών, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, κτλ.) και στην αναζήτηση των επιδράσεων της διεθνοποίησης στους σύγχρονους προσανατολισμούς τους.

Π 3046 Ιστορίες του διδασκαλικού επαγγέλματος στην Ελλάδα

Βασίλης Α. Φούκας

Στο σεμιναριακό αυτό μάθημα θα διερευνηθεί το επάγγελμα του/της εκπαιδευτικού στην Ελλάδα. Ειδικότερα, θα παρουσιαστεί, θα αναλυθεί και θα ερμηνευθεί με βάση το ιστορικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό συγκείμενο το προφίλ και ο ρόλος των εκπαιδευτικών (δασκάλων/ διδασκαλισσών και εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευσης) ως φορέων υλοποίησης και διάχυσης των στόχων της εκπαίδευσης στο νεοελληνικό κράτος κατά τον 19ο και 20ό αιώνα καθώς και οι πολλαπλές αντιφάσεις και συγκρούσεις που απορρέουν από αυτόν τον ρόλο. Στο

πλαίσιο του μαθήματος οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες θα έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν, να αναδείξουν και να αναλύσουν κρίσιμες διχοτομίες και αντινομίες για τη ζωή των εκπαιδευτικών (δημόσιος-ιδιωτικός χώρος, οικογένεια-εργασία, φύλο-γνώση, αποδοχή-«αποκλεισμοί», κοινωνικοί περιορισμοί-υπερβάσεις), αλλά και κοινωνικές κατακτήσεις που συνδέονται με αυτές: μετάβαση από τη διδασκαλία ως έκφραση της εθνικής ή της ηθικής διάστασης και της κοινωνικής μητρότητας στον επαγγελματισμό του τέλους του 19ου αιώνα και στον συνδικαλισμό του 20ού αιώνα. Παράλληλα, θα παρουσιαστούν οι αναπαραστάσεις/απεικονίσεις και οι προσλήψεις του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών: οι αντιφατικές συλλογικές κοινωνικές αναπαραστάσεις του/της εκπαιδευτικού και του διδασκαλικού επαγγέλματος, που αναδεικνύουν την αντιφατικότητα του ιδεολογικού περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργούν.

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έρθουν σε επαφή με διαφορετικά είδη πηγών (νομοθετικά κείμενα, παιδαγωγικά εγχειρίδια, Τύπος κ.λπ.) αλλά και με προφορικές μαρτυρίες, αφηγήσεις εκπαιδευτικών, αυτοβιογραφικά κείμενα, λογοτεχνικά κείμενα, φωτογραφικό υλικό κ.λπ.) προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι διαδικασίες μέσα από τις οποίες οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους, τον ρόλο τους και το έργο τους. Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες στο σεμινάριο αυτό θα αναλάβουν την εκπόνηση ατομικών ή/και ομαδικών εργασιών τις οποίες θα παρουσιάσουν με τη μορφή γραπτών εργασιών.

**Π 3047 Σύγχρονες Επιστημολογικές Κατευθύνσεις
στη Μεθοδολογία Έρευνας των Κοινωνικών
Επιστημών**

Δημήτρης Σταμοβλάσης

Το μάθημα αφορά στην Επιστημολογία των Κοινωνικών επιστημών, δηλαδή τη Γνωσιοθεωρία που κατευθύνει τις Μεθόδους Έρευνας των ανθρωπίνων συστημάτων. Εστιάζεται στο χώρο της παιδαγωγικής και της εκπαίδευσης, ενώ, ταυτόχρονα, εμπλέκει την ψυχολογία, την κοινωνιολογία και μέρος των ανθρωπιστικών επιστημών. Το περιεχόμενο του μαθήματος διαρθρώνεται σε τρία κύρια επίπεδα. Το πρώτο στοχεύει στην ιστορική αναδρομή σε κομβικά σημεία της ανθρώπινης σκέψης: Εμπειρισμός, Ορθολογισμός, Θετικισμός, Ερμηνευτική, Κονστρουκτιβισμός, Ιδεαλισμός, Υλισμός, Σκεπτικισμός, Μεταμοντερνισμός, Κριτικός ορθολογισμός. Το δεύτερο μέρος αφορά στην εξέταση στοιχείων της Λογικής και της κριτικής σκέψης. Πιο αναλυτικά, μελετώνται τα είδη της Λογικής (τυπική-προτασιακή, διαλεκτική) και οι λογικές πλάνες. Σε αυτή την ενότητα, επιδιώκεται η κατανόηση της οντολογικής διάστασης της Λογικής και της σπουδαιότητάς της ως εργαλείο της ερευνητικής μεθοδολογίας. Το τρίτο μέρος αφορά στην κριτική αποτίμηση όλων των υπό εξέταση επιστημολογικών παραδοχών που υιοθετούνται στην πληθώρα των μεθοδολογικών επιλογών (ποσοτικών –ποιοτικών προσεγγίσεων), ενώ αναδεικνύεται η δυνατότητα επικοινωνίας στη βάση των θεωρητικών τους συγκλίσεων και των προηγμένων μεθόδων έρευνας. Το μάθημα εξετάζεται με εργασίες των φοιτητών, απαιτεί παρουσία και συμμετοχή.

**Π 3051 Διαχείριση συμπεριφοράς στη σχολική
τάξη: Βασικές έννοιες και μέθοδοι
αποτελεσματικής εκπαίδευσης**

Κατερίνα Δούναβη

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται δεξιότητες που τους επιτρέπουν να σχεδιάσουν μεθόδους συμπερίληψης στο σχολείο, να εξατομικεύσουν τις πρακτικές στήριξης για τους μαθητές που τις χρειάζονται και να διαχειριστούν την τάξη. Αυτές οι δεξιότητες θα τους επιτρέψουν να διαχειριστούν τα προβλήματα συμπεριφοράς που συχνά παρεμποδίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία και δυσχεραίνουν την πρόοδο και ως συνέπεια να βελτιώσουν την μαθησιακή εμπειρία και να αυξήσουν την ικανοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Στο έργο που επιτελούν οι εκπαιδευτικοί, η χρήση τεκμηριωμένων παρεμβάσεων είναι καίριας σημασίας.

Αυτό το μάθημα εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις βασικές έννοιες και μεθόδους ανάλυσης συμπεριφοράς και τις εφαρμογές τους στην επιστημονικά τεκμηριωμένη εκπαίδευση. Δίνεται έμφαση στα πιο κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο εκπαιδευτικός και το πώς μπορεί να τα διαχειριστεί χρησιμοποιώντας θετικές μεθόδους τροποποίησης της συμπεριφοράς. Παρουσιάζονται ηθικές, ανθρωποκεντρικές διαδικασίες που βελτιώνουν την εμπειρία μαθητών και εκπαιδευτικών, προωθούν την επίλυση προβλημάτων και τη δημιουργική σκέψη και συνδράμουν στην επίτευξη των απώτερων στόχων της εκπαίδευσης. Αναλύονται συγκεκριμένες εκπαιδευτικές μέθοδοι και στρατηγικές παρακολούθησης προόδου, υπό το πρίσμα του θεμελιώδους συμπεριφορισμού.

**Π 3052 Διαταραχές Φάσματος Αυτισμού και
Νοητική Αναπηρία: Βασικές έννοιες και
εκπαιδευτικές μέθοδοι συμπερίληψης**

Κατερίνα Δούναβη

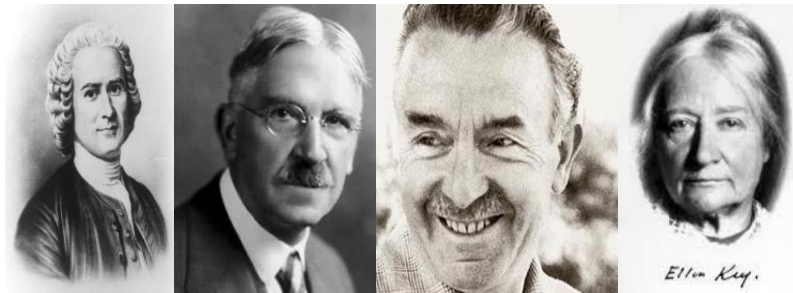
Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται γνώσεις που τους επιτρέπουν να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα και συγκεκριμένα τις αναπτυξιακές διαταραχές και τη νοητική αναπηρία και τον αντίκτυπό τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Χρειάζονται επίσης δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να δημιουργήσουν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον συμπερίληψης και να αυξήσουν την ικανοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο του εκπαιδευτικού στη χρήση τεκμηριωμένων παρεμβάσεων για την προώθηση ουσιαστικής συμμετοχής και προόδου για κάθε μαθητή.

Αυτό το μάθημα εισάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις Διαταραχές Φάσματος Αυτισμού (ΔΦΑ) και τη Νοητική Αναπηρία (ΝΑ), το πώς ορίζονται, τη διάγνωση και αξιολόγηση των ατόμων με ΔΦΑ και/ή ΝΑ αλλά και τον αντίκτυπο στο άτομο και την οικογένεια. Εξετάζεται το πώς οι ΔΦΑ και η ΝΑ επηρεάζουν την ποιότητα ζωής, ποια είναι τα δικαιώματα των ατόμων με αυτισμό και/ή νοητική αναπηρία αλλά και ποιος είναι ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη διαδικασία συμπερίληψης. Η εκπαιδευτική διαδικασία παρουσιάζεται υπό το πρίσμα του επιστημονικού μοντέλου θετικής στήριξης συμπεριφοράς και αναλύονται συγκεκριμένες τεχνικές τροποποίησης συμπεριφοράς τόσο για την ανάπτυξη καίριων δεξιοτήτων όσο και για τη διαχείριση ήπιων προβλημάτων συμπεριφοράς.

**Π 3053 Το σχολείο ως επαγγελματική κοινότητα μάθησης
στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής σχολικής
κουλτούρας**

Σοφία Αυγητίδου

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναδείξει την σημασία, τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες υποστήριξης του σχολείου ως μιας επαγγελματικής κοινότητας μάθησης που συνεργάζεται, διερευνά και αναστοχάζεται συλλογικά προκειμένου να αναπτύξει μια δημοκρατική σχολική κουλτούρα προς όφελος των μαθητών και των μαθητριών. Στο μάθημα αναλύονται οι ποικίλες διαστάσεις της λειτουργίας του σχολείου ως κοινότητας μάθησης και οι διαδικασίες υποστήριξής τους. Αναλύονται επίσης οι διαστάσεις μιας δημοκρατικής σχολικής κουλτούρας. Δίνεται έμφαση στην υποστήριξη της έρευνας και του αναστοχασμού από τα ίδια τα μέλη της κοινότητας ως προϋποθέσεων για την συμμετοχική και τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων και τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών παρεμβάσεων με δημοκρατικό και συμπεριληπτικό προσανατολισμό. Παρουσιάζονται παραδείγματα λειτουργίας του σχολείου ως κοινότητας μάθησης σε βασικές λειτουργίες του σχολείου όπως η διαμόρφωση οράματος και πολιτικής του σχολείου, ο προγραμματισμός και η αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου, η διδασκαλία και η μάθηση, η υποστήριξη των μαθητικών συμβουλίων, η συμμετοχή των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας στην συνδιαμόρφωση, στην πραγμάτωση και στην αξιολόγηση των αποφάσεών τους.

ΑΛΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ¹

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (5 ECTS)

Χειμερινό εξάμηνο

ΝΕΦ 131 *Το έργο του Μανόλη Αναγνωστάκη και η κριτική του πρόσληψη*

Δημήτρης Κόκορης

Το λογοτεχνικό έργο του Μανόλη Αναγνωστάκη υπήρξε βασικό τόσο για τη νεοελληνική ποίηση όσο και για τη νεοελληνική δοκιμιογραφία και κριτικογραφία, καθώς και σημαντικό για τη διαμόρφωση της πνευματικής ζωής στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα. Θα μελετηθούν οι βασικότερες ποιητικές συνθέσεις του Αναγνωστάκη, καθώς και κείμενά του που ανήκουν στα γραμματειακά είδη της λογοτεχνικής κριτικής, της μαρτυρίας, καθώς και του δοκιμίου για πολιτικά και πολιτισμικά ζητήματα. Θα εξεταστούν και κείμενα λογοτεχνικής κριτικής ως προς το πολύπλευρο έργο του.

ΝΕΦ 320 *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Ρήγας Βελεστινλής και Αδαμάντιος Κοραής*

Δημήτρης Κόκορης

Στο πλαίσιο του μαθήματος, θα παρουσιαστούν αναλογίες αλλά και διαφορές ανάμεσα στον Ευρωπαϊκό και στο Νεοελληνικό Διαφωτισμό. Θα προσεγγιστούν έργα σημαντικών εκπροσώπων του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, με ιδιαίτερη έμφαση σε κείμενα του Ρήγα Βελεστινλή και του Αδαμαντίου Κοραή. Οι δοκιμακές και οι λογοτεχνικές καταθέσεις θα ενταχθούν στα πολιτισμικά και γραμματολογικά συμφραζόμενα του 18ου και του 19ου αιώνα, ενώ θα διερευνηθούν, ώστε να διακριβωθούν, τα γλωσσικά και υφολογικά γνωρίσματα των κειμένων καθώς και τα φιλοσοφικά – ιδεολογικά στοιχεία, που αναδύονται από αυτά. Το μάθημα προσφέρεται ως σεμιναριακό, γι' αυτό η παρακολούθησή του είναι υποχρεωτική. Κάθε φοιτητής / -τρια υποχρεωτικά παρουσιάζει το θέμα που θα αναλάβει, ενώ εκπονεί εργασία βάσει της οποίας θα βαθμολογηθεί.

Εαρινό εξάμηνο

ΑΕΦ 115 *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα: Ασκήσεις*

Τριανταφυλλιά Γιάννου

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος επιχειρείται η συστηματική εξοικείωση με το τυπικό, το βασικό λεξιλόγιο και τη δομή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Η διδασκαλία θα επικεντρωθεί κυρίως στις συντακτικές δομές, ώστε να γίνει κατανοητή η λειτουργία των τύπων για την παραγωγή του νοήματος. Έμφαση θα δοθεί στους μηχανισμούς παραγωγής και σύνθεσης του λεξιλογίου, σε δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου καθώς και στην εμπέδωση της γραμματικής και του συντακτικού μέσα από ένα σύνολο προαιρετικών και υποχρεωτικών ασκήσεων.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος θα εστιάσουμε σε τρόπους προσπέλασης και κατανόησης των αρχαίων ελληνικών κειμένων. Ειδικότερα, θα μελετήσουμε αντιπροσωπευτικά αποσπάσματα του αττικού πεζού λόγου από τον χώρο της Ρητορικής και της Ιστοριογραφίας. Κατά την ανάγνωσή τους θα συνδέσουμε κείμενα και συγγραφείς με βασικές όψεις του αρχαίου λόγου (λ.χ. τη σχέση σύνταξης και σημασίας, τη λειτουργία των εγκλίσεων, τα σχήματα λόγου κ.ά.). Επίσης θα συνδέσουμε το κάθε κείμενο με τους εκφραστικούς και θεματικούς κώδικες (συντακτικούς, λεξιλογικούς και υφολογικούς) του γραμματειακού

¹ Πληροφορίες για τα μαθήματα που προσφέρονται από το Τμήμα Φιλολογίας και το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας περιλαμβάνονται στους *Οδηγούς Σπουδών* των Τμημάτων αυτών.

γένους/είδους στο οποίο ανήκει και με τα πραγματολογικά συμφραζόμενα της εποχής στην οποία δημιουργήθηκε.

Στόχος του μαθήματος είναι η εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας αλλά και η ανάπτυξη αναγνωστικών δεξιοτήτων, που θα ενισχύσουν την ερμηνευτική προσέγγιση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ (5 ECTS)

Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο

ΠΛ 101 Πληροφορική

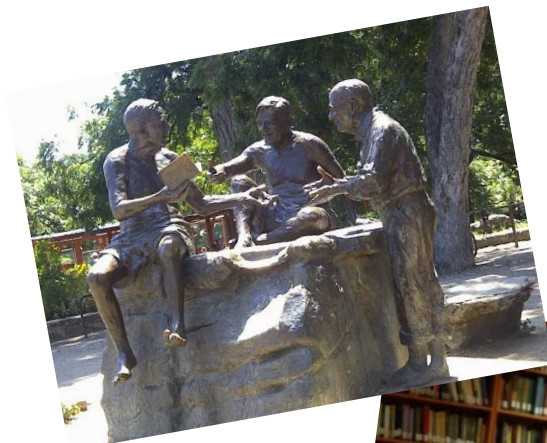
Θεοδόσης Σαπουνίδης

Χαράλαμπος Τσανίδης

Πρόκειται για εργαστηριακό και θεωρητικό μάθημα που προσφέρεται, ώστε να δίνεται η δυνατότητα για εκπαίδευση του συνόλου των φοιτητών του πρώτου έτους σε ολιγομελή και πιο λειτουργικά τμήματα. Προσφέρει τη δυνατότητα στον/στην φοιτητή/τρια να εξοικειωθεί στην πράξη με λογισμικά, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου οι φοιτητές/τριες, αφού εξοικειωθούν με βασικές λειτουργίες, δημιουργούν εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιώντας, κατά κύριο λόγο, λογισμικά της Microsoft. Ο κύριος σκοπός του μαθήματος είναι να δώσει ιδέες και κατευθύνσεις για το πώς κοινά λογισμικά μπορούν να αποτελέσουν διδακτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.

Η παρουσία στο εργαστηριακό μέρος του μαθήματος είναι υποχρεωτική, καθώς και η εκπόνηση και παράδοση εργασιών που γίνονται κατά τη διάρκεια των συναντήσεων.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών στη Φιλοσοφία

1. ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ: “ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ”

Το Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΠΜΣ) “Συστηματική Φιλοσοφία” λειτουργεί από το ακαδ. έτος 2018-19. Ιδρυτικά Τμήματα του ΔΠΜΣ: Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ., Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α., Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης.

Επιδιώκει τη συστηματική ειδίκευση στις ακόλουθες περιοχές της «Συστηματικής Φιλοσοφίας»: 1. Θεωρητική Συστηματική Φιλοσοφία, 2. Πρακτική Συστηματική Φιλοσοφία, 3. Φιλοσοφία της Τέχνης και της Τεχνολογίας. Έχει ελάχιστη διάρκεια σπουδών τεσσάρων (4) εξαμήνων και οδηγεί στο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) στη Συστηματική Φιλοσοφία.

Ο αριθμός εισακτέων στο ΔΠΜΣ ορίζεται κατ’ ανώτατο όριο σε είκοσι πέντε (25) φοιτητές και φοιτήτριες ετησίως. Το ΔΠΜΣ λειτουργεί χωρίς τέλη φοίτησης.

Στο ΔΠΜΣ διδάσκουν οι ακόλουθοι καθηγητές:

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.

Δ. Αθανασάκης, Αναπλ. Καθηγητής: Νεότερη Φιλοσοφία

Κων. Καβουλάκος, Καθηγητής: Νεότερη και σύγχρονη φιλοσοφία, κοινωνική και πολιτική φιλοσοφία

Χ. Ντούσκος, επίκουρος καθηγητής: αναλυτική φιλοσοφία και ηθική

Θ. Πενολίδης, Καθηγητής: Φιλοσοφία: Οντολογία και Γνωσιολογία

Τμήμα Φιλοσοφίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Γ. Αραμπατζής, Αναπλ. Καθηγητής: Βυζαντινή Φιλοσοφία

Ε. Πρωτοπαπαδάκης, Επίκ. Καθηγητής: Εφαρμοσμένη Ηθική

Γ. Στείρης, Αναπλ. Καθηγητής: Φιλοσοφία των Μέσων Χρόνων και της Αναγέννησης στη Δύση

Συνεργαζόμενοι Καθηγητές

Μ. Βάντσος, Αναπλ. Καθηγητής Α.Π.Θ.: Χριστιανική Ηθική και Βιοηθική

Μ. Μουζάλα, Επίκ. Καθηγήτρια Παν/μίου Πατρών: Φιλοσοφία της Κλασικής Αρχαιότητας: Μεταφυσική – Γνωσιολογία

Ι. Πρελορέντζος, Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.: Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία

Κ. Χατζηκυριάκου, Αναπλ. Καθηγητής Παν/μίου Θεσσαλίας: Μαθηματική Λογική και Μαθηματική Εκπαίδευση

Ε. Ψύλλος, Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.: Φιλοσοφία της Επιστήμης – Μεταφυσική.

Στο ΔΠΜΣ μπορούν επίσης να διδάσκουν και άλλα μέλη ΔΕΠ των ιδρυτικών ή άλλων Τμημάτων ΑΕΙ, καθώς και άλλοι διδάσκοντες που προσλαμβάνονται σύμφωνα με τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις.

Διευθυντής ΔΠΜΣ: Κωνσταντίνος Καβουλάκος, Καθηγητής

Πληροφορίες για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα:

<http://www.edlit.auth.gr/MA-syst-phil>

2. ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ: “ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ”

Το Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΠΜΣ) “Φιλοσοφική, Παιδαγωγική και Διεπιστημονική Ανθρωπολογία” λειτουργεί από το ακαδ. έτος 2020-21. Ιδρυτικά Τμήματα του ΔΠΜΣ: Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Τμήμα Θεολογίας, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Α.Π.Θ.

Καταρτίζει και εξειδικεύει στους τομείς της Φιλοσοφίας, της Παιδαγωγικής, της Θεολογίας, της Οικονομίας και της Αρχιτεκτονικής. Έχει ελάχιστη διάρκεια σπουδών τεσσάρων (4) εξαμήνων και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα έξι (6) εξάμηνα. Οδηγεί στο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) στη Φιλοσοφική, Παιδαγωγική και Διεπιστημονική Ανθρωπολογία.

Ο αριθμός εισακτέων στο Δ.Π.Μ.Σ. ορίζεται κατ’ ανώτατο όριο σε τριάντα (30) φοιτητές και φοιτήτριες ετησίως. Το Δ.Π.Μ.Σ. λειτουργεί χωρίς τέλη φοίτησης.

Στο ΔΠΜΣ διδάσκουν οι ακόλουθοι καθηγητές τα εξής μαθήματα:

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.

- Σ. Δεληβογιατζής, πρ. Καθηγητής: Φιλοσοφική ανθρωπολογία – Πολιτική Φιλοσοφία Ι/ΙΙ
- Π. Δόικος, πρ. Αναπλ. καθηγητής: Οντολογία της ανθρώπινης δημιουργίας: Ο Μίκης Θεοδωράκης και η θεωρία της Συμπαντικής Αρμονίας – Μεταφυσική ανθρωπολογία: Μηδενισμός και φαντασία – Μεταφυσική ανθρωπολογία: Ο Henry Corbin και η οραματική γνώση
- Ε. Καλοκαιρινού, πρ. Καθηγήτρια: Ηθική των επαγγελματιών ή γιατί οι μηχανικοί χρειάζονται την ηθική; – Η φιλοσοφική ανθρωπολογία του Ιμμάνουελ Καντ.
- Δ. Σταμοβλάσης, Καθηγητής: Μεθοδολογία Έρευνας Κοινωνικών Επιστημών, Η Φιλοσοφία των Πολυπλόκων Συστημάτων
- Γ. Ζαρίφης, Καθηγητής: Παιδαγωγική Ανθρωπολογία

Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Κ. Μπονίδης, Καθηγητής

Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ.

Μ. Βάντσος, Καθηγητής: Βιοηθικοί προβληματισμοί κατά το τέλος της ζωής

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Α.Π.Θ.

Γ. Ζαρωτιάδης, Καθηγητής: Οικονομική Ανθρωπολογία – Οικονομικές θεωρίες ομαδοποίησης

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Α.Π.Θ.

Κ. Τσουκαλά, πρ. Καθηγήτρια, Χ. Χριστοδούλου, Επίκ. Καθηγήτρια, Ε. Αθανασίου, Αναπλ. Καθηγήτρια, Λ. Γυιόκα, Αναπλ. καθηγήτρια, Σ. Λεφάκη, Αναπλ. Καθηγήτρια, Κ. Ιωαννίδης, Επίκ. Καθηγητής & Ν. Καλαρά, Επίκ. Καθηγήτρια: Ανθρωπολογία του χώρου.

Στο Δ.Π.Μ.Σ. μπορούν επίσης να διδάσκουν και άλλα μέλη Δ.Ε.Π. των ιδρυτικών ή άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι., καθώς και άλλοι διδάσκοντες που προσλαμβάνονται σύμφωνα με τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις.

Διευθυντής ΔΠΜΣ: Γρηγόριος Ζαρωτιάδης Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Πληροφορίες για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα:

<https://www.edlit.auth.gr/dpms-filosofias/>

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Παιδαγωγική Επιστήμη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ: ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ,
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Β' Κύκλου Σπουδών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής "Παιδαγωγική Επιστήμη: Ειδική Αγωγή, Παιδαγωγική του Σχολείου, Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση" λειτουργεί από το ακαδ. έτος 2019-20, σύμφωνα με τις διατάξεις της Πρυτανικής Απόφασης και του Ν. 4485/2017.

Η φοίτηση διαρκεία τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα και οδηγεί σε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε τρεις Ειδικεύσεις σε αντίστοιχους κλάδους της Παιδαγωγικής:¹

1. Ειδική Αγωγή
2. Παιδαγωγική του Σχολείου
3. Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

Με κριτήριο την προετοιμασία των μεταπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών για τη μελλοντική τους επαγγελματική δραστηριότητα στον χώρο της εκπαίδευσης, το ΠΜΣ αποσκοπεί:

- στη θεωρητική εμβάθυνση σε έναν από τους τρεις παραπάνω κλάδους της Παιδαγωγικής
- στην ενεργό και πολύμορφη συμμετοχή τους στο παιδαγωγικό πεδίο του ενδιαφέροντός τους και στην ανάληψη επαγγελματικής δράσης σε αυτό, με τις εφαρμογές στην εκπαιδευτική πράξη και την πρακτική άσκηση
- στην προετοιμασία τους, ώστε να είναι ικανοί και ικανές να διεξάγουν με αυτόνομο τρόπο εκπαιδευτικές έρευνες, συνδέοντας τη θεωρία με την πράξη.

Στο ΠΜΣ διδάσκουν τα ακόλουθα μέλη ΔΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής:

- Σ. Αυγητίδου, Καθηγήτρια: Παιδαγωγική-Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών
Μ. Δόικου, Επίκουρη Καθηγήτρια: Ειδική Αγωγή
Γ. Ζαρίφης, Καθηγητής: Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση
Α. Κεσίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια: Συγκριτική Παιδαγωγική & Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
Κ. Μπίκος, πρ. Καθηγητής: Σχολική Παιδαγωγική & Νέες Τεχνολογίες
Σ. Παντελιάδου, Καθηγήτρια: Ειδική Αγωγή-Μαθησιακές δυσκολίες
Β. Παπαδοπούλου, Καθηγήτρια: Σχολική Παιδαγωγική
Θ. Σαπουνίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής: Εκπαιδευτικές τεχνολογίες απτικών διεπαφών και εκπαιδευτική ρομποτική
Α. Σαρακινιώτη, Επίκουρη Καθηγήτρια: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
Δ. Σταμοβλάσης, Καθηγητής: Μέθοδοι έρευνας κοινωνικών επιστημών-Στατιστική
Κ. Τσιούμης, Καθηγητής: Μειονότητες: Ιστορία και Εκπαίδευση
Ε. Χοντολίδου, πρ Αναπλ. Καθηγήτρια: Σχολική Παιδαγωγική – Λογοτεχνική Εκπαίδευση
Β. Φούκας, Καθηγητής: Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης
Ολ. Παντούλη, ΕΔΙΠ: Έμφυλες διαστάσεις της Παιδαγωγικής Διαδικασίας
Φ. Τολούδη, ΕΔΙΠ: Διδακτική Μεθοδολογία του μαθήματος της Ιστορίας

Διευθυντής ΠΜΣ: Γεώργιος Ζαρίφης, Καθηγητής Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης

Πληροφορίες για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα:
<https://www.edlit.auth.gr/pms-paidagwgiki/>

¹ Η προκήρυξη του ΠΜΣ για το ακ. έτος 2025-2026 αφορά τις ειδικεύσεις της Παιδαγωγικής του Σχολείου και της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης.

Διδακτορικές Σπουδές

Το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής προσφέρει διδακτορικές σπουδές, οι οποίες οδηγούν στην **απόκτηση διδακτορικού διπλώματος**:

- ✓ στη Φιλοσοφία
- ✓ στην Παιδαγωγική

Το νομικό πλαίσιο για τις διδακτορικές σπουδές ορίζεται από τα άρθρα 90-97 του Ν.4957/22. Ισχύει για όλες και όλους τους υποψηφίους διδάκτορες που έχουν εγγραφεί και πριν από την έναρξη ισχύος του παραπάνω νόμου (21/7/2022).

Ο Κανονισμός του Προγράμματος διδακτορικών σπουδών του Τμήματος θα προσαρμοστεί στο παραπάνω πρόσφατο πλαίσιο. Ο τρέχων Κανονισμός ισχύει έως την αναμόρφωσή του, εκτός από τις διατάξεις για τη σύσταση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής, ως προς τις οποίες ισχύουν οι παρακάτω προβλέψεις των άρθρων 94-95 του Ν.4957/22:

1. Μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής δύνανται να ορίζονται:
 - α) μέλη Δ.Ε.Π. κάθε βαθμίδας του Τμήματος Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής
 - β) μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Τμημάτων του Α.Π.Θ. ή άλλου Α.Ε.Ι.
 - γ) ομότιμοι καθηγητές και αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. (έως ένα μέλος)
 - δ) μέλη Δ.Ε.Π. σε Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες
 - ε) ερευνητές κάθε βαθμίδας που υπηρετούν σε ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς
 - στ) καθηγητές ιδρυμάτων και ερευνητές ερευνητικών οργανισμών της αλλοδαπής.
2. Μέλη της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής:
 - α) τα τρία μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής
 - β) τέσσερα μέλη που ανήκουν στις παραπάνω κατηγορίες 1α-στ
 - κατ' ελάχιστον τέσσερα (4) μέλη είναι Δ.Ε.Π. του Α.Π.Θ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

*Ισχύει για τους υποψήφιους και τις υποψήφιες διδάκτορες που εγγράφηκαν μετά τις 4/8/2017
ΦΕΚ τ. Β' 1567/8.5.2018, βάσει του Ν.4485/17*

Άρθρο 1

Γενικές Αρχές

Οι Διδακτορικές Σπουδές του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του ΑΠΘ αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης και της πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας στα πεδία της Φιλοσοφίας και της Παιδαγωγικής και οδηγούν στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος. Το Διδακτορικό Δίπλωμα αποτελεί ακαδημαϊκό τίτλο ο οποίος πιστοποιεί την εκπόνηση πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας και την ουσιαστική συνεισφορά του κατόχου του στην εξέλιξη της επιστήμης και της γνώσης στον αντίστοιχο επιστημονικό κλάδο.

Στον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό αποτυπώνονται η δομή και οι κανόνες λειτουργίας του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπως αυτός καταρτίστηκε με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος (αριθμ. 255/21.12.2017).¹

¹ Οι γραμματικοί τύποι του αρσενικού γένους χρησιμοποιούνται στο παρόν αποκλειστικά για λόγους γλωσσικής απλοποίησης και συμπεριλαμβάνουν και τα δύο γραμματικά γένη.

Άρθρο 2

Νομικό και Θεσμικό πλαίσιο

Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής οργανώνεται και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4485/2017 και των ισχυουσών σχετικών διατάξεων και αποφάσεων.

Άρθρο 3

Προϋποθέσεις για εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής – Γλώσσα εκπόνησης

Δικαίωμα υποβολής αίτησης για εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος έχουν όσοι πληρούν σωρευτικά τις κάτωθι προϋποθέσεις:

- α. Είναι πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. (Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι.) της ημεδαπής ή αναγνωρισμένου ως ισότιμου ιδρύματος της αλλοδαπής.
- β. Είναι κάτοχοι Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αναγνωρισμένου ως ισότιμου ιδρύματος της αλλοδαπής.

Για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στα επιστημονικά πεδία της Φιλοσοφίας ή της Παιδαγωγικής είναι απαραίτητο ο ένας τουλάχιστον από τους δύο αυτούς τίτλους (Πτυχίο, Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών) να εμπίπτει στο αντίστοιχο οικείο ή σε συναφές πεδίο.

Κατ' εξαίρεση μπορούν να γίνονται δεκτοί ως Υποψήφιοι Διδάκτορες και μη κάτοχοι Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, αν είναι ήδη κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σε άλλο επιστημονικό πεδίο.

Οι διδακτορικές διατριβές του Προγράμματος εκπονούνται στην ελληνική ή σε μία από τις εξής γλώσσες: αγγλική, γαλλική, γερμανική.

Άρθρο 4

Χρονική διάρκεια

1. Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος είναι τουλάχιστον τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Ο μέγιστος χρόνος εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής ορίζεται στα έξι (6) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Ο παραπάνω χρόνος δύναται να παραταθεί για ένα (1) επιπλέον έτος, μετά από αίτηση του υποψηφίου, θετική εισήγηση του επιβλέποντος και τεκμηριωμένη απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

2. Ο υποψήφιος διδάκτορας μπορεί με αίτησή του να ζητήσει αναστολή έως ενός (1) πλήρους ημερολογιακού έτους, η οποία χορηγείται σε υποψήφιους διδάκτορες που εκπληρώνουν τη στρατιωτική τους θητεία ή σε περιπτώσεις σοβαρής ασθένειας και εγκυμοσύνης ή για σοβαρούς οικογενειακούς λόγους. Η αίτηση συνοδεύεται από επαρκώς αιτιολογημένη εισήγηση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής και εγκρίνεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Κατά τη διάρκεια της αναστολής αίρεται η ιδιότητά του υποψηφίου διδάκτορα και τα εξ αυτής απορρέοντα δικαιώματα. Ο χρόνος της αναστολής δεν προσμετράται στον μέγιστο συνολικό χρόνο εκπόνησης της Διδακτορικής Διατριβής.

3. Αλλαγή ή εξειδίκευση τίτλου, καθώς και τροποποίηση του θέματος, μπορεί να πραγματοποιηθεί μετά από τεκμηριωμένη εισήγηση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος. Σε περίπτωση τροποποίησης του θέματος, η Συνέλευση εξετάζει τη σκοπιμότητα ανασυγκρότησης της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Οι αλλαγές αυτές δεν επιφέρουν σε καμία περίπτωση παράταση των χρονικών ορίων εκπόνησης της διατριβής, όπως αυτά προσδιορίζονται στο παρόν Άρθρο.

Άρθρο 5

Δικαιώματα / Παροχές και Υποχρεώσεις Υποψηφίων Διδασκόντων

1. Οι Διδακτορικές Σπουδές προσφέρονται δωρεάν.
2. Οι υποψήφιοι διδάκτορες, για πέντε (5) έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, διατηρούν πλήρη τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του β' κύκλου σπουδών. Ενδεικτικά αναφέρονται: τεχνολογική και οικονομική υποστήριξη, βραβεία, υποτροφίες, φοιτητική μέριμνα, εκπροσώπηση σε συλλογικά όργανα κ.λπ.
3. Επιπλέον, οι διδάκτορες του Τμήματος διατηρούν δικαιώματα πρόσβασης, δανεισμού και χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών μέχρι και πέντε (5) έτη μετά την απονομή του Διδακτορικού Διπλώματος.
4. Ο υποψήφιος διδάκτορας έχει υποχρέωση ανανέωσης της εγγραφής του κάθε ακαδημαϊκό έτος, κατά τον μήνα Σεπτέμβριο. Καλείται επίσης να συμμετέχει σε ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις και διαλέξεις σχετικές με το θέμα της υπό εκπόνηση διατριβής που διοργανώνονται από το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, τους Τομείς του και τα οικεία Εργαστήρια.
5. Οι υποψήφιοι διδάκτορες συμβάλλουν στην εκπαιδευτική και ερευνητική λειτουργία του Τμήματος.

Άρθρο 6

Συμμετοχή Υποψηφίων Διδασκόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία

Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος (άρθρο 9 παρ. 3 εδάφιο ε' του Ν. 3685/2008 που παραμένει σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 88 περ. α' του Ν.4485/2017) και κοινή απόφαση των Υπουργείων Παιδείας και Οικονομικών μπορεί να ανατίθεται σε υποψήφιους διδάκτορες η επικουρία μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο με ωριαία αντιμισθία, η οποία επιβαρύνει τον τακτικό προϋπολογισμό του Ιδρύματος.

Άρθρο 7

Διαδικασία Επιλογής Υποψηφίων Διδασκόντων

1. Οι περίοδοι κατάθεσης αιτήσεων για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής είναι:
 - 1-20 Σεπτεμβρίου
 - 1-20 Ιανουαρίου
 - 1-20 Μαΐου.
- Οι παραπάνω ημερομηνίες μπορεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος να τροποποιούνται για λόγους ανώτερης βίας ή έκτακτης ανάγκης.
2. Ο υποψήφιος που επιθυμεί να εκπονήσει διδακτορική διατριβή καταθέτει στη Γραμματεία του Τμήματος τα εξής δικαιολογητικά:
 - α. σχετική αίτηση, στην οποία αναγράφονται: ο προτεινόμενος τίτλος, η προτεινόμενη γλώσσα συγγραφής, καθώς και (κατόπιν προσυνεννόησης) ο προτεινόμενος ως επίβλεπων της Διδακτορικής Διατριβής, ο οποίος ανήκει σε όσους έχουν δικαίωμα επίβλεψης Διδακτορικής Διατριβής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 39 του Ν.4485/2017 και στο άρθρο 8 του παρόντος Κανονισμού.
 - β. αντίγραφο πτυχίου και μεταπτυχιακού διπλώματος
 - γ. αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα
 - δ. ερευνητικό προσχέδιο διδακτορικής διατριβής, έκτασης 2.000-3.000 λέξεων, συνοδευόμενο από κατάλογο βιβλιογραφίας
 - ε. υπεύθυνη δήλωση ότι δεν εκπονεί διδακτορική διατριβή ούτε έχει υποβάλει διδακτορική διατριβή για κρίση, με το ίδιο ή παρόμοιο θέμα, σε άλλο Α.Ε.Ι., ελληνικό ή της αλλοδαπής
 - στ. φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας
 - ζ. δύο (2) φωτογραφίες.

3. Η Συνέλευση του Τμήματος, με βάση τη συνάφεια του ερευνητικού αντικειμένου των αιτήσεων που έχουν υποβληθεί, ορίζει τριμελή Επιτροπή από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, ανά θεματική κατηγορία αιτήσεων. Οι τριμελείς αυτές Επιτροπές συγκροτούνται από τη Συνέλευση του Τμήματος κατόπιν πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου προς αυτήν.

4. Η κάθε Επιτροπή εξετάζει τις υποβληθείσες αιτήσεις και τα συνυποβαλλόμενα έγγραφα και καλεί σε συνέντευξη τους υποψηφίους. Κατόπιν, η κάθε Επιτροπή υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος εισήγηση με συνοπτικό υπόμνημα, στο οποίο αναγράφονται οι λόγοι για τους οποίους ο υποψήφιος πληροί ή δεν πληροί τις προϋποθέσεις προκειμένου να γίνει δεκτός. Σε περίπτωση θετικής εισήγησης, και σε συνεννόηση με τον προτεινόμενο επιβλέποντα, η Επιτροπή καταθέτει προς τη Συνέλευση του Τμήματος εισήγηση και για τη συγκρότηση των Τριμελών Συμβουλευτικών Επιτροπών.

5. Η Συνέλευση του Τμήματος, συνεκτιμώντας το υπόμνημα της Επιτροπής, εγκρίνει ή απορρίπτει αιτιολογημένα την αίτηση του υποψηφίου. Στην εγκριτική απόφαση της Συνέλευσης ορίζεται και η γλώσσα συγγραφής της Διδακτορικής Διατριβής. Η Συνέλευση δύναται επίσης, ειδικά σε περίπτωση έγκρισης αιτήσεων υποψηφίων που δεν διαθέτουν Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στα οικεία πεδία της Φιλοσοφίας και της Παιδαγωγικής, να καθορίσει ως προϋπόθεση για την εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής του υποψηφίου, την παράλληλη επιτυχή παρακολούθηση έως τεσσάρων (4) συναφών μεταπτυχιακών μαθημάτων.

Άρθρο 8

Επίβλεψη Διδακτορικής Διατριβής

1. Δικαίωμα επίβλεψης Διδακτορικών Διατριβών στο πλαίσιο του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής έχουν τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος που ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή α' βαθμίδας ή του αναπληρωτή καθηγητή ή του επίκουρου καθηγητή.

2. Η Συνέλευση του Τμήματος αναθέτει στον προτεινόμενο επιβλέποντα, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 38 του Ν.45485/2017, την επίβλεψη της Διδακτορικής Διατριβής και ορίζει Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, με αρμοδιότητα να πλαισιώνει και να υποστηρίζει την εκπόνηση και τη συγγραφή της. Στην Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή μπορούν να ορίζονται και μέλη Δ.Ε.Π. που βρίσκονται σε άδεια.

3. Στην Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή μετέχουν ως μέλη και δύο ακόμη μέλη Δ.Ε.Π. (καθηγητές α' βαθμίδας, αναπληρωτές ή επίκουροι καθηγητές) από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. ή καθηγητές αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' ή Γ' από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του Ν.4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών, ή από αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ινστιτούτα της αλλοδαπής, και έχουν το ίδιο συναφές γνωστικό αντικείμενο με την υπό κρίση Διδακτορική Διατριβή.

4. Ο ανώτατος αριθμός των Διδακτορικών Διατριβών που επιβλέπει ένα μέλος ΔΕΠ του Τμήματος δεν μπορεί να υπερβαίνει τις οκτώ (8). Στον αριθμό αυτόν δεν προσμετρώνται διατριβές των οποίων η επίβλεψη ανατέθηκε βάσει της επόμενης παραγράφου.

5. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο επιβλέπων εκλείψει ή για τεκμηριωμένους λόγους κριθεί αναγκαία η αντικατάστασή του, η Συνέλευση του Τμήματος, εκτιμώντας τις περιστάσεις, αναθέτει σε άλλον την επίβλεψη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους, κατόπιν αίτησης του υποψηφίου διδάκτορα και σύμφωνης γνώμης του νέου προτεινόμενου επιβλέποντος. Αν δεν καταστεί εφικτός ο ορισμός νέου επιβλέποντος, ένα από τα άλλα δύο (2) μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής αναλαμβάνει χρέη επιβλέποντος, ακόμη και καθ' υπέρβαση του μέγιστου αριθμού υποψηφίων διδασκόντων· παράλληλα, ορίζεται τρίτο μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής.

6. Αν ο αρχικός επιβλέπων μετακινηθεί σε άλλο Α.Ε.Ι. ή Τμήμα Α.Ε.Ι. ή συνταξιοδοτηθεί, συνεχίζει να τελεί χρέη επιβλέποντος των Διδακτορικών Διατριβών που έχει αναλάβει, και ο τίτλος απονέμεται από το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του Α.Π.Θ.

7. Η Γραμματεία του Τμήματος αναρτά στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος, στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, κατάλογο που περιλαμβάνει: το όνομα του της Υποψήφιου Διδάκτορα, τον τίτλο και σύντομη περίληψη του σχεδίου της Διδακτορικής Διατριβής (έως 50 λέξεις), το όνομα του επιβλέποντος και των άλλων μελών της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής.

Άρθρο 9

Λογοκλοπή/Παράλειψη αναφοράς σε χρησιμοποιηθείσα βιβλιογραφία

1. Κατά τη συγγραφή της διδακτορικής διατριβής, ο υποψήφιος διδάκτορας υποχρεούται να σέβεται τα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών των πηγών που χρησιμοποιεί και να τηρεί αυστηρά τους ισχύοντες στο Α.Π.Θ. κανόνες για την αποφυγή της λογοκλοπής. Η λογοκλοπή αποτελεί σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα

2. Ως λογοκλοπή ορίζεται η αυτολεξεί αντιγραφή κειμένου από οποιαδήποτε γραπτή πηγή (δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη), χωρίς το κείμενο να τίθεται εντός εισαγωγικών ή/και χωρίς να γίνεται ορθή βιβλιογραφική αναφορά στην πηγή από την οποία αντλείται. Επίσης, ως λογοκλοπή ορίζεται η μεταφορά ενός κειμένου σε μια εργασία με ελάχιστες φραστικές αλλαγές και χωρίς να γίνεται η δέουσα αναφορά στην πηγή από την οποία αντλείται. Η παράθεση οποιουδήποτε υλικού τεκμηρίωσης, ακόμη και από μελέτες του ίδιου του υποψηφίου, χωρίς σχετική αναφορά, μπορεί να στοιχειοθετήσει απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος για διαγραφή του, μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής ή μέλους αυτής.

3. Κατά την κατάθεση της Διδακτορικής Διατριβής προς αξιολόγηση, ο υποψήφιος καταθέτει σχετική υπεύθυνη δήλωση που βεβαιώνει την τήρηση των ανωτέρω.

4. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί λογοκλοπή μετά τη λήψη του διδακτορικού διπλώματος, ο τίτλος που έχει απονεμηθεί ανακαλείται με ειδικά αιτιολογημένη εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής προς τη Σύγκλητο.

Άρθρο 10

Διαδικασία Εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής

1. Μετά τη συμπλήρωση ενός έτους από την εγγραφή στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών, και κάθε Σεπτέμβριο, ο υποψήφιος διδάκτορας υποβάλλει εγγράφως αναλυτικό υπόμνημα σχετικά με την πρόοδο της Διδακτορικής του Διατριβής κατά το προηγθέν ακαδημαϊκό έτος και ακολούθως παρουσιάζει προφορικά το περιεχόμενό του ενώπιον της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Στη συνέχεια, έως το τέλος Οκτωβρίου η Συμβουλευτική επιτροπή συντάσσει ετήσια έκθεση προόδου και την καταθέτει στη Γραμματεία του Τμήματος.

2. Αντίγραφο του υπομνήματος, σχόλια επ' αυτού από τον επιβλέποντα ή την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, καθώς και η έκθεση προόδου καταχωρούνται στον ατομικό φάκελο του υποψηφίου διδάκτορα.

3. Για την υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής απαιτείται τουλάχιστον μία δημοσίευση με αξιολόγηση κριτών ή μία ανακοίνωση σε συνέδριο κατόπιν αξιολόγησης.

Άρθρο 11

Αξιολόγηση Διδακτορικής Διατριβής

1. Μετά την ολοκλήρωση της εκπόνησης της Διδακτορικής Διατριβής, και έχοντας λάβει τη σύμφωνη έγγραφη γνώμη του επιβλέποντος, ο υποψήφιος διδάκτορας καταθέτει στη Γραμματεία του Τμήματος τρία αντίτυπα της Διδακτορικής Διατριβής και υποβάλλει προς την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή αίτηση για δημόσια υποστήριξη και αξιολόγησή της.

2. Εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της αίτησης, η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή αποφασίζει την έγκριση ή την αιτιολογημένη απόρριψή της. Εφόσον η αίτηση εγκριθεί, η

Επιτροπή συντάσσει αναλυτική Εισηγητική Έκθεση. Στην Εισηγητική Έκθεση καταγράφεται η ολοκλήρωση της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής και προτείνεται ο ορισμός Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για τον υποψήφιο διδάκτορα. Η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή μπορεί επίσης να απορρίψει την αίτηση του υποψηφίου διδάκτορα, ή να του δώσει αναλυτικές επιστημονικές παρατηρήσεις-βελτιώσεις, καθώς και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των ανωτέρω και επανυποβολής της Διδακτορικής Διατριβής, εντός των ορίων του Άρθρου 4 του παρόντος Κανονισμού.

3. Σε περίπτωση οριστικής απόρριψης της Διδακτορικής Διατριβής από την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, ο υποψήφιος διδάκτορας διαγράφεται με διαπιστωτική πράξη της Συνέλευσης του Τμήματος. Σε περίπτωση θετικής Εισηγητικής Έκθεσης της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, και κατόπιν σχετικής πρότασης του επιβλέποντος, η Συνέλευση του Τμήματος, ορίζει Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή για την αξιολόγηση της Διδακτορικής Διατριβής του υποψήφιου διδάκτορα. Σε αυτή μετέχουν τα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής και τέσσερα επιπλέον μέλη που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 39 παρ.2 β' εδάφιο του Ν. 4485/2017 και έχουν την ίδια ή συναφή ειδικότητα με το επιστημονικό πεδίο της Διδακτορικής Διατριβής. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται το αρχαιότερο στην υψηλότερη βαθμίδα από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής που ανήκει στο Α.Π.Θ.

4. Προκειμένου να συγκροτηθεί η Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή, τα αφυπηρετήσαντα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής αντικαθίστανται από νέα μέλη που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 39 παρ.2 β' εδάφιο του Ν. 4485/2017. Τα αφυπηρετήσαντα μέλη δικαιούνται να παρευρεθούν στη διαδικασία δημόσιας παρουσίασης και αξιολόγησης με δικαίωμα λόγου, χωρίς όμως δικαίωμα ψήφου. Μέλη Δ.Ε.Π. τα οποία βρίσκονται σε άδεια δύνανται να συμμετέχουν ως μέλη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

5. Αμέσως μετά τη συγκρότηση της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, ο υποψήφιος διδάκτορας οφείλει να καταθέσει πέντε (5) πρόσθετα αντίτυπα της Διδακτορικής Διατριβής: τέσσερα (4) για τα λοιπά μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής και ένα (1) για τη Γραμματεία του οικείου Τομέα, του οποίου τα μέλη θα έχουν πρόσβαση σε αυτό.

6. Εντός εξήντα (60) ημερών από τη συγκρότηση της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής γίνεται δημόσια η προφορική δοκιμασία του υποψηφίου. Η ημερομηνία, η ώρα και ο τόπος της δημόσιας υποστήριξης της διατριβής ορίζονται από την Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή. Η δημόσια δοκιμασία αναγγέλλεται τουλάχιστον μία εβδομάδα νωρίτερα, με ανακοίνωση που αναρτάται στους Πίνακες ανακοινώσεων και στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος.

7. Η Διδακτορική Διατριβή υποστηρίζεται από τον υποψήφιο διδάκτορα δημόσια, ενώπιον της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Η διαδικασία της δημόσιας υποστήριξης προϋποθέτει τη φυσική παρουσία τουλάχιστον των τεσσάρων (4) μελών της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, ενώ τα λοιπά μέλη μπορούν να συμμετέχουν και μέσω τηλεδιάσκεψης. Ο υποψήφιος αναπτύσσει τα κύρια σημεία της διατριβής του μέσα σε τριάντα (30) λεπτά και στη συνέχεια απαντά στις ερωτήσεις των μελών της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Με τη σύμφωνη γνώμη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής είναι δυνατό να υποβληθούν ερωτήσεις και από το ακροατήριο. Η όλη διαδικασία δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις δυο (2) ώρες.

8. Ακολούθως ο υποψήφιος αποχωρεί και η Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή συσκέπτεται και κρίνει τη διατριβή ως προς την ποιότητα, την πληρότητα, την πρωτοτυπία και τη συμβολή της στην επιστήμη και με βάση αυτά τα κριτήρια διατυπώνει την τελική της κρίση και βαθμολογεί τη διατριβή.

9. Η Διδακτορική Διατριβή εγκρίνεται με πλειοψηφία τουλάχιστον πέντε (5) μελών της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

10. Η εγκριθείσα διδακτορική διατριβή βαθμολογείται με την ακόλουθη κλίμακα:

- Άριστα με διάκριση (σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις ιδιαιτέρως σημαντικής ερευνητικής συμβολής και μόνο μετά από ομόφωνη απόφαση του συνόλου των επτά μελών της Εξεταστικής Επιτροπής)
- Άριστα
- Λίαν Καλώς
- Καλώς.

Σε περίπτωση ισοψηφίας, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Αν η ισοψηφία παραμείνει, η διατριβή εγκρίνεται λαμβάνοντας τη χαμηλότερη από τις προταθείσες βαθμολογίες.

11. Η έγκριση και βαθμολόγηση βεβαιώνεται με σχετικό Πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από όλα τα συμμετέχοντα στη διαδικασία της αξιολόγησης της διατριβής μέλη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής και διαβιβάζεται διά της Γραμματείας, στη Συνέλευση του Τμήματος. Για τα μέλη που τυχόν συμμετείχαν μέσω τηλεδιάσκεψης υπογράφει ο πρόεδρος της Επταμελούς Επιτροπής, σημειώνοντας τον τρόπο συμμετοχής του μέλους.

12. Εφόσον η διατριβή εγκριθεί, ο υποψήφιος έχει υποχρέωση, προκειμένου να του απονεμηθεί ο τίτλος, να καταθέσει στη Γραμματεία του Τμήματος τέσσερα (4) αντίτυπα της διατριβής στην τελική της μορφή, μετά και τις τυχόν διορθώσεις, τα οποία διανέμονται ως εξής:

- 1 αντίτυπο στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΑΠΘ (και σε ηλεκτρονική μορφή)
- 1 αντίτυπο στην Εθνική Βιβλιοθήκη
- 1 αντίτυπο στη βιβλιοθήκη του οικείου Τομέα
- 1 αντίτυπο στο ΕΚΤ (και σε ηλεκτρονική μορφή).

Άρθρο 12

Αναγόρευση και Καθομολόγηση Διδασκόντων

1. Η Συνέλευση αναγορεύει και καθομολογεί τον υποψήφιο διδάκτορα σε δημόσια Συνεδρίαση του Τμήματος, παρουσία του υποψήφιου Διδάκτορα. Η τελετή διενεργείται τρεις (3) φορές σε κάθε ακαδημαϊκό έτος: κατά τους μήνες Μάρτιο, Ιούνιο και Νοέμβριο. Ο Πρόεδρος του Τμήματος θέτει υπόψη του Σώματος το Πρακτικό που πιστοποιεί την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας προφορικής παρουσίασης και αξιολόγησης της Διδακτορικής Διατριβής, και ακολουθεί η αναγόρευση και καθομολόγηση του υποψηφίου σε Διδάκτορα του Τμήματος. Στη Συνεδρίαση παρίσταται ο Πρύτανης ή ο Αντιπρύτανης, ενώ μπορεί να παρίσταται και ο Κοσμήτορας.

2. Η τελετή αναγόρευσης και καθομολόγησης, καθώς και ο τύπος του Διδακτορικού Διπλώματος του Διδάκτορος ακολουθεί τα Πρότυπα σχετικών Αποφάσεων της Συγκλήτου ΑΠΘ.¹ Σε περίπτωση που οι διδάκτορες της Σχολής είναι παραπάνω από ένας, τον όρκο ή/και τη διαβεβαίωση διαβάζει αυτός που έχει λάβει τον μεγαλύτερο βαθμό· σε περίπτωση ισοβαθμίας, διενεργείται κλήρωση από τον Πρόεδρο του Τμήματος. Οι διδάκτορες επιλέγουν τον τρόπο καθομολόγησης (όρκος ή επίκληση της τιμής και της συνείδησής τους).

3. Ο υποψήφιος διδάκτορας πριν από την αναγόρευση και καθομολόγησή του από την Συνέλευση του Τμήματος, μπορεί να αιτηθεί χορήγηση Πιστοποιητικό Αποπεράτωσης των Διδακτορικών Σπουδών.

4. Στον Διδάκτορα χορηγείται Αντίγραφο Διδακτορικού Διπλώματος. Το Διδακτορικό Δίπλωμα (μεμβράνη), υπογράφεται από τον Πρύτανη, τον Πρόεδρο και τον Προϊστάμενο Γραμματείας του Τμήματος και φέρει τη σφραγίδα του ΑΠΘ.

Άρθρο 13

Λόγοι Διαγραφής

¹ Απόφαση της Συγκλήτου (συνεδρίαση με αριθμό 2913/23-7-2015, έγγραφο με αριθμό 5288/4-11-2015) με θέμα: «Εξορθολογισμός της Γραμματειακής Υποστήριξης των Σχολών και Τμημάτων του ΑΠΘ».

1. Ο υποψήφιος διδάκτορας διαγράφεται αυτοδίκαια μετά από αίτησή του, ή μετά από υπέρβαση των ανώτατων χρονικών ορίων που προσδιορίζονται στο Άρθρο 4 του παρόντος. Για τη διαγραφή εκδίδεται απλή διαπιστωτική πράξη της Συνέλευσης του Τμήματος.

2. Μετά από σχετική εισήγηση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, η Συνέλευση του Τμήματος μπορεί να αποφασίσει τη διαγραφή Υποψηφίου Διδάκτορα λόγω ανεπαρκούς προόδου, η οποία τεκμηριώνεται με δύο (2) τουλάχιστον αρνητικές ετήσιες Εκθέσεις Προόδου, ή λόγω παραβίασης της διάταξης του Άρθρου 9 του παρόντος Κανονισμού περί λογοκλοπής. Στην απόφαση τεκμηριώνονται οι λόγοι διαγραφής.

Άρθρο 14

Μεταβατικές διατάξεις¹

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών, όλοι οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος εντάσσονται στις διατάξεις του Ν.4485/2017 και στον παρόντα Κανονισμό. Ειδικά η ρύθμιση της §3 του Άρθρου 10 ισχύει για τους υποψηφίους διδάκτορες που έχουν εγγραφεί μετά την 1.1.2016.

2. Όσοι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος έχουν υπερβεί την εξαετή ανώτατη διάρκεια εκπόνησης διδακτορικής διατριβής υποχρεούνται στην ολοκλήρωσή της εντός ενός έτους από την ημέρα θέσης σε ισχύ του παρόντος Κανονισμού.

3. Θέματα που δεν προβλέπονται από τον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό ρυθμίζονται από τα αρμόδια όργανα (Συνέλευση Τμήματος, Σύγκλητος Ιδρύματος).

(ΠΑΛΑΙΟΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ισχύει για τους υποψηφίους και τις υποψήφιες διδάκτορες που εγγράφηκαν έως τις 4/8/2017

Οι υποψήφιοι διδάκτορες που έχουν εγγραφεί πριν από τις 4/8/2017 συνεχίζουν και ολοκληρώνουν την εκπόνηση της διδακτορικής τους διατριβής σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του Ν.4485/17 (όπως ορίζει το άρθρο 60 Ν. 4559/18) και σύμφωνα με τον παλαιό Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών.

Άρθρο 1

Προϋποθέσεις για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

Υποψήφιοι για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος μπορούν να είναι:

(1) για το γνωστικό αντικείμενο της **Φιλοσοφίας**, οι κάτοχοι του Μ.Δ.Ε. του Π.Μ.Σ. του Τομέα Φιλοσοφίας ή ισότιμου ή αντίστοιχου τίτλου σπουδών άλλων πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, και

(2) για το γνωστικό αντικείμενο της **Παιδαγωγικής**, οι κάτοχοι Μ.Δ.Ε. των Τμημάτων: α) Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, καθώς και ομοειδών Τμημάτων των Φιλοσοφικών Σχολών και των Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών, β) κάτοχοι του Μ.Δ.Ε. αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, εφόσον προσκομίσουν επισήμως αναγνωρισμένους ως ισότιμους τίτλους σπουδών, γ) κάτοχοι του Μ.Δ.Ε. άλλων Τμημάτων και Σχολών Ανώτατης Εκπαίδευσης, οι οποίοι διαθέτουν τριετή, τουλάχιστον, αποδεδειγμένη εκπαιδευτική εμπειρία· σε περίπτωση μη αποδεδειγμένης εκπαιδευτικής εμπειρίας υποχρεούνται να περατώσουν οργανωμένο κύκλο μαθημάτων που ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. Επιπλέον, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορούν να γίνουν δεκτοί/ές, μετά από αιτιολογημένη απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ., και μη κάτοχοι Μ.Δ.Ε. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο

¹ Οι §§ 1 και 2 του άρθρου 14 δεν ισχύουν, σύμφωνα με το άρθρο 60 του Ν.4559/3.8.2018.

υποψήφιος διδάκτορας υποχρεούται να περατώσει οργανωμένο κύκλο μαθημάτων που ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ.

Άρθρο 2

Διαδικασία εκπόνησης διδακτορικής διατριβής

1. Ο κάτοχος Μ.Δ.Ε. που επιθυμεί να εκπονήσει διδακτορική διατριβή καταθέτει στη Γραμματεία του Τμήματος σχετική αίτηση, στην οποία δηλώνει τον ειδικότερο επιστημονικό τομέα των ενδιαφερόντων του και τον επιβλέποντα καθηγητή, ύστερα από προσυνεννόηση με τον τελευταίο. Επίσης, καταθέτει όσα δικαιολογητικά απαιτούνται από τις σχετικές διατάξεις, δηλαδή αίτηση, επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου και μεταπτυχιακού διπλώματος, βιογραφικό σημείωμα, υπεύθυνη δήλωση ότι δεν εκπονεί διδακτορική διατριβή σε άλλο Α.Ε.Ι., εσωτερικού ή εξωτερικού με το ίδιο ή παρόμοιο θέμα ούτε υπέβαλε τη διατριβή του για κρίση σε άλλο Α.Ε.Ι., εσωτερικού ή εξωτερικού, φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας και δύο (2) φωτογραφίες.

2. Για κάθε υποψήφιο διδάκτορα η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος, ύστερα από σχετική εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής του αντίστοιχου Π.Μ.Σ, ορίζει τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία είναι αρμόδια για την καθοδήγηση και επίβλεψη του υποψηφίου.

3. Η τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή απαρτίζεται από τον επιβλέποντα καθηγητή, που είναι Καθηγητής του αντίστοιχου Τομέα του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής (και ανήκει στη βαθμίδα του Καθηγητή, του Αναπληρωτή Καθηγητή ή του Επίκουρου Καθηγητή), και δύο άλλους Καθηγητές ή υπηρετούντες Λέκτορες του ιδίου ή άλλου Τμήματος του ιδίου ή άλλου Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, ή επιστήμονες που ανήκουν στις λοιπές κατηγορίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις. Μπορεί να ορίζονται και Καθηγητές ή υπηρετούντες Λέκτορες που είναι σε άδεια. Τα μέλη της επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με αυτή στην οποία ο υποψήφιος διδάκτορας εκπονεί τη διατριβή του.

4. Ο επιβλέπων καθηγητής ή μέλος της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να αντικατασταθεί, αν υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, μετά από αιτιολογημένη αίτηση δική του ή του υποψηφίου και με ειδικά αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. Ο τρόπος άσκησης της επίβλεψης δεν μπορεί να συνιστά λόγο αντικατάστασης.

5. Η τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή, σε συνεργασία με τον υποψήφιο, ορίζει το θέμα της διατριβής μέσα σε διάστημα έξι (6) μηνών και το ανακοινώνει με έγγραφό της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Το θέμα της διδακτορικής διατριβής μπορεί να αλλάξει με αιτιολογημένη αίτηση του υποψηφίου προς το Τμήμα και μετά από συνεννόησή του με τη Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία εισηγείται σχετικά στη Γ.Σ.Ε.Σ. που αποφασίζει. Η τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή, σε συνεργασία με τον υποψήφιο διδάκτορα, υποβάλλει έκθεση προόδου στη Γ.Σ.Ε.Σ. στο τέλος κάθε χρόνου από τον ορισμό της.

Άρθρο 3

Διαδικασία απονομής του τίτλου του διδάκτορος

1. Όταν ο υποψήφιος περατώσει το έργο του, το παρουσιάζει στην τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι μπορεί να προχωρήσει η διαδικασία αξιολόγησης, καταθέτει εισηγητική έκθεση και, παράλληλα, ο υποψήφιος διδάκτορας καταθέτει την εργασία του στη Γραμματεία του Τμήματος σε οκτώ (8) αντίτυπα.

2. Η Γ.Σ.Ε.Σ., ύστερα από πρόταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής, ορίζει επταμελή Εξεταστική Επιτροπή. Στην εξεταστική Επιτροπή συμμετέχουν τα τρία (3) μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Τέσσερα (4) τουλάχιστον μέλη της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής πρέπει να είναι Καθηγητές ή υπηρετούντες Λέκτορες, εκ των οποίων τουλάχιστον δύο (2) πρέπει να ανήκουν στο οικείο Τμήμα. Τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής μπορεί να είναι Καθηγητές ή

υπηρετούντες Λέκτορες Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, αποχωρήσαντες λόγω ορίου ηλικίας καθηγητές Α.Ε.Ι., καθηγητές Α.Σ.Ε.Ι. ή μέλη Ε.Π. των Τ.Ε.Ι. και της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. ή ερευνητές των βαθμίδων Α', Β' ή Γ' αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου του εσωτερικού ή εξωτερικού, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος.

3. Όλα τα μέλη της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με αυτή, στην οποία ο υποψήφιος διδάκτορας εκπόνησε τη διατριβή του. Κατά τη διαδικασία εξέτασης της διδακτορικής διατριβής είναι δυνατόν να συμμετέχουν ως μέλη της εξεταστικής επιτροπής Καθηγητές ή υπηρετούντες Λέκτορες που βρίσκονται σε εκπαιδευτική ή άλλη άδεια.

4. Εντός εξήντα (60) ημερών από τη συγκρότηση της επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής γίνεται δημόσια η προφορική δοκιμασία του υποψηφίου. Η ημερομηνία, η ώρα και ο τόπος της δημόσιας υποστήριξης της διατριβής ορίζεται από την επταμελή εξεταστική επιτροπή. Η δημόσια δοκιμασία αναγγέλλεται μία, τουλάχιστον, εβδομάδα νωρίτερα με ανακοίνωση του οικείου Τομέα, η οποία αναρτάται στους Πίνακες ανακοινώσεων της Σχολής και των οικείων Σπουδαστηρίων και στο διαδίκτυο. Ο υποψήφιος αναπτύσσει τη διατριβή του μέσα σε τριάντα (30) λεπτά ενώπιον της επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία επί μία (1) ώρα μπορεί να θέτει ερωτήσεις επί της διατριβής. Με ομόφωνη γνώμη της Επιτροπής είναι δυνατόν να υποβληθούν διευκρινιστικές ερωτήσεις και από το ακροατήριο. Η όλη διαδικασία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δύο (2) ώρες.

5. Μετά την παραπάνω διαδικασία η Εξεταστική Επιτροπή αποσύρεται, για να αποφασίσει αν η διατριβή ήταν πρωτότυπη, κατά πόσον αποτελεί συμβολή στην επιστήμη και αν η υποστήριξή της από τον υποψήφιο ήταν επιτυχής. Η επταμελής Εξεταστική Επιτροπή αποφασίζει για την απονομή του τίτλου με φανερή ψηφοφορία. Για την έγκριση της διδακτορικής διατριβής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη πέντε (5) τουλάχιστον μελών της επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Εφόσον το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας είναι θετικό, η εγκριθείσα διδακτορική διατριβή βαθμολογείται με την ακόλουθη κλίμακα: Άριστα με διάκριση (σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο με ομόφωνη απόφαση της επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής), Άριστα, Λίαν Καλώς. Σε περίπτωση ισοψηφίας, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Σε κάθε περίπτωση, αν υπάρχει ισοψηφία, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής. Στη Συνεδρίαση προεδρεύει το αρχαιότερο στην υψηλότερη βαθμίδα από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής που ανήκει στο Α.Π.Θ. Η Εξεταστική Επιτροπή, αμέσως μετά τη δημόσια δοκιμασία, με ευθύνη του Προέδρου της συντάσσει πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει εισήγηση του επιβλέποντος και αιτιολόγηση της ψήφου των μελών της επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Υπογράφεται από όλα τα παρόντα μέλη της Επιτροπής και διαβιβάζεται στη Γ.Σ.Ε.Σ.

6. Εφόσον η διατριβή εγκριθεί, ο υποψήφιος έχει υποχρέωση, προκειμένου να του απονεμηθεί ο τίτλος, να καταθέσει στη Γραμματεία του Τμήματος τέσσερα (4) αντίτυπα της διατριβής στην τελική της μορφή, μετά και τις τυχόν διορθώσεις, τα οποία διανέμονται ως εξής:

- 1 αντίτυπο στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΑΠΘ (και σε ηλεκτρονική μορφή).
- 1 αντίτυπο στην Εθνική Βιβλιοθήκη.
- 1 αντίτυπο στη βιβλιοθήκη του οικείου Τομέα.
- 1 αντίτυπο στο ΕΚΤ (και σε ηλεκτρονική μορφή).

Άρθρο 4

Συμμετοχή υποψήφιων διδασκόντων στην ερευνητική και διδακτική διαδικασία

1. Οι υποψήφιοι διδάκτορες συμμετέχουν σε ημερίδες, συνέδρια, εκδηλώσεις και διαλέξεις που διοργανώνει ο οικείος Τομέας. Στον Τομέα Παιδαγωγικής οι υποψήφιοι διδάκτορες υποχρεούνται, επιπλέον, να συμμετέχουν στο Colloquium που διοργανώνει ο Τομέας, όπου συζητείται διεξοδικά ο σχεδιασμός και η πρόοδος της διατριβής τους και σε τυχόν εργαστήρια που σχετίζονται με το αντικείμενό τους.

2. Με πρόταση της Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής και κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών μπορεί να ανατίθεται σε υποψήφιους διδάκτορες η επικουρία Καθηγητών και υπηρετούντων Λεκτόρων, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, με ωριαία αντιμισθία που επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του ΑΠΘ.

Άρθρο 5

Διάρκεια εκπόνησης διδακτορικής διατριβής

1. Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής και η μέγιστη τα έξι (6). Στον Τομέα Παιδαγωγικής και για την περίπτωση των υποψηφίων διδασκάλων που γίνονται κατ' εξαίρεση δεκτοί χωρίς να είναι κάτοχοι ΜΔΕ το ελάχιστο χρονικό όριο απόκτησης της Δ.Δ. ανέρχεται σε τέσσερα (4), τουλάχιστον, ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής.

Σε περίπτωση υπέρβασης των ανωτάτων αυτών ορίων, η Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος αποφασίζει τη διαγραφή του υποψήφιου διδάκτορα από το Π.Μ.Σ.

2. Κατά περίπτωση και όταν συντρέχουν αποδεδειγμένα σοβαροί λόγοι, οι οποίοι καθιστούν αδύνατη την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής, και μετά από αίτησή του υποψήφιου διδάκτορα και ειδικά αιτιολογημένη εισήγηση της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, η Γ.Σ.Ε.Σ. μπορεί να αποφασίσει την παράταση φοίτησής του για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα (1) ημερολογιακό έτος. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν συνυπολογίζεται στον συνολικό χρόνο, κατά τον οποίο ο υποψήφιος διδάκτορας οφείλει να ολοκληρώσει τη συγγραφή της διδακτορικής του διατριβής. Χορηγείται σε υποψήφιους διδάκτορες που εκπληρώνουν τη στρατιωτική τους θητεία ή σε περιπτώσεις σοβαρής ασθένειας και εγκυμοσύνης, εφόσον αυτοί προσκομίσουν πιστοποιητικό από Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή, ή για σοβαρούς οικογενειακούς λόγους.

Η πάροδος και του χρόνου παράτασης συνεπάγεται αυτόματα την απώλεια της ιδιότητας του υποψηφίου διδάκτορα και την αφαίρεση του θέματος της διδακτορικής διατριβής κατόπιν απόφασης της Γ.Σ.Ε.Σ.

Άρθρο 6

Γλώσσα διδακτορικής διατριβής

Η διδακτορική διατριβή συγγράφεται στην ελληνική γλώσσα. Με αιτιολογημένη απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. είναι δυνατή η συγγραφή της διδακτορικής διατριβής σε άλλη γλώσσα.

Άρθρο 7

Λογοκλοπή/Παράλειψη αναφοράς σε χρησιμοποιηθείσα βιβλιογραφία

Καταθέτοντας προς αξιολόγηση τη διδακτορική διατριβή ο υποψήφιος διδάκτορας υποχρεούται να αναφέρει αν χρησιμοποίησε το έργο και τις απόψεις άλλων. Η αντιγραφή αποτελεί σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα. Λογοκλοπή θεωρείται η αντιγραφή εργασίας κάποιου άλλου, καθώς και η χρησιμοποίηση εργασίας άλλου –δημοσιευμένης ή μη– χωρίς τη δέουσα αναφορά. Η παράθεση οποιουδήποτε υλικού τεκμηρίωσης, ακόμη και από μελέτες του ίδιου του υποψηφίου, χωρίς σχετική αναφορά, μπορεί να στοιχειοθετήσει απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. για διαγραφή του, μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής.

Άρθρο 8

Καθομολόγηση διδασκάλων

Η ανακήρυξη του υποψηφίου σε διδάκτορα γίνεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος με την καθομολόγηση του υποψηφίου, παρουσία του Πρύτανη ή του Αντιπρύτανη. Η αναγόρευση των διδασκάλων γίνεται τρεις φορές τον χρόνο κατά τους μήνες Μάρτιο, Ιούνιο και Νοέμβριο. Για όσους δεν επιθυμούν να δώσουν όρκο θρησκευτικού τύπου, επιτρέπεται απλή επίκληση της τιμής

και της συνείδησής τους. Πριν από την καθομολόγηση των υποψηφίων διδακτόρων μπορεί να δοθεί σ' αυτούς πιστοποιητικό για την επιτυχή αποπεράτωση της όλης διαδικασίας. Το Διδακτορικό Δίπλωμα (μεμβράνη) υπογράφεται από τον Πρύτανη, τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα του Τμήματος και σφραγίζεται με τη σφραγίδα του Α.Π.Θ.

Πληροφορίες για το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών:

<http://www.edlit.auth.gr/PhD>

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ακαδημαϊκό ημερολόγιο 2025-2026

Εξεταστική Σεπτεμβρίου 2025: 08-09-2025 έως 03-10-2025

Χειμερινό εξάμηνο

Έναρξη: Δευτέρα 6 Οκτωβρίου 2025

Λήξη: Παρασκευή 16 Ιανουαρίου 2026

Εξεταστική περίοδος Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου 2026

Δευτέρα 19 Ιανουαρίου έως Παρασκευή 6 Φεβρουαρίου 2026

Εαρινό εξάμηνο

Έναρξη: Δευτέρα 9 Φεβρουαρίου 2026

Λήξη: Παρασκευή 22 Μαΐου 2026

Κενή εβδομάδα από 25-5-2026 έως και 29-5-2026

Εξεταστική περίοδος Ιουνίου 2026

Τρίτη 2 Ιουνίου έως και Παρασκευή 19 Ιουνίου 2026

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2026

Τρίτη 1 Σεπτεμβρίου έως και Παρασκευή 25 Σεπτεμβρίου 2026

Αργίες-διακοπές μαθημάτων

Τρίτη 28-10-2025 (Επέτειος ΟΧΙ)

Δευτέρα 17-11-2025 (Επέτειος Πολυτεχνείου)

Τετάρτη 24-12-2025 έως και Τετάρτη 7-1-2026 (Διακοπές Χριστουγέννων και Νέου Έτους)

Παρασκευή 30-1-2026 (Τριών Ιεραρχών)

Δευτέρα 23-2-2026 και Τρίτη 24-2-2026 (Διακοπές Αποκριάς –αργία Καθαράς Δευτέρας 23-2-2026)

Τετάρτη 25-3-2026(Επέτειος 25^{ης} Μαρτίου)

Μ. Δευτέρα 6-4-2026 έως και Παρασκευή 17-4-2026 (Διακοπές Πάσχα)

Παρασκευή 1-5-2026 (Πρωτομαγιά)

Δευτέρα 1-6-2026 (αργία Αγίου Πνεύματος)

Κατά τη διάρκεια των τριών διακοπών δεν γίνονται μαθήματα· οι άλλες υπηρεσίες του Τμήματος (Γραμματεία, Βιβλιοθήκες) λειτουργούν σύμφωνα με το πρόγραμμα που ανακοινώνεται.

Διδάσκοντες / διδάσκουσες σε άδεια το 2025-2026

Χειμερινό εξάμηνο

Χριστίνα Βολιώτη

29-05-2025 έως 28-02-2026

Εαρινό εξάμηνο

Δημήτριος Κόκορης

10.02.2026 έως 09.06.2026

Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο

Σουζάνα Παντελιάδου

1.10.2025 έως 22.5.2026

Επικοινωνία

Ταχυδρομική

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής,
Πανεπιστημιούπολη, 541 24 Θεσσαλονίκη

Τηλεφωνική – Ηλεκτρονική

- Γραμματεία Τμήματος (Κτήριο Διοίκησης Α.Π.Θ., 3ος όροφος):
τηλ.: 2310.99.5203, 2310.99.5220, 2310.99.1608
info@edlit.auth.gr
- Γραμματεία Τομέα Φιλοσοφίας (Παλαιό Κτήριο Φιλοσοφικής, γρ. 215):
2310.99.7319, gramphilos@edlit.auth.gr
- Γραμματεία Τομέα Παιδαγωγικής (Παλαιό Κτήριο Φιλοσοφικής, γρ. 215):
2310.99.7358, grampedag@edlit.auth.gr

Πρόσβαση στο Τμήμα:

Το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής βρίσκεται στην Κεντρική Πανεπιστημιούπολη του Α.Π.Θ.

Για την πρόσβασή σας στο Α.Π.Θ. μπορείτε να συμβουλευτείτε το [Ευφυές Σύστημα Διαχείρισης Αστικής Κινητικότητας και Ελέγχου Κυκλοφορίας](#) της Θεσσαλονίκης.

Σύμβουλοι Σπουδών

Μαρία Δασκαλάκη, επίκουρη καθηγήτρια, για τα μαθήματα Φιλοσοφίας
(γραφείο 216στ ΠΚ, mdaskalaki@edlit.auth.gr)

Βασίλης Α. Φούκας, καθηγητής, για τα μαθήματα Παιδαγωγικής
(γραφείο 110 ΠΚ, 2310.997190, vfoukas@edlit.auth.gr)

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες πρέπει να παρακολουθούν τακτικά τις ανακοινώσεις και τα νέα στον ιστοχώρο του Τμήματος: <http://www.edlit.auth.gr>